

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI
SOSYOLOJİ BİLİM DALI

KADINLARA YÖNELİK TOPLUMSAL BASKI VE
ŞİDDETİN MEDYADA SUNUMU:
BİG LITTLE LIES DİZİSİ ÖRNEĞİ

ESRA CAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
DR.ÖĞR. ÜYESİ HURİGÜL EKEN AVCI

Konya – 2019

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Öğrencinin	Adı Soyadı	ESRA CAN
	Numarası	144205001001
	Ana Bilim / Bilim Dalı	SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI/ SOSYOLOJİ BİLİM DALI
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	DR. ÖĞRETİM ÜYESİ HURİGÜL EKEN AVCI
	Tezin Adı	KADINLARA YÖNELİK TOPLUMSAL BASKI VE ŞİDDETİN MEDYADA SUNUMU: BIG LITTLE LIES DİZİSİ ÖRNEĞİ

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan KADINLARA YÖNELİK TOPLUMSAL BASKI VE ŞİDDETİN MEDYADA SUNUMU: BIG LITTLE LIES DİZİSİ ÖRNEĞİ başlıklı bu çalışma 11/09/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman/Üye	İmza
Dr. Öğretim Üyesi Hurigül EKEN AVCI	Danışman	
Doç. Dr. Gürcan Şevket Avcıoğlu	Üye	
Dr. Öğretim Üyesi Ayşegül SİLİ KALEM	Üye	

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	ESRA CAN
	Numarası	144205001001
	Ana Bilim / Bilim Dalı	SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI/ SOSYOLOJİ BİLİM DALI
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tezin Adı	KADINLARA YÖNELİK TOPLUMSAL BASKI VE ŞİDDETİN MEDYADA SUNUMU: BİG LİTTLE LİES DİZİSİ ÖRNEĞİ

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

ESRA CAN

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu çalışma süresince değerli bilgileri, emeği ve sabrını esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Huriğül EKEN AVCI' ya çok teşekkür ederim. Ayrıca tez jürimde de yer alarak çalışmamdaki yönlendirmeleri ve destekleri için Doç. Dr. Gürcan Şevket AVCIOĞLU ve Dr. Öğretim Üyesi Ayşegül SİLİ KALEM hocalarıma teşekkür ederim.

Çalışma süresinde, hayatımın her anında olduğu gibi bana benden çok inanan, güvenen, umutsuzluğa kapıldığım zamanlarda yılmadan motive eden ve destek olan canım anneme, babama ve kız kardeşlerim Kübra ve Büşra'ya çok teşekkür ediyorum. İyi ki hayatımdasınız ve hep yanımda olmanız dileğiyle.....

Son olarak kadın olmanın zor olduğu bir dünyada güçlü olan ve güçlü kalan, umutlarıyla yaşayan tüm cesur kadınlara sevgilerimle...

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	ESRA CAN
	Numarası	144205001001
	Ana Bilim / Bilim Dalı	SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI/ SOSYOLOJİ BİLİM DALI
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	DR. ÖĞRETİM ÜYESİ HURİGÜL EKEN AVCI
	Tezin Adı	KADINLARA YÖNELİK TOPLUMSAL BASKI VE ŞİDDETİN MEDYADA SUNUMU: BIG LITTLE LIES DİZİSİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Toplumda kadınlara olumsuz yönde etki eden unsurlardan birisi toplumsal baskı ve şiddettir. Yapılan bu araştırmada içerik analizi yöntemi ile ele alınan Big Little Lies adlı dizide yer alan başrol kadın oyuncular temelinde, ataerkil toplum yapısının annelik rolü üzerinden kadınların hayatlarında oluşturduğu baskı ve sınırlamanın yanı sıra kadınların maruz kaldığı şiddet türleri ve etkileri incelenmiştir. Araştırma ayrıca, toplumda yer alan şiddete maruz kalan kadın ve şiddet uygulayan erkek tipolojisinin sınırlarını genişletilirken, şiddetin maruz kalan kadının yanı sıra çocuklar üzerindeki etkisine de odaklanmaktadır.

Çalışma kapsamında ulaşılan en önemli sonuç, şiddetin farklı boyut ve etkilerine bağlı olarak farklı sonuçlar doğurmasına rağmen tüm sonuçların şiddete maruz kalan kadın üzerinde olumsuz etki oluşturmasıdır. Dikkat çeken bir diğer önemli sonuç ise, kadına yönelik şiddetin sonuçlarının şiddete maruz kalan kadının yanı sıra çocuklar üzerinde de olumsuz etki oluşturmasıdır. Diğer önemli sonuçlar ise kadınların annelik rolü temelinde maruz kaldıkları toplumsal baskının kadın yaşamına olumsuz etkisi, şiddete maruz kalan kadın ve şiddet uygulayan erkek tanımlarının olmadığı ve kadınların maruz kaldığı şiddeti paylaşmasının şiddetin sonuçları ve psikolojik etkilerini azaltmadaki önemli rolüdür.

Anahtar Sözcükler: Kadına yönelik toplumsal baskı, kadına yönelik şiddet, ataerkillik

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	ESRA CAN
	Numarası	144205001001
	Ana Bilim / Bilim Dalı	SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI/ SOSYOLOJİ BİLİM DALI
	Programı	Tezli Yüksek Lisans Doktora
	Tez Danışmanı	DR. ÖĞRETİM ÜYESİ HURİGÜL EKEN AVCI
	Tezin İngilizce Adı	<i>The of Social Pressure and Violence Against Women in the Media: Big Little Lies Tv Series Example</i>

SUMMARY

One of the elements that negatively affects women in society is social oppression and violence. In this study, the role of women in the series Big Little Lies, which is covered by content analysis method, was examined on the basis of the pressure and limitation of patriarchal society structure in women's lives through the role of motherhood, as well as the types and effects of violence that women are exposed to. The research also focuses on the impact of violence on exposed women as well as children, while expanding the boundaries of the typology of women exposed to violence and men engaged in violence in society.

The most important conclusion reached within the scope of the study is that although violence has different consequences depending on different dimensions and effects, all results have a negative effect on the woman exposed to violence. Another important conclusion is that the consequences of violence against women have a negative impact on children as well as women who are exposed to violence. Other important results: the negative impact of social oppression on women's lives on the basis of the role of motherhood, there are no definitions of violence-stricken women and violent men and who has been subjected to violence and sharing the violence that women are exposed to is the important role of violence in reducing its consequences and psychological effects.

Keywords: Social pressure on women, violence against women, patriarchy

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

CEDAW: Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women

HÜNEE: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü

KSGM: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

UKAID: Britanya Uluslararası Kalkınma Ajansı

UNDP: United Nations Development Programme

UNFPA: United Nations Population Fund

UN HUMAN RIGHTS: United Nations Human Rights

UNODC: United Nations Office on Drugs and Crime

UN WOMEN: United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women

USAID: United States Agency International Development

SİDA: Swedish International Development Cooperation Agency

WHO: World Health Organization

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
KISALTMALAR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
GİRİŞ	1
1.BÖLÜM	4
ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMAÇ VE ÖNEMİ.....	4
1.1. Araştırmanın Konusu	4
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Araştırmanın Problem Cümleleri	7
2.BÖLÜM	8
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1.Şiddet.....	8
2.1.1.Şiddetin Tanımı ve Kapsamı	8
2.1.2.Şiddetin/Saldırganlığın Ortaya Çıkma Nedenleri.....	11
2.1.3.Kadına Yönelik Şiddet	13
Aile İçi Şiddet	14
Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet	17

Kadına Yönelik Cinsel Şiddet.....	18
Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet	20
Kadına Yönelik Psikolojik Şiddet.....	21
2.1.4.Şiddetin Sonuçları	22
2.1.5.Dünya’ da ve Türkiye’ de Kadına Yönelik Şiddet Verileri.....	23
2.1.6.Toplumsal Baskı.....	27
2.2.Aile İçi ve Mesleki Roller	28
2.2.1.Aile İçi Roller.....	28
2.2.1.1.Kadının Roller.....	29
2.2.2.Aile İçi ve Mesleki Rol Çatışması.....	31
3.BÖLÜM.....	34
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	34
3.1.ATAERKİL TAHAKKÜM VE KADINA YÖNELİK ŞİDDET	34
3.2.Sosyal Öğrenme Kuramı Ve Kadına Yönelik Şiddet.....	38
3.3.Feminizm Ve Kadına Yönelik Şiddet	40
4.BÖLÜM.....	44
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	44
4.1.Araştırmanın Modeli	44
4.2.Evren Ve Örneklem.....	45

4.3.Verilerin Toplanması	45
4.4.Verilerin Analizi Ve Yorumlanması	45
4.4.1.Big Little Lies Dizisi Hakkında.....	46
4.4.2.Dizinin Özeti	47
4.4.3.Olayları Örgüsü	52
4.4.4.Karakter Analizi	66
4.4.4.1.Madeline Martha Mackenzie	66
4.4.4.2.Jane Chapman	71
4.4.4.3.Celeste Wright.....	75
4.4.4.4.Renata Klein.....	77
4.4.4.5.Bonnie Carlson.....	79
4.4.4.6.Perry Wright.....	80
4.4.4.7.Eddie Machenzie	81
4.4.4.8. Gordon Klein.....	82
4.4.4.9.Nathan Carlson.....	82
4.4.4.10.Abigail Carlson	83
4.4.4.11.Chloe Adeline Mackenzie	84
4.4.4.12.Ziggy Chapman.....	85
4.4.4.13.Max ve Josh Wright	86

4.4.4.14.Amabella Klein	87
4.4.5.Mekan Analizi	87
4.4.6.Zaman Analizi	88
5.BÖLÜM.....	94
BULGULAR.....	94
5.1.Big Little Lies Çerçevesinde Toplumun Kadına Şiddeti	94
5.1.1.Eski Avukat Celeste	95
5.1.2.Ev Hanımı Madeline	97
5.1.3.Kariyer Sahibi Renata	99
5.1.4.Tek Ebeveyn Olarak Jane	100
5.2.Big Little Lies Çerçevesinde Kadının Kadına Şiddeti	101
5.3.Big Little Lies Çerçevesinde Erkeğin Kadına Şiddeti	102
5.3.1.Şiddet Uygulayan Erkeğe Dair Bulgular	103
5.3.2.Dizide Yer Alan Fiziksel Şiddet Döngüsü.....	104
5.3.3.Şiddet Uygulayan Erkeğin Şiddet Gerekçesi	106
5.3.4.Şiddete Maruz Kalan Kadına Dair Bulgular	107
5.3.5.Big Little Lies Dizisinde Erkeğin Kadına Fiziksel Şiddeti	110
5.3.6.Big Little Lies Dizisinde Erkeğin Kadına Cinsel Şiddeti.....	113
5.3.7.Big Little Lies Dizisinde Erkeğin Kadına Ekonomik Şiddeti	114

5.3.8.Big Little Lies Dizisinde Erkeğin Kadına Psikolojik Şiddeti.....	115
5.4.Big Little Lies Çerçevesinde Kadına Yönelik Şiddetin Çocuk Üzerindeki Etkisi	117
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	120
Kaynakça	128

GİRİŞ

Yüzyıllardır insanların gündeminde olan şiddet olayları günümüzde, daha da belirgin hale gelmektedir. Şiddet, bireyin fiziksel ya da psikolojik olarak zarar veren bireysel veya kollektif güç ve baskı uygulama biçimidir (Sallan Gül, 2013: 17). Literatürde farklı şiddet tanımları yer almasına rağmen şiddet çoğunlukla fiziksel şiddet üzerinden tanımlanmaktadır. Ancak şiddetin görünmeyen cinsel, psikolojik, sosyal, ekonomik gibi türleri de en az fiziksel şiddet kadar insan yaşamını etkilemektedir. Şiddetin aile içinde, akranlar arasında, gruplar dahilinde, savaş halinde vb. farklı boyutları ile ele almak mümkündür. Şiddete maruz kalan gruplar incelendiğinde genel olarak kadınlara, çocuğa, yaşlılara, engellilere, mültecilere yönelik şiddetin yanı sıra akranlar arası, LGBT, flört şiddeti gibi sınıflamalara rastlanmaktadır (Polat, 2017:16). Günümüzde yoğun olarak ele alınan şiddet sınıflamalarından birisi de kadına yönelik şiddettir.

Kadına yönelik şiddetin en yoğun yaşandığı alan ailedir (Moroğlu, 2007:58). Kadının gerek aile içinde gerekse toplumda maruz kaldığı şiddetin temel nedenlerinden birisi ise geleneksel toplum yapısının kadına atfetmiş olduğu aile içi rollerdir. Günümüz toplumlarında kadınların meslek yaşamlarına aktif katılımlarının desteklenmesine rağmen kadının aile içi rolleri ve bu rollere bağlı sorumluluklarında değişim daha durağan görünmektedir. Kadının özellikle kutsal atfedilen annelik rolü, meslek hayatına atılması ya da meslek yaşamında devamlılık sağlamasında ve kariyerinde başarılı olmasında engel olabileceği gibi kadın üzerinde de baskı oluşturmaktadır.

Feminizm kadınların toplumda maruz kaldığı baskı, dışlanma ve kendilerine yabancılaşmasını ele alarak, kadınların bu durumdan kurtulmaları yönünde çalışmalar gerçekleştiren bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır (Atan, 2015:3). Feminizmin farklı alanlarından birini oluşturan radikal feminizm ise kadınların toplumda yaşamış olduğu baskı ve şiddetin nedenini ataerki toplum yapısı ile açıklamaktadır. Bu görüş temelinde erkek egemen toplum yapısı kadını ev içi rollere mahkum bırakırken, erkeğin otoritesini korumak adına kadına uygulanan şiddeti meşru kılmaktadır. Bir diğer açıdan kuramsal açıklamalar şiddetin öğrenilen bir davranış olduğunu

göstermektedir. Bu durum ise toplumun da meşru göstermiş olduğu şiddetin sürekliliğine neden olmaktadır.

Feminizm, kadınların maruz kaldığı toplumsal baskı ve şiddet ile mücadele edebilmesinde dayanışmayı ve farkındalık çalışmalarını önemsemektedir. Günümüzde feminist kadın hareketleri, şiddet olgusuna dair farkındalık kazandırabilmek adına yapmış olduğu çalışmalarını medya aracılığıyla yaygınlaştırmaktadır. Bu aşamada kadın hareketlerinin büyük destekçileri de ünlü kadın oyunculardır. Popüler kadınların kadına yönelik şiddet kampanyalarına dahil olduğu televizyon projeleri ya da sosyal medya kampanyaları, kadına yönelik şiddeti önlemek için yapılan çalışmaların geniş kitlelere ulaşmasında ve bu alandaki farkındalığın artmasında büyük etkiye sahiptir. Bu tür kampanyaların bir diğer önemli etkisi ise şiddete maruz kalan kadınların yalnız olmadığı mesajını barındırmasıdır.

Kadınların birbirlerini desteklemesi ve teşvik etmesi hem şiddet olaylarının ortaya çıkmasında hem de şiddet ile mücadelede büyük önem arz etmektedir. Feminizm akımının etkisi ile kadına yönelik şiddetin farkındalığı için yoğun çalışmalar üretilen bir dönemde, ünlü kadın oyuncuların da şiddete maruz kaldığı ve bu duruma tepki olarak seslerini yükseltmiş oldukları #MeToo akımı dünya gündeminde geniş yankı oluşturmuştur. #MeToo akımının etkisinin sürdüğü bir dönemde yapımcılığını kadınların üstlendiği, kadınların toplumsal ve bireysel anlamda maruz kaldıkları baskı ve şiddeti konu alan mini dizi Big Little Lies geniş kitlelere ulaşmış ve büyük beğeni toplamıştır. Yapılan bu çalışmada Big Little Lies adlı dizinin ilk 7 bölümünde ele alınan farklı karakterde ve farklı şiddet türlerine maruz kalan 4 kadın başrol oyuncusu temelinde toplumun kadına şiddeti, kadının kadına şiddeti, erkeğin kadına şiddeti ve kadına yönelik şiddetin çocuk üzerindeki etkisini içerik analizi yöntemi ile değerlendirmesi yapılmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünü araştırmanın konusu, amaç ve öneminin yanı sıra araştırmanın problem cümleleri oluşturmaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde araştırmanın kavramsal çerçevesi yer almaktadır. Kavramsal çerçevenin kendi içinde ayrılan iki bölümünün ilkinde genel olarak şiddet ve özelde kadına yönelik şiddeti fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddet türleri ele alınmıştır. Bu bölümde ele

alınan bir diğerkonu olan toplumsal baskı kavramı kadına yönelik aile içi rolleri de kapsaması sebebiyle kavramsal çerçevenin ikinci bölümünde detaylandırılmıştır.

Kavramsal çerçevenin ikinci bölümünde, bireylerin ama özellikle kadınların aile içi ve mesleki rollerine yer verilmiştir. Bu bölümde modern toplum yapısı içinde aile içi ve mesleki roller arasında ayırım yapmaya zorlanan ve bu kapsamda rol çatışması yaşayan kadınlar, toplumsal baskı ve şiddet temelinde ele alınmıştır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde yer alan kuramsal çerçevesini, kadına yönelik şiddetin sebepleri ve sonuçları üzerine yoğunlaşmakta olan feminist teorinin yanı sıra radikal feminizmin de kadına yönelik şiddetin sebepleri arasında göstermiş olduğu ataerkil tahakküm yapısı ile şiddetin öğrenilen ve sürdürülen bir eylem olduğunu destekleme bağlamında sosyal öğrenme kuramı oluşturmaktadır.

Araştırmanın dördüncü bölümünü araştırmanın yöntemi oluşturmaktadır. Bu bölümde araştırmanın modeli ve yönteminin yanı sıra araştırma bünyesinde ele alınan dizinin genel özeti, dizinin karakter, zaman ve mekan analizleri de yer verilmiştir. Araştırmanın beşinci bölümde bulguların yer alırken, araştırma değerlendirme ve sonuç bölümü ile sonlanmaktadır.

1.BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMAÇ VE ÖNEMİ

1.1.Araştırmanın Konusu

Şiddet yüzyıllardır insanlığın maruz kaldığı bir olgudur. Araştırmalar şiddetin insan hakları ihlali olmasının yanı sıra bir sağlık sorunu olduğunun da altını çizmektedirler (WHO, 2002: 4). Günümüzde yoğunluğu ve alanı artarak devam eden şiddet olgusu insanların hayatları etkisi altına alıp çeşitli boyutlarını ile araştırılmaktadır. Araştırmaların bazıları şiddetin kökenini irdelerken, bazıları ise görünen boyutunun dışında şiddete maruz kalan bireylerin üzerindeki etkisine yoğunlaşmıştır. Ancak şiddet konusunda varılan nokta şudur ki, şiddet büyük oranda kadınlar, çocuklar ve yaşlıları etkilemektedir. Yapılan bu araştırma ise kadına yönelik şiddete odaklanmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin hakim olduğu ataerkil toplumlarda kadınlardan toplumun dayattığı rolleri (annelik, eşlik vb.) kabullenip, kendilerini aile içinde, sosyal hayatta, iş hayatında ikincil konuma iten bu rollere uygun davranışları benimsemeleri istenmektedir. Modern toplumların etkisi ile tersi bir durumda yaşandığında (kadının çalışma hayatında aktif yer almak ve kariyerinde ilerlemek istemesi ya da yalnız yaşaması vb.) ise kadın, toplumsal baskı ya da şiddet unsurlarına maruz bırakılmaktadır. Günümüz toplumlarında kadına yönelik toplumsal baskı ve şiddet ciddi bir toplum sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Artan kadına yönelik şiddet olaylarına paralel olarak, dünya genelinde kadına yönelik şiddetin durdurulabilmesi adına büyük çabalar gösterilmektedir. Kadınların toplum içinde yaşadıkları ancak sessiz kaldıkları sorunlara farkındalık yaratmak ve görünür kılabilmek adına çok sayıda çalışmalar yapılmıştır. Yapılan bu farkındalık çalışmalarının etkisini artırabilmek adına, yıllar yılı kadınlara patriyarkal yapıyı benimseten medya kanalları tercih edilmektedir. Diziler, filmler, video klipler aracılığıyla şiddetin kadınlar üzerindeki etkisi ve şiddetten korunma yolları aktarılıp farkındalık oluşturulmaktadır.

Yapılan araştırma çerçevesinde ele alınan mini dizi Big Little Lies, Hollywood’da kadın oyuncular önderliğinde başlayan, dünya genelinde çok geniş kitlelere yayılan, kadınların yaşamış olduğu taciz olaylarına sessiz kalmayarak medya ve sosyal medya kanallarında paylaşımları ile birbirlerine destek oldukları “Me Too” akımını ile aynı dönemde yayınlanmıştır. Yapılan bu araştırmada başrol oyuncular ve yapımcılarının ünlü Hollywood kadın oyuncular olması sebebiyle kısa sürede geniş kitlelere ulaşan, kadına yönelik toplumsal baskı ve şiddetin unsurlarının farklı yönleri ile anlatımı ve görünür kılması ile takdir toplayan Big Little Lies adlı dizi ele alınmıştır. Söz konusu dizi perspektifinde kadınların maruz kaldığı toplumsal baskı ve şiddet türleri yaşanan bu şiddetin hayatlarındaki yansımaları-etkileri toplumun kadına şiddeti, kadının kadına şiddeti, erkeğin kadına şiddeti ve kadına yönelik şiddetin çocuk üzerindeki etkisi temelinde incelenmiştir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Kadına yönelik şiddet fiziksel boyutunun yanında cinsel, ekonomik ve psikolojik birçok alanı kapsamakta olup, çok farklı alanda kadınları negatif yönde etkilemektedir. Günümüzde kadınların maruz kaldığı şiddet olaylarına farkındalık yaratmak için yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Kadına yönelik şiddete dikkat çekmede başvuru alanlarından biri de medya kanallarıdır. Medya da ünlü isimlerin yapmış olduğu çalışmalar kitlelere ulaşmada, şiddetin görünürlüğünü ve sonuçları görünür kılmanın yanı sıra kadına yönelik şiddete karşı farkındalığı arttırmada etkisi büyüktür. Bu konuya yönelik çalışmalarda başvuru yollarından birisi de televizyon dizileridir.

Kadına yönelik şiddetin ve bu alandaki farkındalık çalışmalarının yoğun olduğu bir dönemde, ortaya çıkan bir akım (#MeToo) geniş kitlelere ulaşarak kadınların toplumun hemen hemen her yerinde maruz kaldıkları şiddeti (özellikle cinsel şiddet) anlatarak birliktelik oluşturmaya sebep olmuştur. Kadına yönelik şiddetin bu denli tepkiye sebep olduğu dünya gündeminde, kadına yönelik şiddete dikkat çeken diziler de ilgi odağı olmuş ve akımın yankılarını genişletmiştir. Bu araştırmanın konusunu ise bu dönemde yayınlanan, kadınların toplumda ve aile içinde maruz kaldıkları şiddeti tüm boyutları ile ele alan Big Little Lies dizisi oluşturmaktadır.

Yapılan araştırmada temel olarak ele alınan dizi çerçevesinde kadına yönelik toplumsal baskı ve şiddet unsurlarının tüm boyutlarını incelemek amaçlanmıştır. Avustralya da yazılan ancak farklı bir coğrafyada (ABD) dizi formatına getirilmesi ile de aynı etkiyi yaratan Big Little Lies çerçevesinde, kadınların dünya genelinde maruz kaldığı benzer baskı ve şiddet unsurlarına dikkat çekilmektedir.

Araştırma genelinde incelenen dizi dahilinde kadınların toplumsal cinsiyet rolleri temelinde toplum tarafından maruz kaldıkları baskının yanı sıra maruz kaldıkları fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet unsurları da değerlendirilmiştir. Bu sayede çoğu zaman toplumda normal karşılanan ve şiddet olarak değerlendirilmeyen ama özü itibarıyla şiddet tanımı içinde yer alan öğeler incelenerek, kadına yönelik şiddetin farklı boyutlarına dikkat çekebilmek amaçlanmıştır.

Araştırma çerçevesinde amaçlanan bir diğer nokta ise şiddet uygulayan erkek ve şiddete maruz kalan kadınların özellikleri incelenerek, şiddetin bilinen tanımı dışındaki yaygınlıkları ile kadınların maruz kaldığı şiddetin çocuklar üzerindeki etkilerine dikkat çekmektedir.

1.3.Araştırmanın Önemi

Kadın çalışmaları alanında yapılan araştırmalar incelendiğinde kadına yönelik toplumsal baskı ve kadının maruz kaldığı şiddeti konu alan, bu konuda farklı alanlarına değinen oldukça geniş bir literatüre ulaşabilmek mümkündür. Ayrıca günümüzde popülerliği artan TV dizileri üzerine de fazlaca araştırma bulunmaktadır.

Yapılacak olan araştırmada, dünya genelinde kadınların şiddete tepki göstermekte olduğu bir dönemde büyük ilgi gören Big Little Lies adlı dizi incelenecektir. Ele alınan dizide farklı kadınların hayatlarında maruz kaldıkları farklı şiddet unsurlarının yanı sıra geleneksel toplum yapısının kadına atfettiği rollerin kadınların hayatlarında yaratmış olduğu olumsuz etkiye yer verilmiştir. Kadına yönelik toplumsal baskı ve şiddetin görünürlüğünü artıran bu dizinin detaylı incelenerek, şiddetin görünmeyen yönlerine vurgu yapabilmek, şiddet uygulayan erkek ve şiddete maruz kalan kadın tanımlarının genişletmek, şiddetin şiddete maruz

kalan kadının yanı sıra çocuklar üzerindeki etkisine dikkat çekmek ve kadınların maruz kaldıkları şiddet ile konuşarak ve dayanışmayla baş edebileceklerine vurgu yapmak araştırmayı benzerlerinden ayıran özelliğidir.

1.4.Araştırmanın Problem Cümleleri

Yapılan araştırma toplumun kadına yönelik şiddeti, erkeğin kadına yönelik şiddeti ve kadına yönelik şiddetin çocuk üzerinde etkisi olmak üzere üç temel başlık çerçevesinde incelenmektedir. Toplumun kadına yönelik şiddetini anlamlandırmaya yönelik problem cümlesi şu şekildedir;

- İncelenen dizide toplumun kadına yönelik şiddette etkisi nedir?

Erkeğin kadına yönelik şiddeti başlığında, kadının maruz kaldığı şiddet türlerinin yanı sıra şiddete maruz kalan kadın ve şiddet uygulayan erkeğe dair özelliklerin belirlenmesi önemlidir. Bu aşlık altında ele alınan problem cümleleri şu şekildedir;

- Dizide yer alan kadına yönelik fiziksel şiddet içeren gösterge ve söylemler nelerdir?
- Dizide yer alan kadına yönelik cinsel şiddet içeren gösterge ve söylemler nelerdir?
- Dizide yer alan kadına yönelik ekonomik şiddet içeren gösterge ve söylemler nelerdir?
- Dizide yer alan kadına yönelik psikolojik şiddet içeren gösterge ve söylemler nelerdir?
- İncelenen dizide şiddete maruz kalan kadınların özellikleri nelerdir?
- İncelenen dizide şiddet uygulayan erkeğe ait özellikler nelerdir?

Son olarak dizi çerçevesinde ele alınan başlık kadına yönelik şiddetin çocuk üzerindeki etkisidir. Bu noktada incelenen problem cümlesi ise şöyledir;

- İncelenen dizide kadına yönelik şiddetin çocuklar üzerindeki etkisi nelerdir?

2.BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Şiddet

2.1.1.Şiddetin Tanımı ve Kapsamı

Şiddetin tarihi incelendiğinde, insanlığın tarihiyle paralel olduğu görülmektedir. Ancak şiddetin bir inceleme konusu olarak varlığını sürdürmesi 19.yüzyıla denk gelmektedir. Arıkan (1987), şiddetin sosyal bilimlerde ele alınışı ve tanımlanmasının ilk aşamada saldırganlık üzerinden olduğuna dikkat çekmektedir. Ancak saldırganlık ve şiddet olgusu arasındaki farkın ayırt edilebilmesi adına olguları şu şekilde tanımlamaktadır:

“Genel anlamı ile saldırganlık; atılgan (=assertive), zorlayıcı (=intrusive), tecavüzkar (=attacking) davranışlarının bir bütünü olarak tanımlanabilir. Bu tanımlama açısından saldırganlık, gizli ya da açık saldırıları, egemenlik sağlamaya yönelik davranışları olduğu kadar, iğneleyici sözleri, bir işi başarmak ya da bir görevin üstesinden gelmek için güçlülük taşıyıcı, iddiacı davranışları da içermektedir.

Şiddet ise saldırganlığın bir biçimidir. Bir başka deyişle yıkıcı, yok edici saldırganlıktır. Kişilere ya da çeşitli nesnelere fiziksel zarar vermeyi içermektedir. Şiddet güçlü, kontrolsüz, aşırı, birdenbire ve bazen de amaçsız olabilir.” (Arıkan Ç. , 1987:75).

Yapılan şiddet tanımlama incelendiğinde de fark edileceği üzere şiddetin psikolojik ve sosyal boyutu göz ardı edilerek sadece fiziksel boyutunun ele almaktadır. Şiddet türlerine ise saldırganlık tanımı içinde yer vermektedir.

Saldırganlık ve şiddet üzerine yapılan tanımlamaların bir diğesinde Erten & Ardalı (1996), saldırganlığı (aggression) “hakim olmak, yenmek, yönetmek amacı ile güçlü, şiddetli, etkili bir hareket, fiil, işlem; bir işi bozma, engelleme, boşa çıkarmaya karşı düşmanca, yaralayıcı, hırpalayıcı, tahrip edici (yıkıcı, yok edici) amaç taşıyan bir davranış” olarak tanımlarken şiddeti (violence – violare) saldırganlığın bir alt türü, çeşidi olarak “insanlarda şiddet kullanma, kanuna uymamak, kişiye zarar vermek, hakaret etmek, onurunu kırmak, sükûnet ve huzura zarar vermek; birinin hakkını

çiğnemek, hırpalamak, incitmek, canını acıtmak için zor kullanmak; yıkıcı aşırı davranışlarda bulunmak, aşırı derecede öfke ifade etmek” biçiminde görülen davranış olarak nitelendirmektedir (1996:143). Görülmektedir ki şiddet ve saldırganlık birbirinin yerine kullanılan kavramlar gibi bilinse de farklılıklar göstermektedir. Saldırganlık eylemi daha kapsayıcı ve temel bir anlam taşımaktadır.

Araştırma konusunun temelini oluşturan şiddet olgusunu saldırganlık eyleminden ayırdıktan sonra şiddeti inceleyebilmek için şiddet tanımlarına bakmak gerekmektedir. Bu noktada Michaud’ un şiddet konusu özelinde evrensel bir söz ya da bir kural bulmak mümkün değildir (Afşar, 2015: 715). Farklı kültürlerde şiddet tanımları değişkenlik göstermektedir. Bu sebeple şiddetin anlamı ve tanımlarının incelenmesi ve netlik kazandırması önemlidir.

Etimolojik açıdan incelendiğinde şiddet sözcüğünün Türkçe’ye Arapça’ dan geçtiği görülmektedir. Ünsal’ ın araştırmalarından yararlanacak olursak Kamus- 1 Turki’ de “şiddet; sertlik, sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma” olarak geçerken Ali Püsküllüoğlu’ nun Türkçe Sözlüğü’nde ise günümüzde kullanılan karşılığı ile “karşıt tutumda ve görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma, sert davranma, sertlik” anlamına gelmektedir (Ünsal, 1996:30).

Fransızca tanımında bir kişiye istediğini yaptırabilmek için baskı ve güç kullanma anlamına gelen şiddetin uygulama eylemleri saldırma, acı çektirme ve işkence yapma, kaba kuvvet kullanma, zorlama ve yaralama şeklindedir. (Kocacık, 2001:2). Şiddetin fiziksel olan ya da olmayan boyutu ile bireye fiziki veya psikolojik zarar veren davranış olarak tanımlayan Yıldırım, bir kişinin karşısındakinin isteği dışında zorlayarak kendi isteğini dayatmasını da şiddet olarak nitelendirmektedir (1998:25).

Şiddet farklı bilim dallarında farklı açılardan ele alınmış ve tanımlanmıştır. Toplumsal bir olgu olarak ele alındığında sosyolojik açıdan şiddet tanımlarına bakıldığında Durkheimci bakış açısı şiddeti anomi hali, karışıklık ve parçalanma olarak tanımlamaktadır. Weber devlet temelinde egemen olma ilişkisi olarak tanımlarken Marx şiddeti toplumsal yapı içinde ele alıp kapitalist sisteme dayandırılan

bir hakakküm biçimi olarak ele almaktadır. Gramsci şiddeti hegomanya kurmak ve bunun reddi durumunda tehdit oluşturmak olarak ele alırken, Collins ise acizlik ve tükenmişlik olarak değerlendirmektedir. Tüm bu tanımlar temelinde şiddet olgusunun temelinde bir özne, bir mağdur ve bir eylem olması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır (Afşar, 2015: 721).

Şiddet genel anlamı ile başka bir bireyi öldürme, yaralama veya sakat kalmasına yol açması sebebiyle gücü aşmakta ve bu kapsamda bireylere fiziksel ve psikolojik yönden zarar verme ve tehdit oluşturmaya yönelik eylemler olarak tanımlanmaktadır (Kocacık, 2001:2). Şiddetin en genel ve kapsayıcı tanımını Dünya Sağlık Örgütü vermektedir. Dünya Sağlık Örgütü raporlarında şiddet tanımı şu şekildedir:

“Fiziksel güç ya da kuvvetin, amaçlı bir şekilde kendine, başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlar sonuculanma ihtimalini artırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici biçimde ya da gerçekten kullanılmasıdır.” (WHO,2002:4).

Günlük yaşamın her an karşılaşılabılır bir olgu haline gelen şiddet, gün geçtikçe önlenemeyen boyutlara ulaşmakta ve çok sayıda insanının hayatını psikolojik ve fiziksel boyutları ile ele alarak sağlığını, huzurunu etkileyen bir tehdit oluşturmaktadır (WHO, 2002 akt Page & İnce, 2008: 82)

Değişen toplum koşullarında şiddetin doğrudan bireye zarar vermesinin yanında dolaylı olarak zarar verdiği durumlar da bulunmaktadır. Bu durum insan yaşamı üzerinde baskı oluşturmaktadır. Benzer bir ifadede Kocacık, insan yaşamında sürekli karşılaşılan şiddetin bireysel ya da toplumsal boyutunun da göz önünde bulundurulmasına dikkat çekmektedir. Şiddet olgusunu günümüzde başkaldırı, baskı, öldürme, sindirme, korkutma ya da cezalandırma gibi türleri ile bireysel ve toplumsal boyutta karşımıza sık çıkan bir olgu olarak tanımlamaktadır (2001:1).

Jean-Claude Chesnais'nin Interpol' ün şiddeti özel şiddet ve kollektif şiddet olarak iki kategoriye ayırıp bu kategori içerisinde yer alan öğeleri şu şekilde sıralamaktadır:

Özel şiddet cürümsel ve cürümsel şiddet olarak ikiye ayrılmaktadır. Cürümsel şiddet cinayet, suikast, zehirleme, idam vb unsurları barındıran ölümle sonuçlanan olaylar; bilerek yaralamaları içeren bedensel ve ırza geçmeleri içeren cinsel boyutlu şiddeti kapsamaktadır. Cürümsel olmayan şiddetin içinde ise intihar ya da intihar teşebbüsleri ve kazalar yer almaktadır.

Kollektif şiddet ise vatandaşın iktidara karşı ve iktidarın vatandaşa karşı uyguladığı şiddet ve son kertede uygulanan şiddet olmak üzere üç kategoride değerlendirilir. Terör olaylarının yanı sıra grevler ve ihtilaller vatandaşın iktidara karşı uygulamış olduğu şiddet olarak değerlendirilirken, devlet terörü ve endüstriyel anlamda terör olayları iktidarın vatandaşa karşı şiddetini kapsamaktadır. Son kertede ele alınan şiddet eylemi ise savaşlardır (akt Ünsal, 1996:32). Jean-Claude Chesnais'nin sınıflandırdığı şiddet türleri doğrudan şiddet olarak tanımlanmakta ve kanunlarca cezaları bulunmaktadır.

Şiddetin oluşumuna bakıldığında bireylerin dürtü, bilinçaltı, karşılarına çıkan herhangi bir engelleme, yaşamış oldukları kültür ve toplum ile ilintili olarak çok farklı boyutlarda görülebilmektedir (Arıkan, 1987:76-77). O halde şiddetin ve en genel haliyle saldırganlığın ortaya çıkma nedenlerini daha detaylı ele almak yararlı olacaktır.

2.1.2.Şiddetin/Saldırganlığın Ortaya Çıkma Nedenleri

Şiddetin incelenmesinde dikkat çeken en büyük soru, şiddeti de içinde barındıran saldırganlığın kaynağının ne / neler olduğudur. Moses, genel olarak şiddetin ya içgüdüsel olarak ortaya çıkan ve bu sebeple de toplumsallaşma bağlamında değişiminin zayıf olduğunu ya da tamamen çevresel etkenlerden oluşan bir davranış olduğunu belirtir. Bu sebeple de şiddetin ortaya çıkma sebebi konusunda yapılan çalışmalar, bu eylemi gerçekleştiren bireyin gerek toplumda gerekse aile içinde maruz kaldığı şiddeti dikkate alınarak, aile içinde tüm geçmişini araştırmayı tercih etmektedirler (Moses, 1996: 23).

Şiddetin ortaya çıkma nedenleri ile ilgili en tartışılan konulardan biri olan şiddetin insanın genlerinde saklı olduğu ve genetik miras olarak nesillere aktarıldığı savıdır.

Psikanalitik açıdan incelendiğinde, Freud saldırganlığın içgüdüsel dürtüler yoluyla çıktığını belirtmektedir. Bunu “Ölüm İçgüdü” ne bağlayan Freud, şiddetin bireylerin doğasında var olduğunu savunmaktadır. Fromm (1981) Freud’ un saldırganlık ile ilgili savını, ilk olarak bireyin kendisini tahrip etmesi yönündeki tharatos (ölüm içgüdü) nü karşısındakine yönlendirmesi olarak aktarmaktadır (akt Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1998:10).

Şiddet üzerine yapılan araştırmalardan bazıları ise insan organizmasının kompleks yapısına dikkat çekerek davranışların kalıtsal olmasından ziyade, öğrenilebilir olduğuna göstermektedir.

1987 yılında Şiddet Üzerine Hazırlanan Bildiride şiddetin ya da şiddete meyilli davranışların insanın genetik kodlarında yer aldığı bilgisinin bilimsel bir yanlgı olduğuna dikkat çekmektedir. Bildiride yer alan madde şu şekildedir;

“Savaşın ya da şiddete yönelik herhangi bir davranışın, insan doğasında, genetik olarak programlanmış olduğunu söylemek “bilimsel olarak yanlıştır "Sinir sistemine bağlı işlevlerin her düzeyinde rol alan genler, ancak ekolojik ve sosyal çevre iş birliğiyle bir gelişme potansiyeli sağlarlar. Bireyler, yaşam deneyimleri sonucunda meydana gelmiş eğilimlerine göre farklılık gösterirler. Bir bireyin kişiliğini belirleyen etken, doğuştan sahip olduğu genetik yapıyla, yetiştirilmiş biçimi arasındaki etkileşimdir. Seyrek görülen patolojik durumlar dışında genler, şiddete eğilimli bireyler oluşturmazlar, veya bunun tam tersi, genler şiddete eğilimi olmayan birey de üretmezler. Davranış kapasitelerimizin oluşturulmasında yardımcı bir rol oynamakla birlikte genler, sonucu kendi başlarına etkileyemezler.” (Düzgören, 1996:38).

Benzer bir düşüncede olan Tezcan’da şiddetin kalıtsal özellikler ile açıklanamayacağını belirtip şiddetin sebeplerinin toplumsal olduğunu, çevresel etkenlerden ortaya çıktığına vurgu yapmaktadır. Bu doğrultuda şiddeti aile, okul, ekonomik örgütler vb. kurumlar belirlemektedir (Tezcan, 1996:10). Elde edilen veriler de göstermektedir ki gün geçtikçe artan şiddet üzerinde çevresel etkenler ciddi etki sahibidir.

Şiddet bireysel, toplumsal vb. boyutları ile ele alınabileceği gibi şiddete maruz kalan kesim özelinde de incelenebilmektedir. Araştırma çerçevesinde şiddete maruz

kalan kesim olarak kadınlar ele alınmaktadır. Bu noktada kadına yönelik şiddetin tanımı ve türlerini anlamak önemlidir.

2.1.3.Kadına Yönelik Şiddet

Dünya genelinde en önemli sorunlardan biri de kadına yönelik şiddettir. Son yıllarda kadına yönelik şiddet araştırmaları artmıştır. Buna bağlı olarak incelendiğinde kadına yönelik şiddetin tarihte oldukça eski dönemlere dayandığı görülmektedir. Arkeologların yapmış olduğu araştırmalar, kadınların maruz kaldığı fiziksel şiddetin izlerinin 3000 yıl kadar öncesine dayandığını belirtmektedir. Yapılan kazılardan elde edilen bulgular incelendiğinde erkek mumyaların kemiklerinde %9-20 kırık bulunmakta iken, kadın mumyaların kemiklerindeki kırık oranları %30-50'dir (Aslan akt Dişsiz & Şahin:52). Bu da göstermektedir ki kadına yönelik şiddetin gündeme gelmesi yakın zamanlara dayansa da asıl oluşumu yüzyıllar öncesindendir.

Kadına yönelik şiddet araştırmalarında ilk ele alınması gereken konu, şiddetin tanımlanması olmaktadır. BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildiride ve 4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonu'nda kadına yönelik şiddetin tanımı şu şekildedir:

“Kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesi ile veya acı çekmesi ile sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum önünde ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, cinsiyete dayalı her türlü şiddet” (BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair, 1993; 4. Dünya Kadın Konferansı Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, 1995)

4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonu'nda kadına yönelik şiddet, genel bir bakış açısıyla, şöyle sıralanmıştır:

- Dayak dâhil aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet evdeki kız çocuklarının cinsel istismarı, çeyizle bağlantılı şiddet, evlilikte tecavüz, kadının cinsel organına zarar verme ve diğer geleneksel uygulamalar, nikâh dışı şiddet ve istismarla bağlantılı şiddet;

- Tecavüz, cinsel taciz, işyerinde, eğitim kurumlarında ve başka yerlerde sarkıntılık ve cinsel zorlama dâhil toplum içinde

meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, kadınların alınıp satılması ve fahişeliğe zorlanması;

- Nerede olursa olsun, devletin yürüttüğü ve göz yumduğu fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet.

- Kadınlara yönelik şiddetin diğer türleri arasında, silahlı çatışma durumlarında kadınların insan haklarının ihlal edilmesi, özellikle cinayet, sistematik tecavüz, cinsel kölelik ve gebeliğe zorlama vardır.

- Kadınlara yönelik şiddet hareketleri, aynı zamanda zorla kısırlaştırma ve düşüğe zorlama, kontraseptiflerin zorla/baskıyla uygulanması kız bebeklerin öldürülmesi ve doğum öncesi cinsiyet seçimini de kapsamaktadır (1995).

4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonu'nda belirtilen bu sıralama kadına yönelik şiddeti, şiddetin tüm türleri ve boyutları ile ele alan kapsayıcı bir çerçeve oluşturmaktadır. Kavramsal olarak değerlendirildiğinde kadına yönelik şiddet beraber yaşadığı erkek tarafından fiziksel gücün etkisi ile kadını korkutmak ve bu yolla kadının davranışlarını kontrol etmektir (Aktaş, 2006:33)

Kadına yönelik araştırmalar göstermektedir ki, kadına yönelik şiddetin sebebi cinsiyet ayrımcılığıdır. Kadına karşı ayırım CEDAW'da şöyle yer almaktadır:

“Kadınların medeni durumuna bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki temel insan hakları ve temel özgürlüklerin tanınmasını, kullanılmasını ve bundan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran ya da bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama” (UNICEF, 2014:5).

Kadınlara karşı ayrımcılık ve şiddetin en yoğun yaşandığı alan ise ailedir. Bu noktada kadına yönelik şiddet araştırmalarında ailede yaşanan şiddetin önemi büyüktür.

Aile İçi Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü raporlarında şiddeti eylemin gerçekleşmesinde yer alan kişiler açısından bireyin kendisine yönelik şiddeti, kişilerin arasında oluşan şiddet ve kolektif oluşan şiddet olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. En sık görülen şiddet ise özel alanda gerçekleşen, topluma kapalı alanda oluşan aile içi şiddettir (WHO,

2002:6). Kadınlara yönelik şiddeti toplumun hemen hemen her yerinde rastlamak mümkündür ancak en yaygın türü toplumda kadının en güvenilir yeri kabul edilen aile içinde, aile bireyleri tarafından şiddete maruz kalmasıdır (Moroğlu, 2007:358).

İstatistiki bilgi amacıyla yapılan işlevsel tanımlamalarda, yanında bulunan ve yakın ilişkisi olan bir erkek tarafında en az bir kez morluk veya geçici kızarıklık meydana getirecek fiziki bir eyleme maruz kalmış kadına “dayak yemiş kadın” tanımı kullanılmaktadır (Erten & Ardalı, 1996:160). Dünya Sağlık Örgütü’nün toplamda 48 ülkeyi kapsayan çalışmasında yer alan verilere göre kadınların %10-69’ unun yaşamları boyunca en az bir kez eşleri ya da birlikte oldukları bireyler tarafında fiziksel şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir (WHO, 2002:89)

Dünya genelinde en gelişmiş ülke olarak gösterilen Amerika’ da yılda 500 bin kadın kocası tarafından hayatlarına son verilirken, 21 bin kadın kocasından görmüş olduğu şiddet sonucu hastanelik olmaktadır. Türkiye’ de ise kadınların %30’ u şiddet gördüğünü ifade etmektedir. (Kırlıoğlu, Akarçay, & Kırlıoğlu, 2016:103). Ancak bu sayılar sadece kayıtlara geçen vakalarda yer alan bilgileri yansıtmaktadır. Toplumsal baskı, dışlanma, korku, kabullenememe ya da kadının sosyal çevresinden utanması sebebiyle şikayet edilmeyen vakalar da yadsınamayacak boyutlardadır.

Kadınlara karşı şiddet eylemi gerçekleştiren erkekler üzerinde yapılan derinlemesine araştırmalarda öne çıkan en önemli vurgu aşırı özgüvensizlik olmuştur. Özgüvensiz erkekler bu duyguyu bastırmak ve bilinçaltında tutabilmek adına saldırgan davranışlara başvurmaktadırlar. Narsistik duyguları yüksek olan bu erkekler eşlerinden ayrılma söyleminde paniklerler çünkü eşlerine bağımlıdır. Ayrıca bu araştırma özgür görünen kadınların şiddete daha çok maruz kaldığına dikkat çekmekte ve çalışmak istemeleri ya da boşanmak istemelerini erkeğin tehdit olarak algıladığını, bu sebeple kıskançlık gösterdiğini ve kadının kendine güvenini kazanmasına izin vermemek adına şiddete başvurduklarını belirtmektedir (Erten & Ardalı, 1996:161). Benzer bir ifadede Dobash ve Dobash (1992) kadına yönelik erkek şiddetinin nedenlerini kadını başka bir ile paylaşamama durumunu kapsayan kıskançlık, kadının aile içi rollerine bağlı oluşan beklenti, kadınlar üzerinde otorite oluşturma ve kadının

yaptığı yanlış cezalandırabileceğinin hakkı olduğuna dair düşünce olmak üzere dört başlıkta sıralamaktadır (akt: Afşar, 2015: 738)

Yaygın olarak bilinen şiddetin gelir ve eğitim seviyesi düşük ailelerde daha çok rastlandığı tezinin aksine şiddet gelir düzeyi, eğitim durumu, yaşanılan alan farkı olmaksızın toplumun genel bir problemidir. (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1998:20). Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı, eğitim ve sosyo-ekonomik yapısı yüksek kadınların da şiddete maruz kaldığını ancak kaynaklara kolay erişimi sayesinde psikolojik, sosyal ve hukuki destekler ile başa çıkma yolunu bulabildiklerini dile getirmektedir (1998:38).

Şiddet yaşayan kadınlar, kendilerini yalnız hisseder çünkü bu olayı sadece kendilerinin yaşadığını düşünürler. Şiddete maruz kaldıkları için utanırlar ve bu durumu yakın çevreleri ile bile paylaşmazlar (Arın, 1996:311). Şiddet sonucunda vücudunda oluşan izler ve morluklar için ya çeşitli bahaneler bulurlar ya da bu izleri gizlerler. Ayrıca şiddete maruz kalmasına rağmen birçok kadın sosyal statüsü, toplumsal baskılardan çekinme, sosyal çevre etkisi, kendini ekonomik anlamda yeterli hissetmeme gibi sebeplerle evliliğini devam edip, eşinin düzeleceğini beklemektedir (Karayel, 2019:8).

Ev içinde kadının yaşamış olduğu şiddet belli aralıklar ile ya da sık olarak tekrar etme eğiliminde olan bir davranış olduğu ve bir kez yaşanan şiddet olayının tekrar yaşanma olasılığının yüksek olduğu görülmektedir. Ancak kadınlar şiddete maruz kaldıkları eşleri ile yaşamaya devam etmeyi tercih edebilmektedir. Bu kararda başka etmenler de olmasına rağmen başat etmen kadının psikolojik durumudur. Aktaş, şiddet gören davranışlarını korku hali ve buna bağlı olarak yaşadıklarını küçümseme ve ciddiye almama, her şeyin çok da kötü olmadığına inanma, şiddete bağlı olarak utanma, eşinin kontrolcü davranışları sebebiyle sosyal hayattan izole olması, yaşadığı şiddet ile baş edememe sebebi ile çaresizlik, yaşadığı durum ile ilgili suçluluk duygusuna kapılma, yaşadığı şiddetin yanı sıra eşinin iyi biri olduğuna inanma ve yaşadıklarının geçeceğine dair çelişkili fikirlere kapılma ve son olarak eşi tarafından gördüğü baskıyı içselleştirme şeklinde sıralamıştır (Aktaş, 2006: 47-55).

Araştırmalar aile içinde yaşanan şiddetin sistematik seyrini “şiddet döngüsü” olarak adlandırmaktadır. Güneri (1996) şiddet döngüsünün seyreden 3 aşamasını gerginliğin artması, şiddetin yaşanması ve balayı dönemi olarak tanımlamaktadır. İlk aşamada iki tarafın da farkında olduğu bir gerginlik dönemi vardır ve bu gerginlik giderek artmaktadır. İkinci aşama ilişkideki şiddetin gerçekleştiği evredir. Son aşama ise şiddet uygulayanın ılımlı yaklaştığı, af dilediği ve şiddetin tekrarlanmayacağını dair sözlerin verildiği evredir. Bu evre öncesinde gerçeği yansıtsa bile ilerleyen dönemlerde davranışlarını değiştirmedikleri için tutulmayan sözler olarak kalmakta ve şiddet yeniden yaşanmaktadır (aktaran: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1998:21)

Şiddet bireylerde daha çok kaba kuvvet kullanma ya da zorlama olarak akla gelmektedir. Ancak şiddet bu şekilde sınırlandırıldığında diğer tüm şiddet türleri göz ardı edilerek masumlaştırılır (Pektaş, 2017:125). Polat, şiddetin türlerini fiziksel, psikolojik, ekonomik, cinsel ve siber şiddet olmak üzere beş kategoride değerlendirmektedir (Polat, 2017:17). Bunlara ilave olarak sosyal şiddet, sözel şiddet, ısrarlı takip gibi şiddet türleri de literatürde yer almaktadır.

Yapılan araştırma kadına yönelik şiddetin toplumsal, aile içi ve diğer tüm şiddet türlerini kapsamaktadır. Bu aşamada genel olarak şiddet türlerini ve bu şiddet türlerinin kadın üzerindeki etkilerini incelemek gerekmektedir.

Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet

Şiddetin en açık hali olan fiziksel şiddet, şiddet olgusunun en bilinen ve görülebilen kısmıdır. En dar anlamı ile değerlendirildiğinde ölçülebilir olması ve tartışmaya kapalı olması sebebiyle bilinen tek şiddet türüdür. İnsanların bedenlerine dışarıdan uygulanan sert ve aynı zamanda acı veren eylem olarak bilinmektedir (Ünsal, 1996: 31).

En çok rastlanan şiddet türü de olması sebebiyle, birçok şiddet tanımı fiziksel şiddet üzerinden şekillenmektedir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün yapmış olduğu fiziksel şiddet tanımı “başkasının vücut bütünlüğüne zarar veren, ona acı çektiren her türlü saldırı” şeklindedir (2016:5)

Fiziksel şiddet kavramının kullanım alanı farklılık gösterebilmektedir. Fiziksel güce dayalı eylemler ile başlayan şiddetin boyutu artarak ölüme kadar uzanmaktadır (Polat, 2017:25). Genel olarak değerlendirildiğinde fiziksel şiddetin dayak, tokat, yumruklama, cisim fırlatma, tekmeleme, sopa veya kemer benzeri araçlar ile vurmaya kapsamaktadır. Kesici-delici aletlerde yaralama ve öldürme eylemleri ise fiziksel şiddetin en tehlikeli halini olarak bilinmektedir (Aktaş, 2006:34). Fiziksel şiddet sonucunda ise kadında; acı çekme, yaralanma, ölüm, kalıcı sakatlık, süregelen baş ve bel ağrıları, merkezi sinir sistemine bağlı sorunlar ve sindirim sorunları, kalp rahatsızlıkları vb. yer almaktadır (Sallan Gül, 2013:19).

Şiddet konusunda yapılan çalışmalar, fiziksel şiddet ile şiddetin diğer türlerinin yakın ilişkili olduğuna işaret etmektedir (Dönmez, Şimşek, & Günay, 2012:152). Bu durum da göstermektedir ki şiddet türleri aslında birbirleri ile bağlantılı ve birbirlerini etkileyen olaylardır.

Kadına Yönelik Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet içinde fiziksel şiddeti barındıran bir şiddet türüdür ancak istisnai durumları da bulunmaktadır. Genel olarak cinsel şiddet ve özel olarak ele alınacak olursa tecavüz yüzyıllardır toplumsal bir olgu olarak varlığını sürdürmesine karşın açık olarak konuşulması ve tartışmaya açılması 1970 li yıllara dayanmaktadır (Pektaş, 2017:90). Cinsel şiddet kadını istemediği bir cinsel ilişkiye zorlama durumudur ki bunun en büyük örneğini tecavüz oluşturmaktadır (Karayel, 2019: 1). Tecavüze maruz kalan kadınlarda cinsel yollarla bulaşan hastalıklarla karşılaşılabilceği gibi planlanmayan gebelikler ve gebeliğin kötü sonuçları da sıkça rastlanmaktadır. (Polat, 2017:19)

Gruber ve Bjorn (1986)' a göre cinsel zorlamaya maruz kalan kadınların büyük çoğunluğu travma sonrası stres bozuklukları yaşamakta ve buna bağlı olarak normal yaşamlarına devam etmek konusunda güçlük çekmektedir. Kadınlar yaşadıkları travmatik olayların etkisinden kurtulamayarak olayı yaşamaya devam etmekte, çevrelerine karşı yabancılaşma, güvensizlik ve iletişim kuramama sorunları yaşamaktadır. Tecavüze sonucu kadınlar bedenlerinin belli bölümlerini hissetmeme

problemi yaşar cinsel haz alamazlar aynı zamanda kendisine olan saygısını kaybetme ve depresyon ile sıkıntılı dönemler geçirirler (akt: Ayvaşık & Sayıl, 2002:424).

Tecavüz ile ilgili birçok kanun içinde tecavüzün tanımlarında ise “zor kullanma” olup olmadığına yer verilmekte “kadının rızası” olup olmama durumu göz önünde bulundurulmamaktadır. Ancak CEDAW rıza kavramının altını çizmekte ve kadına rızası dışında yapılan saldırıları tecavüz olarak değerlendirmektedir. (Pektaş, 2017:100).

Cinsel şiddeti sadece tecavüz boyutu ile ele almak bir yanılgıdır. Cinsel şiddet taciz, cinsel içerikli sözler söyleme vb. kadının hoşuna gitmeyen her türlü cinsel içeriği kapsamaktadır. Bu sebeple literatürde yer alan sözel şiddeti de büyük oranda kapsayan bir şiddet türüdür. Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü bir diğer cinsel şiddet tanımını şu şekilde yapmaktadır;

“Birini istemediği yerde, zamanda veya şekilde cinsel ilişkiye zorlamak; kişinin rızası olmaksızın cinsel nitelikli eylemlerde bulunmak; cinselliği bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanmaktır” (Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, 2016:5).

Aynı zamanda cinsel şiddette taciz ve saldırıyı birbirinden ayırmak da önem arz etmektedir. Cinsel taciz, direkt olarak vücuda temas içermeyen ve rıza dışı cinsel içerikli söz ve davranışlar iken cinsel saldırı doğrudan bedeni hedef alan müdahaledir (Pektaş,2017:98).

1990’lı yıllar itibariyle stalking-takip suçu cinsel şiddet olarak nitelendirilmektedir. Takip bir kişiyi takip etmek suretiyle peşinden ayrılmamak ve iletişim kurmaya çalışmak olarak tanımlanmaktadır. Takip ile karşıdaki kişi üzerinde kontrol oluşturma ve korkutma amacıyla izleme, sosyal medya ya da telefon aracılığıyla rahatsız etme ve kamera ya da mikrofon ile kişinin özel alanını ihlal edilmektedir (Polat, 2017:22).

Cinsel şiddetin en kapsayıcı tanımı Dünya Sağlık Örgütünün 2002 yılında yayınlanan Şiddet ve Sağlık Konulu Dünya Raporunda yer almaktadır. Bu raporda cinsel şiddet;

“Cinsel bir eylem gerçekleştirmeye, istenmeyen cinsel sözler söylemeye, cinsel yaklaşım ve tekliflerde bulunmaya ya da bir kişiyi ticari amaçla cinsel olarak kullanmaya yönelik eylemlerin tümünü kapsamakta olup, kurbanla fail arasındaki ilişki her ne olursa olsun, kurbanın evinde ya da işyerinde sınırlı kalmaksızın her türlü koşulda bir kişinin cinselliğine karşı dolaylı ya da direkt olarak ve zorlamayla yapılan cinsel bir eylemi içermektedir” (WHO, 2002: 149).

Cinsel şiddet kadını rahatsız etmesinin yanında çoğu durumda zarar veren ve acı çekmesine sebep olan bir durumdur. Cinsel şiddet eyleminde şiddeti gerçekleştiren erkeğin karşısındaki kadını partner olarak görmediğini belirten Aktaş, cinsel şiddet olaylarının oldukça büyük bir kısmının fiziksel şiddet ve hatta ölüm ile sonuçlandığını belirtmektedir (Aktaş, 2006: 34).

Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet

1990lara kadar literatürde şiddet türü olarak görülmeyen ekonomik şiddet, kadının emeğine el konulmasının yanı sıra kazanma ve karar almak haklarını, kazanç sağlamasına aracı olacak olan eğitimini kısıtlamak gibi alanları kapsamaktadır (Pektaş, 2017:127)

Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü ise kadına yönelik ekonomik şiddeti şu şekilde tanımlamaktadır;

“Kadının para harcamasının kısıtlanması, çalışmasına izin verilmemesi, zorla çalıştırılması, ekonomik konulardaki kararların erkek tarafından tek başına alınması, kadının parasının elinden alınması, iş yerinde olay yaratmak suretiyle kadının işten atılmasına neden olunması, kadının iş bulmasını kolaylaştırıcı becerilerinin geliştirilmesinin engellenmesi, ev ihtiyaçlarını karşılayacak maddi kaynaktan yoksun bırakılması, engelli kadını zorla dilendirme gibi birini kontrol etmek ya da cezalandırmak amacıyla ekonomik olarak sınırlamak için yapılan her türlü eylemi” (KSGM,2016:5).

Ekonomik şiddet de birbirine tamamen zıt iki duruma rastlamak mümkündür. Bunlardan birisi şiddet mağduru bireyi çalışması için zorlamak, diğeri ise çalışma hayatına katılmasına engel olmaktır (Polat, 2017:33). Çalışma hayatına engel olunan bireylerin büyük çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. Burada engel olan erkek eşi, flörtü, partneri olabileceği gibi babası, abisi ya da amcası olabilmektedir.

Yapılan araştırmalarda ekonomik şiddet gördüğünü söyleyen kadınların sayısı oldukça azdır (Aktaş, 2006: 35). Bunun sebebi ise kadınlara toplum tarafından atfedilen ücretsiz ev işlerini kadınların görevi olarak görmesidir.

Kadına Yönelik Psikolojik şiddet

şiddet sözcüğü genel olarak kaba kuvveti  a rıştırmakta ancak bu çağrışım erkek şiddetinin kapsamını daraltmaktadır. Daha derin bir konu olarak ele alınması gereken erkek şiddetinin kıskançlık ile hayatını kısıtlama, küçümseme ya da takip etme gibi farklı boyutları bulunmakta ancak bu durumun hedefi olan kadınlar için bile önemsenmemektedir (Pektaş, 2017:125)

Ekonomik şiddette de ele alındığı gibi bireylerin en çok karşılaştıkları şiddet türü olmasına rağmen, etkisi belirlenememesi sebebiyle psikolojik şiddetin de görünürlüğü az olmaktadır (Polat, 2017:31). Duygusal ve sözel şiddeti içinde barındıran psikolojik şiddetin kapsamını inceleyecek olursak; kadını küçük görme ve işe yaramaz ve beceriksiz biri gibi gösterme, sürekli eleştirme, fikirlerini önemsememe, emir verme, yaptıklarını sürekli kontrol etme ve davranışlarını yargılama, iş ya da sosyal hayat içerisinde yakalamış olduğu firsatlara engel oluşturma gibi davranışları içerdiği görülmektedir (Kareyel, 2019: 1). Bunlara ilave olarak psikolojik şiddet dayak ile, ölüm ile, intihar ile veya çocukları ile tehdit etme, yapmak istemedi in işleri yapmaya zorlama, kendisini suçlamasına sebep olma, arkadaşları ya da ailesi ile görüşmesine engel olma, kıskançlık ve bu sebepler ile tartışma şeklinde kendini göstermektedir (Güler, Tel, & Tuncay, 2005:53). Kadının fiziksel ya da cinsel şiddet g rece ine ilişkin ve hatta  ld r lece ine dair kuşku ve korkuları da psikolojik şiddetin içinde yer almaktadır (Aktaş, 2006:35)

Psikolojik şiddet türünün diğer şiddet türlerinden ayıran iki özellik üzerinde durmaktadır. Bunlardan ilki diğer şiddet türlerinde ( zellikle fiziksel ve cinsel şiddet) fiziksel olarak görülebilen somut bulguların bulunmaması, ikincisi ise tek başına olmakla birlikte genel olarak değerlendirildiğinde diğer şiddet türleri ile ( rn. cinsel veya fiziksel şiddet yaşamış diğer bireylerde de) aynı anda gözlemlenebilmesidir (Polat, 2017:31).

Belirtilmiş olan dört şiddet türünün dışında adı geçen bir diğer şiddet türü sözel şiddettir. Sözel şiddet, bireyin incinmesine sebep olacak aşağılayıcı sözler kullanma, küçük düşüren söylemlerde bulunma, çirkin benzetmeler yapma, lakap takma gibi eylemleri kapsayan şiddet türü de bulunmaktadır. Karayel (2019) bu şiddet türünü onur kıran, küfür içeren ve tahrik edici etkisi olan sözler olarak tanımlamaktadır (2019: 2).

Gelişen uygarlıklara paralel olarak şiddet eylemlerinin azalacağı tezinin aksine şiddet eylemleri çok farklı alanlarda ve yoğunluğunu artırarak varlığını sürdürmektedir. Bu durum şiddet olgusunun dünya genelini kapsayan kaçınılmaz evrensel bir sorun olduğunu göstermekte ve birçok bilim bu konuda çalışmalar sürdürmektedir (Özerkmen & Gölbaşı, 2010: 24). Yapılan araştırma çerçevesinde kadınların maruz kaldıkları fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik şiddet türleri ele alınan dizide yer alan kadın karakterler üzerinden değerlendirilmektedir.

Şiddetin tanımı, sebebi ve türleri kadar şiddetin sonucu da şiddet araştırmalarında önemli başlıklar arasındadır. Çalışmada şiddetin sonuçlarına kısaca şiddet türleri içinde yer verilmiştir. Ancak şiddet sonuçlarının, tüm şiddet türlerini kapsayan bir başlık altında toplanması faydalı görünmektedir.

2.1.4.Şiddetin Sonuçları

Şiddetin sonuçları, şiddet türüne ve şiddetin yoğunluğuna göre farklılık göstermektedir. Lori, Jacqueline ve Adrienne Violence Against Women the Hidden Healty Burden' da şiddetin kadınların sağlığı üzerindeki etkilerini ölümcül sonuçlar ve ölümcül olmayan sonuçlar şeklinde 2 gruba ayırarak incelemektedir. Bu çalışmada şiddetin kadın üzerindeki etkileri şu şekilde sıralanmıştır:

Ölümcül olmayan sonuçları: Fiziksel sağlık sonuçları, cinsel temasla bulaşan hastalıklar (ırza geçmelerde), yaralanmalar, pelviste ateşli hastalıklar, istenmeyen gebelikler, çocuk düşürmeler, kronik karın ağrısı, baş ağrıları, jinekolojik sorunlar, alkol/hap bağımlılıkları, astım, sinirsel bağırsak hastalıkları belirtileri, yaralayıcı (zarar verici) sağlık davranışları (sigara içmek gibi), kısmi veya sürekli maluliyet

Zihinsel sağlık Sonuçları: travma ve sonrası stres bozuklukları, depresyon, anksiyete, cinsel işlevsizlik, yeme bozuklukları, çok yönlü kişilik bozuklukları, sabit fikir, zorlama bozuklukları

Ölümcül Sonuçlar: intihar, katil (öldürme – cinayet) (aktaran: Arın, 1996: 309).

Kadına yönelik şiddetin sonuçlarını değerlendiren bir diğer araştırmaya bakıldığında ise şiddet sonucu kadınlarda oluşan şu durumlar tespit edilmiştir;

- Öğrenilmiş çaresizlik, tekrarlanan yeni bir şiddet vakası
- Yoğun korku, panik, endişe, güvensizlik, ümitsizlik, utanç
- Ağır yaralanma, fiziksel engellilik
- Ölüm, kendini koruma amaçlı işlenen cinayet, intihar teşebbüsü veya düşüncesi
- Boşanma, alkol ve madde bağımlılığı, yeme ve/ veya uyku problemleri
- Travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, psikolojik temelli fiziksel şikâyetler
- Çocukların da dahil olduğu toplumun derinden etkilendiği olumsuzluklar (Karayel, 2019: 8).

2.1.5.Dünya’ da ve Türkiye’ de Kadına Yönelik Şiddet Verileri

Kadına yönelik şiddete dair şiddetin sebepleri, yaygınlığı ve sonuçlarını ele alan araştırmalar 20.yyın sonlarına doğru başlamıştır. Başlangıcında gelişmiş Avrupa ülkelerinde yapılan araştırmalar 90lı yıllarda uluslararası tanımlamalar ve ortak hedeflerin yer aldığı büyük ölçekli araştırmalara bırakmıştır. Bu araştırmaların en önemlilerinden birisini 2005 yılında Dünya Sağlık Örgütü araştırmasıdır (HÜNEE, KSGM, 2015: 33) WHO’ nun 10 ülkenin 15 bölgesinden 24.000 kadın ile gerçekleştiren araştırması Multi-country Study on Women’s Healty and Domestic Violence against Women’ da kadınların birlikte yaşadığı partnerleri tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalma oranının %15 ile %71 arasında değişkenlik gösterdiğine vurgu yapmaktadır (WHO, 2005: 5).

Dünya Sağlık Örgütü’nün 2013 yılında o zamana kadar yapılan kadına yönelik şiddet verilerini bir araya getirdiği çalışma olan “Global And Regional Estimates Of Violence Against Women: Prevalence And Health Effects Of Intimate Partner

Violence And Non-partner Sexual Violence” de, dünya genelindeki kadınların %35'inin yakın partneri ya da yakın olmayan bir kişi tarafından fiziksel şiddet ve/veya cinsel şiddete maruz kaldığı bilgisi yer almaktadır. Kadınların maruz kaldığı birçok şiddet türü içerisinde çoğunluğu yakın partner şiddetinin oluşturduğunun belirtildiği raporda, dünya genelinde kadınların %30' unun yakın partneri tarafından fiziksel ve cinsel şiddete maruz kaldığını, hatta bu oranın bazı bölgelerde %38 e kadar yükseldiğini göstermektedir. Bunlara ek olarak küresel boyutta kadınların %38 i yakın partnerleri tarafından öldürüldüğü, %7 sinin ise yakın olmayan kişi tarafından cinsel şiddete maruz kaldığını belirten raporda, kadına yönelik şiddetin küresel bir halk sağlığı olduğunun altı çizilerek şiddete maruz kalan kadınların %16 sının düşük ağırlıkta bebeğe sahip olduklarını, kurtaj ve depresyon görülme oranının şiddete maruz kalmayan kadınlara göre 2 kat fazla rastlandığını, HIV görülme oranının 1.5 kat fazla olduğu belirtilmektedir. (WHO, 2013).

BM Kadın Birimi'nin 2015 yılında yayınladığı raporda Pasifikte yer alan 10 adadan 5' inde partner şiddetinin kadınların yarısından fazlasına etki ettiği, BM Kamu Enformasyon Departmanı'nın 2008 raporunda ise Kanada' da yaşayan yerli kadınların şiddet sonucu ölme olasılığının diğer kadınlara göre 5 kat daha fazla olduğu bilgisi yer almaktadır. (Gaag, 2018: 101).

Kuzey Hindistan' da bulunan kadınların %17'sinin fiziksel şiddet ve %22'sinin cinsel şiddete maruz kaldığı, Doğu Londra' da ise kadınların %61'inin aile içinde şiddete maruz kalırken %87'sinin cinsel saldırıya uğramış olduğu bilgisi yer almaktadır. Nikaragua'da yaşayan kadınların %52'si hayatlarında herhangi bir dönemde şiddete maruz kaldıkları, Japonya'da ise bu oranın %67 olduğu görülmektedir. Washington'da yapılan bir diğer araştırmada ise kadınların %27 sinin eşlerinin fiziksel şiddete maruz kaldığı ve yine bu kadınların %24'ünün maruz kaldıkları şiddet sonucunda yaralandıkları bilgisi yer almaktadır (Karayel, 2019: 2-3).

Son olarak Dünya Sağlık Örgütü'nün Un Human Rights (Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komiserliği), UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı), UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), UNODC (Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi), Un Women (Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının

Güçlendirilmesi Birimi), Hollanda Dış İşleri Bakanlığı, Avustralya Hükümeti, UKAID (Britanya Uluslararası Kalkınma Ajansı), USAID (Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Ajansı), Sida (İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı) ve Dünya Bankası ile bir araya gelerek 2019 yılında RESPECT women: Preventing violence against women ismiyle yayınladıkları kitapçıkta, genç ve bekar kadınların, etnik azınlığa ya da diğer azınlığa dahil olan kadınların, trans kadınlar ve engelli kadınların şiddete maruz kalma riskinin diğer kadınlara oranla daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Ayrıca küresel düzeyde kadın cinayetlerinin %38-%50 si yakın partner tarafından işlendiği bilgisi yer almaktadır. Kitapçıkta dikkat çeken bir diğer ayrıntı ise şiddete maruz kalan kadınların %55-%95i şiddete maruz kaldığını bilmemekte ve herhangi bir sistemden (hukuk, sağlık, sosyal vb.) yararlanmamaktadır (WHO, 2019)

Unicef 2011 yılı Dünya Kadınlar Günü'nde dünya genelinde kadınların %70 i şiddete kaldığını belirterek, kadınların aynı zamanda iş yaşamında düşük ücretli ve statülü, yarı zamanlı ya da kısa süreli işlerde çalışmalarına dikkat çekmektedir. Kadınların aynı işe yapmalarına rağmen erkeklerden %20-%30 daha az ücret aldığının vurgulandığı yayında, kadınların çalışma saatlerinin 2/3 ünü doldurmasına rağmen dünya gelir ortalamasında 1/10' lık pay alabildiklerini ve dünya genelinde menkul ve gayrimenkulların %1 lik dilimine sahip olduklarının altı çizilmektedir (<http://www.unicef.org.tr/>, erişim tarihi: 14.08.2019).

Gaag ise benzer biçimde günümüzde kadınların iş yaşamlarında hala erkeklerden daha düşük ücretlerle çalıştığını vurgulayarak, küresel boyutta incelendiğinde kadınların erkeklerden %24 oranında daha az kazandığının dile getirmektedir. Örneğin Amerika ele alındığında, Amerika'da yaşayan kadınlar aynı ülkede yaşayan erkeklerin 12 ayda kazandıkları ücreti kazanabilmek için 3 ay daha fazla çalışmalar gerekmektedir. Ayrıca dünya çapında yapılan araştırmalarda üst düzey yönetimlerde kadınların yerinin 4' te 1 oranından bile az olduğu (%24) görülmektedir (Gaag, 2018: 81-84).

Medyada yer alan kadınların durumu değerlendirildiğinde ise daha fazla kadının medya sektöründe yer alması yönündeki teşviklere rağmen, yapılan araştırmalar değişimin azlığına dikkat çekmektedir. Akşam haberlerinde ve yazılı

basında, gündemde yer alan konularda, gazetelerin yazı işlerinde yer alan erkek egemenliği Hollywood yöneticilerinde de hakim konumdadır. Time’ dan alınan verilere göre stüdyolardaki üst düzey yöneticilerin %92’ si erkektir. 2014 yılında ekranlardan yer alan kahramanların sadece %12’ si kadındır ve replik olarak ise %30’u kadınlara aittir. Kadın çalışmalarının artmasına rağmen kadın yazarların sayılarında düşüş görülmektedir. 2014 yılı verileri değerlendirildiğinde en karlı 250 film listelendiğinde, filmlerin yapımcı, yönetmen, yazar, editör, sinematograflarının %83’ ünün erkek olduğu görülmektedir (Gaag, 2018: 89).

Türkiye’de kadına yönelik şiddet ile ilgili yapılan en kapsamlı ve ulusal düzende başarılı temsil niteliği taşıyan araştırmalarından birisi 2008 yılında Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü ile yapılan “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet” araştırmasıdır. Araştırma sonuçlarına göre Türkiye’de kadınların %39’u eşleri ya da yakın partnerleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalırken, evli kadınlar üzerinde yapılan değerlendirmede %15’inin yaşamlarının herhangi bir döneminde cinsel şiddete, %44’ünün ise duygusal şiddete maruz kaldığı belirtilmektedir (KSGM, 2008: 185-186).

Hürriyet gazetesinin Dünya Kadınlar Günü 8 Mart 2015 tarihinde yapmış olduğu kadına yönelik şiddet temelinde anket verilerinde ise, katılım gösteren kadınların %37.2 sinin kişisel bir banka hesaplarının olduğunu ve %23 ünün en az bir kez eşlerinin şiddetine maruz kaldığı bilgisi yer almaktadır. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün 2014 yılı verilerinde ise evli kadınların %37.5 en az bir kez eşleri tarafından fiziksel ya da cinsel istismara maruz kaldığı bilgisi yer almaktadır. (<https://eca.unwomen.org/> erişim tarihi 24.08.2019).

2014 yılında yapılan KSGM-HÜNEE araştırmasına göre Türkiye’de fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranı %35.5tir. Aynı araştırma her 8 kadından 1’ inin yaşamının herhangi bir döneminde birlikte yaşamış olduğu eş ya da partneri tarafından cinsel şiddete maruz kaldığını bildirmektedir (KSGM-HÜNEE, 2015: 9-10)

Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği tarafından gerçekleştirilen Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi

Projesi' nde yer alan verilere göre Türkiye'de çalışan 4 kadından 1 tanesi ücretsiz aile işçisidir. Her 3 kadından birisi ev işleri ile ilgilenmesi sebebiyle istihdam dışındadır. Medya yönetimindeki kadın sayılarına bakıldığında gazetelerde çalışan kadınların oranı %19 iken 30 genel yayın yönetmeninden 3' ü ve internet medyasında 10 yöneticiden yine 3' ü kadındır (<https://www.ceid.org.tr> erişim tarihi 24.08.2019).

Kadına yönelik şiddet temelinde küresel ölçekte ve Türkiye genelinde yapılan araştırmalarda şiddete maruz kalan kadınlara ait oranların yüksekliği dikkat çekici ölçüdedir. Kadına yönelik şiddet temelinde karşılaşılan güçlüklerden en etkilisi bu durumun kadını susturma potansiyeline sahip olmasıdır. Saldırıya maruz kalan kadın karşısındakinden çok kendi itibarını sorgulamaktadır. 2015 yılında Birleşmiş Milletlerce yapılan bir araştırma birçok ülkede şiddete maruz kalan kadınlar değerlendirildiğinde %40 dan daha az orana sahip kadının şiddet sonrası bir yardım alabildiğini ortaya koymaktadır. Kadınların almış olduğu bu yardımlar ise %10 u polis ya da sağlık kuruluşlarından iken almış oldukları diğer yardımlar aile üyeleri ve yakın arkadaşlarındandır (Gaag, 2018: 107-109). Türkiye'de yapılan araştırmalarda ise şiddete maruz kalan kadınların %51' inin maruz kaldığı şiddeti kimseyle paylaşmadığı bilgisi yer almaktadır. Maruz kaldığı şiddeti paylaştığını söyleyen kadınların 10 da 7' si ise bunu aile ve yakın çevresiyle paylaşmış olduğunu belirtmektedir (KSGM, 2008: 188).

2.1.6.Toplumsal Baskı

Baskı, genel anlamıyla, “bireylerin kişisel özgürlüklerini engelleyen, onları kendi iradeleri ve istekleri hilafına düşünmeye ve davranmaya itmeyi hedefleyen bir fiil ve suç unsuru” olarak tanımlanmaktadır (<https://tr.m.wikipedia> erişim tarihi 20.02.2019).

Baskı fiziksel şiddet unsurları içerir ya da içermeyebilir ancak kişilerin iradeleri dışında gelişen ve gücünü kırarak herhangi bir eylemi yapma veya yapmama yönünde zorlayarak keyfi bir uygulama, bedensel olarak acı verme ihtimali ya da tehdidini kapsamaktadır (<https://tr.m.wikipedia> erişim tarihi: 20.02.2019). Bu yönüyle de şiddetin bir parçası olarak ele alınabilmektedir.

Toplumsal baskı, sosyal şiddet öğeleri ile benzerlik göstermekte ve baskı sonucu oluşmaktadır. Sosyal şiddet, toplumun kadına dayattığı baskı ile zor duruma düşürmesi zaten ikincil olan konunun daha da baskın hale gelerek toplumdaki rollerinin sınırlandırılmasıdır (Karayel, 2019: 2).

Kadına yönelik toplumsal baskı kadınları toplumsal ve sosyal hayatta ikincil konuma getirmesi ve özgürlüğünü kısıtlaması sebebiyle aslında şiddetin bir türü sosyal boyutudur. Pekin Deklarasyonunda da sadece sosyal değil şiddetin tüm türlerinin bireylerde baskı oluşturduğunu dile getirmekte ve kadının toplumda geri ikincil planda kalmasını etkilediğinin altını çizmektedir (1995).

Kadına yönelik toplumsal baskı yaşanan toplum temelinde kadının tüm davranışlarının bir nevi denetlenmesi ve eleştiriye açık olması durumudur. Bu durum ise dolaylı olarak bireyin yaşamında özgüven düşüklüğüne sebep olmaktadır. Araştırma çerçevesinde kadına yönelik toplumsal baskı, geleneksel toplum yapısında var olan ve modern toplum yapısında da evrilerek varlığını gösteren annelik rolü temelinde ele alınmaktadır.

2.2.Aile İçi ve Mesleki Roller

2.2.1.Aile İçi Roller

Rol kavramı “bir sosyal işlev çerçevesinde kümelenen birbiri ile ilişkili davranış örüntüsü” olarak oluşmaktadır. Kocacık (1970), rolün kişilerden sosyal konumlarının beklentilerine karşılık verebilecek davranışları ve tutumları belirlemesi üzerine vurgu yapar (akt Gönüllü & İçli, 2001:85). Rolün benzer bir diğer tanımında Marshall (1999), “belirli bir statü ya da toplumsal konumlara yüklenen toplumsal beklentileri ortaya koyması ve bu beklentilerin gerçekleşip gerçekleşmeme sürecini analiz etmesi” olarak nitelendirmiştir. Statünün gereklerini yerine getirmeye çalışırken “rol” ortaya çıkmaktadır (Erol & Boylu, 2016:155). Statü bir başka birey ile kıyaslandığında sosyal konumunun belirlenmesi iken rol kavramı, kişinin devinimi ilgili işlevsel ve değişken bir kavramdır (J. Fichter, 2006:112).

Statü ve rol kavramlarının en yoğun kullanımı ve kazanımı aile içindedir. Aile içinde toplumsal cinsiyet temelinde kadına ve erkeğe ait tanımlanmış roller bulunmaktadır. Bu önemli tanımlamaların birisini oluşturan yapısal işlevselci bakış ile Parsons yapmaktadır. Parsons, erkeğin rolünü yaptığı işler bağlamında çalışan, evin gelirini sağlayan ve dış çevre ile iletişimi kuran araçsal rol, kadının rolünü ise ev işleri ve çocukların gelişimi ile ilgilenen dışavurumcu duygusal rol olarak ele alır (akt: Eken, 2010 :36). Yapılan araştırma kadına yönelik şiddeti incelemesi ve bu incelemede kadının maruz kaldığı baskıyı toplumsal roller temelinde değerlendirmesi sebebiyle kadının rollerinin detaylandırılması gerekmektedir.

2.2.1.1.Kadının Roller

Kadınların toplumdaki rollerine ilişkin kuramsal çerçeve C. Oppong ve K. Ebu (1985) tarafından oluşturulmuştur. Annelik, eşlik, ev hanımlığı, bireylik (kendini gerçekleştirme), vatandaşlık, mesleki ve akrabalık olmak üzere tanımlanan yedi temel rol, kadının “karar verme” ve “maddi olanaklara sahip olma ve kontrol edebilme gücü” üzerine yoğunlaşmaktadır. (akt: Kasapoğlu, 1994:222). Bu rollere ait genel bilgiler ise şöyledir;

Annelik rolü: Kadının çocuğunu yetiştirmesi ve topluma hazırlaması görevidir. Çocuğun yetiştirilmesindeki bu görev ataerkil toplum yapısında annenin sorumluluğundadır (C. Oppong ve K. Ebu 1985 akt: Eken, 2010: 40). Kadın toplumda sosyalizasyon sürecinde bu rolün sorumluluklarına hazır hale gelmektedir (Gönüllü & İçli, 2001: 85)

Eşlik rolü: Kadının eşine karşı rolüdür. Ataerkil toplum yapısı kadından, eşinin rahat etmesi, ihtiyaçlarının karşılanması ve sadakat gibi roller beklemektedir. (Eken, 2010: 40). Evlilik rolü olarak da adlandırılan bu rol için diğer beklentiler ise çocuk doğurma ve büyütme, ekonomik destek, ev içi hizmet gibi sorumluluklar yer almaktadır. Bu davranışlarda kritik üç noktadan birisi kadının eşi ile evliliğinde eşlik-evlilik rolündeki ortaklığın derecesidir. Diğer önemli noktalar ise karar alma sürecinde özerk olup olmama durumu ile herhangi bir hak ya da sorumluluğunu başka biri ile paylaşma ya da devretme olanağının bulunup bulunmadığıdır (Kasapoğlu, 1994: 223)

Ev hanımlığı rolü: Kadının aile içindeki rolüdür. Kadından ev içi işlerini yapması beklenir. Beklentiyi karşılayamaması rol çatışmasına sebep olur (Eken, 2010: 40-41).

Akrabalık rolü: Kök ailesinde yer alan diğer üyelere ait üstlendiği rollerdir. Kadının yaşamındaki farklı evrelerde değişen imkanları ve buna bağlı değişen beklentiler olması açısından önemlidir. Akrabalık rolleri düğün, nişan, doğum, cenaze vb törenleri de kapsamaktadır (Kasapoğlu, 1994: 223).

Mesleki rol: Kadının gelir elde ettiği işlerde üstlendiği roldür. Mesleki rolde para kazanma hususu belirleyicidir. Bu sebeple emek harcamasına rağmen ev için yapmış olduğu uğraşlar mesleki rollerin içinde yer almaz (Eken, 2010: 41). Burada dikkat edilmesi gereken nokta ise, patriarkal toplum yapısının kadının mesleki rollerini gerçekleştirirken aile içi rollerini ihmal etmemesi ve zarar vermemesi koşuludur. Birbiri ile çatışması kadında kaygıya sebep olabilmektedir (Gönüllü & İçli, 2001:86).

Toplumsal rol: Siyasi partiler, sivil hizmet veren örgütler, festivallerin yanı sıra vatandaş olarak yerine getirilmesi gereken görevleri (oy kullanma gibi) de kapsayan rollerdir (Kasapoğlu, 1994: 223).

Bireysellik rolü: Kadının birey olarak kendisini gerçekleştirebilmek, kişisel gelişimine katkı sağlamak için sergilediği davranışları kapsamaktadır. Bireysellik rolü diğer rollerle en çok çatışma halinde olan roldür (Eken, 2010: 42). Çünkü bu rolü gerçekleştirebilmesi için gereken zaman, enerji ve maddi kaynaklar diğer roller için gereken davranışlara zarar verebilmektedir (Gönüllü & İçli, 2001:86).

Ataerkil toplum yapısında kadının ev hanımlığı, annelik ve eşlik rolleri kutsal kabul edilmektedir. Modern toplum yapısında daha da belirginleşen ve toplumsal cinsiyet eşitliğine de vurgu yapan kadının mesleki rolü ise kadından beklenti ile birlikte baskının da artmasına sebep olmaktadır. Bu aşama öncelikle mesleki rol kavramı incelenecektir.

Mesleki Roller

Moore (1970), mesleki rol tanımını bireyin toplumun diğer bireyleri tarafından fark edilecek olağan bir pazar ağında çalışması olarak tanımlar (aktaran: Eken, 2010: 43). Oppong ve Abu, mesleki rolleri çalışılmakta olan yerin işlev ve aktiviteleri çerçevesinde tanımlamaktadır (Kasapoğlu, 1994).

White'a (1988) göre mesleki roller, sonradan verilen rollerin aksine kazanılan rollerdir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta ise kadın ile erkeğin mesleki rolleri ve aile için rolleri bir arada yürütmesinde yaşanan farklılıklardır. Kadının aile içi rolleri temel rol olarak kabul edilmektedir. Bu durum iş yaşamında kariyer sahibi olmanın, erkeğe özgü olduğu sonucunu çıkarmaktadır (aktaran Eken, 2010: 44).

Geleneksel ve modern toplumlarda kadınların mesleki rollerine bakış açısında farklılıklar görülmektedir. Rosen'a göre geleneksel toplumlarda kadınlar, erkekler ile farklı rollere sahip olduklarını düşünüp, ev içi işler ve anneliğin temel rolleri olduğuna inanmaktadır. Meslek tercihlerinde ise aile içi rollerine zarar vermeyecek işler tercih etmektedirler. White ise modern toplum yapısını benimseyen kadınların aile içi ve diğer rolleri kadar mesleki rollerinde de başarı sağlayabileceklerini düşünmektedir. Geleneksel iş bölümünü sorgulayan bu kadınlar, yüksek kariyer imkanı olan, prestijli işlerde çalışmayı tercih etmektedirler (Eken, 2010: 44-45).

2.2.2.Aile İçi ve Mesleki Rol Çatışması

Jackson ve Schuler rol çatışmasının tanımını, bireyin üstlenmiş olduğu birden fazla rol için aynı zamanlı birden fazla baskı mekanizmasının oluşması ve kişinin bu rollerden biri ile uyum sağlarken diğeri ile uyumunun zorlaşması şeklinde yapmaktadır (Eken, 2005:37). Greenhaus ve Beutell'e (1985) göre ise rol çatışması, "iki ya da daha fazla rolü üstlenmenin kişi üzerinde yarattığı baskı sonucu ortaya çıkan gerilim durumunu" dur (aktaran: Arslan, 2012).

Bireyin birden fazla role ait beklenti gerilime neden olmaktadır. Bu gerilimi Eroğlu (1996) 3 temel başlıkta incelemektedir. Bunlar aynı anda birden fazla rolün üstlenilmesi, bireyin özelliklerinin rol için beklenen davranış ile uyuşmaması ve hızlı değişen şartlara bağlı olarak değişen role ait beklentilere uyum sağlayamamaktır (aktaran: Sarı, 2011)

Bireylerin sahip oldukları roller birbiri ile etkileşim halinde olabilmektedir. Bu durumda bireyin bir rol için gerekli davranışları sergilerken, diğer rollere ait davranışlarda uyumlu etkileşim sağlayabileceği gibi çatışma yaratarak olumsuz bir etki de yaratabilmektedir (Aycan ve diğerleri, 2007; Kahn vd. 1969; Arslan, 2012). Aile içi rol ve mesleki rol çatışmasının tanımı, aile içinde ve iş çevresinde oluşan rol taleplerinin birbiri ile bazı yönlerden uyumsuz olması durumudur (Greenhaus 1989 akt Eken, 2010: 57). Kadının aile içindeki “annelik rolü” ve iş yaşamındaki “çalışan kadın rolü” birbiri ile uyuşmayabilir ki bu durum kadının hayatında gerilimlere sebep olmaktadır (Arslan, 2012:101).

Konu kadınlar açısından ele alındığında 20. Yüzyılın sonlarında modern toplumun getirilerinden birisi kadının iş yaşamında aktif yer almasıdır. Bu çerçevede kadın annelik rolünde bir değişim olmamış ancak kadın ve annelik tanımlarında değişim yaşanmıştır. Ev içinde konumlandırılan naif, şefkatli kadın, iş yaşamında hırslı, ciddi ve disiplindi özelliğini de ortaya çıkarmıştır (Türker, 2019). Bu açıdan da değerlendirildiğinde günümüz toplumlarında iş yaşamında kadının konumu geleneksel rollerin dışındadır. Ancak değişen toplum yapısı ile kadından beklenen roller değişiklik göstermemiştir. Kadından hem geleneksel aile içi rolleri hem de iş yaşamına eşit katılımı beklenmektedir (Eyüpoğlu vd. 2000 aktaran: Arslan 2012). Bu durum kadının erkeğe oranla daha fazla çatışma yaşamasına sebep olmaktadır (Arslan, 2012).

Kadına yönelik toplumsal baskı ve şiddete dikkat çekmek adına yapılan bu çalışmada, kadının maruz kaldığı şiddet türlerine (fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik) ilave olarak kadının geleneksel aile içi rollerine ilave olarak sanayi toplumlarında eklenen mesleki rollerine ve kadının bu roller arasındaki bunalımına dikkat çekmektedir.

Günümüz modern toplumlarında daha da gündeme gelen kendi ayaklarının üzerinde duran, kendi mesleğini yapan kadın algısının altında iyi bir anne olma gerekliliği de kendini göstermektedir. Kadınların işlerinde başarılı oldukları ölçüde ve belki daha da fazla annelik rollerinde de başarı beklenmektedir. Yani toplumun kadından artan oranda beklentisi kadını gerilime sürüklemektedir. Bu durumda kadına

yönelik toplumsal baskı ve şiddetin incelenmesinde en etken unsurlardan biri ataerkil toplum yapısıdır.

3.BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

3.1.ATAERKİL TAHAKKÜM VE KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Ataerkil tahakküm ve bu tahakkümün kadına şiddet üzerindeki etkisini anlayabilmek için öncelikle “ataerki” kavramını ele almak gerekmektedir. Ataerki kavramını literatürde ilk kullanan Weber’dir. Weber’in tanımını şöyledir:

“Ataerkillik hem ekonomik hem de kan bağı temeli üzerinde kurulan hanede otoritenin kalıtımsal kesin bir kural ile bir şahsa yüklenmesi ve o şahıs tarafından icra edilmesi durumudur. Ataerkilin otoritesi yalnız kendi hanesinde boyun eğilmesi gereken zorunluluklar taşımaktadır.”(Weber 1964; Bradley 1989; Barrett 1995; Arıkan 1997; Güneş, 2017).

Hartmann (1981) ise ataerkilliğin tanımını “erkekler arası sosyal ilişkileri belirleyen maddi bir temeli olan hiyerarşik düşünce yapısı ile oluşmuş, ‘kadınlar üzerinde egemenlik kurma biçimi’” olarak yapmaktadır (Arıkan G. , 1997:2). Bir diğer tanımlamada radikal feminist Kate Millett, ataerkilliği erkek egemenliğine dayandırmaktadır:

“Doğuştan yönetim hakkını elinde tutan gruplar hızla yok oluyor, fakat geriye bir grubun diğerine egemenliği için evrensel ve antik bir şema kalıyor: cinsiyet alanına egemen olan bir şema”.

Millett toplumların erkekler tarafından yönetilmesine dikkat çekmektedir. Ona göre bu politik güç, ataerkillik, sınıf ayrımları gibi diğer tüm ayrımların önündedir (Barrett, 1995: 16)

Ataerkilliğin başlangıcına bakıldığında, Mascetti (2000) kadın ve erkek arasındaki cinsiyet farklılıklarının kökenini mitolojik döneme dayandırmaktadır. Bunu mitolojide kadın temsiliyetinin ay (karanlık, sır, kirlilik) ve erkeklerin ise güneş (temizlik, açıklık, sıcaklık) üzerinden yapılması ile açıklamaktadır (Yıldırım, 2017:194).

Berktaş (1996) ise ataerkilliğin başlangıcı olarak yazının keşfi ile kentlerin kurulduğu dönemi işaret etmektedir. Egemenliklerini kurma ve koruma anlamında

kendini geliştiren topluluklarda özel mülkiyet de gelişmiştir. Özel mülkiyetin babadan oğula aktarımı, dolaylı yoldan kadın cinselliğini korumayı da erkeğin hakimiyetine bırakmıştır. Kent toplumlarının daha da gelişmesi ile fiziksel güç gerektiren tarım ve zanaatkarlıkta erkeklerin uzmanlık kazanması kadının ekonomik alanın dışında bırakılmasına sebep olmuştur. Toplulukların birbirleri ile mücadeleleri erkek egemenliğini daha da kuvvetlendirip mutlak otorite haline getirmiştir (aktaran Arıkan G. , 1997:4-5). Ekonomik, sosyal, kültürel alanda erkek gücünü benimseyen bu dönem ataerkil dönem adı verilmektedir. (Yıldırım S. , 2017).

Ataerkil toplum yapısında kadın tamamen erkeğin egemenliği ve kontrolü altında yer almaktadır. Mackintos' a (1977) göre; insan yeniden üretimindeki temel ilişki, kadınların hem cinsellik hem de üretkenliklerindeki erkek kontrolünün merkezi, ataerkilliktir (Arıkan,1997).

Deniz Kandiyoti ataerkillik toplum yapısını daha net anlayabilmek adına, kadınların bu topluma uyum ve direniş mekanizmaları da değerlendirerek “ataerkil pazarlık” kavramını çerçevesinde ele almaktadır. Ataerkil pazarlık kavramı en basit haliyle kadınların haklarını savundukları yolları yine ataerkil sistem içinde ele almaktadır. Bu noktada bir sistem içinde koruyucu ve baskılayıcı mekanizmaların beraber yer aldığı gerçeğinden hareketle, ataerkil toplum yapısının kadınlara da belli ölçüde güç ve özerklik alanı tanıdığını ve bu doğrultuda kadınların da bu sisteme erkekler kadar bağlı olduğu tezini savunmaktadır. Ataerkilliğin devamlılığında kadınlara dikkat çekerek, kadınların ataerkil toplum yapısında evlenerek, anne olarak statüsünü yükselttiğini ve sürecin devamlılığına katkı sağladığını belirtmektedir Dolayısıyla ataerkil pazarlık karşılıklı beklentileri esas almaktadır ancak burada göz önünde bulundurulması gereken husus, bu beklentilerin kültürlere göre farklılıklar gösterebileceği yönündedir (Kandiyoti, 1997: 15-16).

Bourdieu ise erkek egemenliğinin devamlılığını toplumsal düzenin cinsiyete bağlı olarak ayrılan iş bölümü ile açıklamaktadır. İş bölümünde faaliyetler yer, zaman, mekan cinsiyet temelinde kesin çizgilerle ayrılmıştır. Bedeni cinsiyetlendirme cinsiyetçi bir görüşe, bu görüş ise tüm toplum programını keyfi oluşan tahakküm ilişkisine göre inşa etmektedir. Özü itibariyle biyolojik ve cinsel farklılıklar, cinsler

arasında inşa edilen cinsiyetler temelindeki farklı iş bölümlerini ortaya koymaktadır (Bourdieu, 2015:22-23)

Hartmann 1981 ataerkilliğin tanımında maddi temellere yer vermektedir. Bu çerçevede Hartmann'ın tanımı şöyledir:

“Maddi temelleri olan, hiyerarşik olarak erkekleri birbirine bağlı ve fakat özerk kılan böylece kadınlar üzerindeki baskı kurmalarını sağlayan birtakım sosyal ilişkilerdir.... Ataerkilliğin üzerinde durduğu maddi temel, esas olarak erkeğin kadın iş gücünü kontrol edebilmesidir” (Arıkan G. , 1997:12).

Erkeğin kadının iş gücünü kontrol altına alması kadının ev içi işler ile sınırlandırılmasını beraberinde getirmektedir. Bu düzen kadının başlıca rollerini ev içi alanı kapsayan annelik ve eşlik rolleri olarak daraltmaktadır (Demren, 2003: 4).

Sosyologlar ataerkil toplum yapısında kadının alanını sınırlandıran ve baskılayan annelik rollerini anlamlandırma temelinde, anneliğin biyolojik boyutundan ziyade sosyal ve toplumsal boyutuna dikkat çekmektedir. Bu aşamada annelik kültürel, ekonomik, tarihsel ve toplumsal anlamda mitler aracılığıyla tarif edilir ve söylemsel alanda gücünü artırır. Toplumsal anlamda annelik temelinde var olan anlamlarda farklılıklar görülmektedir. Örneğin sanayi devrimi öncesi kadının çocuğuna olan sevgisi günah sayılırken sanayi sonrası dönemde yeni bir annelik kavramı ortaya atılmıştır. Son iki yüzyıllık sürede ise kadınların ekonomik hayattaki bağlarını koparabilmek adına ortaya konan bu durum “annelik sevgisi ideolojisi” dir. Bu ideoloji kadının kendi ihtiyaçlarından ziyade çocuğun ihtiyaçları ile ilgilenmeye mahkum bırakmaktadır (Poster, 1990 aktaran Arıkan G. , 1997:1). Bu noktada Badinder, “annelik iç güdüsü” kavramının altını çizerek, toplumda annelik içgüdüleri efsaneleri yaratılarak, iyi anne olma zorunluluğu yüklendiğinin altını çizmektedir. Dolayısıyla kadının yaşamı boyunca çalışan bir kadın olsun ya da olmasın, annelik ve eşlik rolleri devam eder (Demren, 2003: 4). Bu durum hem mesleki roller hem ev içi rollerin beklentilerini yerine getirme konusunda çalışan kadınlar üzerinde “rol çatışması” ve buna bağlı baskı mekanizması oluşmaktadır.

Ataerkil toplum yapısı kadına uygulamış olduğu sosyal baskının yanı sıra aile içi şiddetin de önemli sebepleri arasında gösterilmektedir. Toplumda kadının aile içi rolleri erkek temelinde belirlenmektedir. Bu roller “iyi eş”, “iyi anne” vb olarak tanımlanıp, kadından bu rolleri kabullenmesi beklenmektedir. Kadının bu tanımlamaların dışındaki davranışları erkeğin egemenliğine tehdit oluşturup, aile içi şiddetin sebebi olabilmektedir (Özmen, 2004 aktaran Dindaş, 2008).

Geçmişte var olan ataerki kavramı günümüz kapitalist toplumlarında biçim değiştirerek varlığını sürdürmektedir. Yani toplumsal değişmeye bağlı olarak değişen beklenti ve roller temelinde erkek egemenliği gücü korumak adına şiddet veya ideolojik baskı yolunu tercih etmektedir. Buna eril restorasyon yani haklarının elinden alındığını düşünerek yeniden bu hakkı kazanma çabasıdır ki buna Amerikalı başka bir sosyolog “rencide edilmiş hak edilmişlik” tabirini uygun görmektedir. Bunun sonucu olarak şiddet gündeme gelmektedir (Kandiyoti, 2019).

Erkek şiddetinin diğer sebebi ise eril düzenin gücünü hakim kılmaktır. Kocacık, dayağın kadınlar ve gençler üzerinde erkeğin baskı kurma mekanizması olduğunu belirtmektedir. (Kocacık,2001:5). Arın’a göre ise, özünde erkeğin kadına yönelttiği şiddetin amacı, güç dengesizliğini koruyama altına alarak erk düzenini güçlü kılmak ve itaat sağlamaktır (1997:306). Arın’ın belirttiği itaat sağlama amacının yanı sıra kadına yönelik şiddetin çok farklı sebepleri bulunmaktadır. Bunlar ataerkil toplum yapısında erkeğin şiddetinin normal karşılanması, erkeğin kadın üzerinde yetki ve otorite kurma isteği bu sebepler arasında yer almaktadır (Karayel,2019: 2).

Özetle ataerkil tahakküm, toplum genelinde kadını annelik rolü temelinde özel alan içinde sınırlandıran ve kamusal alanda baskı uygulayan bir mekanizmayı temsil etmektedir. Geleneksel kodların yeniden üretimi sonucu kadını erkek egemenliğine bağlı bırakan toplum yapısı, modern dönemde kadının bağımsızlık isteğinde ise şiddeti meşru görmektedir. Yapılan çalışmada ataerkil tahakküm, dizide yer alan kadınlara toplumsal baskı mekanizması oluşturan aile içi rollerin toplum tarafından dayatılması temelinde önemlidir. Ayrıca incelenmekte olan dizi çerçevesinde kadına yönelik şiddetin sebeplerinin erkeğin otoritesini korumak ile ilişkilendirilmesinde de önem arz etmektedir.

3.2.Sosyal Öğrenme Kuramı Ve Kadına Yönelik Şiddet

Sosyal öğrenme kuramı, öğrenme sürecini psikolojik etmenler ile açıklayan bilişsel kuram ve öğrenmenin çevresel etkilere dayandığını savunan davranışçı kuramı birleştirmektedir (<https://www.psychologytoday.com/us/>, erişim tarihi 07.05.2019). Bu kuram çerçevesinde bireyin davranışlarının, bir başkasını gözlemeyip taklit ederek veya başka birileri ile etkileşim sonucu öğrenildiğini açıklamaktadır. Bu kuram çerçevesinde saldırganlık öğrenilen bir davranıştır (<http://tr.m.wikipedia.org/>, erişim tarihi 07.05.2019).

Sosyal öğrenme kuramı kadına yönelik şiddetin psikolojik boyutunu ele alarak genel hatları ile şiddet olgusunu, şiddet uygulayan erkek ve şiddete maruz kalan kadınlar arasındaki farklılıkları temelinde incelemektedir. Bandura (1973) de şiddetin çocuğun yetişme sürecinde aile içinde ya da önemli rol modeller aracılığıyla kendine yönelik doğrudan ya da gözlemlediği dolaylı yolla öğrenildiğini açıklamaktadır (Sallan Gül, 2013:25)

Çocuklar etraflarındaki insanları gözlemleyerek tanımaktadır. Çocukların gözlemledikleri bireylere model denir. Modeller aile içinde yer alan ebeveynlerin yanı sıra, çevrelerindeki diğer insanlar, televizyonlarda yer alan karakterler, içinde yer aldığı arkadaş grupları ya da öğretmenler olabilmektedir (<https://www.simplypsychology.org/>, 07.05.2019).

Backman-Secord (1974), kimi sosyal öğrenme kuramlarının sosyalleşme sürecinde yer alan ilk adımına dikkat çekerek, çocukların belli durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini çevresindekileri inceleyerek ve taklit ile öğrendiklerini belirtmektedir (akt: Kocacık, 2001:5). Çocuklar çevrelerinde modellerin davranışlarını gözlemleyerek kodlayıp, taklit yoluyla yinelemektedir. Çocukların rol modeli belirlemesi ve rol modelin davranışlarını taklit etmesinde belli esaslar yer almaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir;

- Çocuk büyük olasılıkla toplumsal cinsiyet aktarımı temelinde, kendisine benzer bulduğu bireylerin davranışlarını taklit etmeyi tercih etmektedir.

- Çocuklar rol modellerinin davranışları sonucunda ceza ya da ödül ayrımını gözlemlemektedir. Bu durum da göstermektedir ki, büyük olasılıkla sonucunda ödül olan davranışları taklit etmeyi tercih edecektir (<https://www.simplypsychology.org/>, erişim tarihi 07.05.2019).

Bandura ve arkadaşları sosyal öğrenmenin saldırganlık davranışı üzerindeki etkisini çalışmalarından en önemlisi Bobo Doll Deneyi'dir. Bu deneyde plastik bir bebeğe seçilen modelin saldırısı yer almaktadır. Saldırı önce çocuklara izletilip, sonrasında aynı bebeğin de yer aldığı oyuncaklar ile oynaması izin verilmiştir. Deneyi sonuçlarında izletilen modelin çocuklar üzerindeki etkisi 2 türlü kendini göstermektedir. İlkinde model aracılığıyla çocuk yeni saldırma şekilleri öğrenmiştir. İkincisinde ise çocuklar, modelin davranışları dışında yeni saldırı biçimleri de öğrenmişlerdir. Bu deney saldırganlığın diğer davranışlar gibi taklit ile öğrenilen bir davranış olduğunu göstermektedir (<http://tr.m.wikipedia.org/>, erişim tarihi 07.05.2019).

Bandura kuramında insanların saldırgan tutumlarının nedenlerini şu şekilde sıralamaktadır;

- Geçmişte edinilen deneyimler ile saldırgan davranışın kazanımı
- Bu tür davranışlar sebebiyle takdir edilmeleri ya da ödüllendirilmeleri
- Özel alanda sosyal ve çevresel şartların teşviki (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1998).

Bandura, şiddetin sebebinin bilişsel ya da engelleme kaynaklı dürtülerden ziyade deneyimlere dayandırmaktadır. Çocukluk yaşında aile içinde şiddete maruz kalan ya da gözlemleyen çocuk, yetişkinlikte eşine ve çocuklarına yönelik şiddeti normalleştirmektedir (Sallan Gül, 2013:25)

Bu durum da kadınların şiddete maruz kalmaları toplumda ciddi bir sorun iken toplumsallaşma sürecinin en önemli halkasını oluşturan bu kadınların aynı zamanda bir anne olarak fiziksel ve cinsel anlamda şiddete meyilli erkek çocuklar yetiştirmelerindeki yeri yadsınamaz boyutlardadır (Arıkan, 1987). Pizzey (1974) bu durumu “şiddet döngüsü” olarak tanımlamaktadır (aktaran: Walby, 2016). Araştırma

genelinde incelenmekte olan dizide kadına yönelik şiddetin çocuklar üzerindeki etkisi sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde değerlendirilecektir.

3.3.Feminizm Ve Kadına Yönelik Şiddet

Feminizm, kadınların toplumsal alanda eşit olmayan ve ikincil şartlar altında ezilmeleri üzerine kurulmuştur. Kadının ikincilliği ile anlatılmak istenen karar alma süreçlerinin dışında kalarak erkek egemenliğine boyun eğmesidir (Altay, 2019) Feminizmde amaç, kadınların toplumda ikincilliği ve buna bağlı olarak ezilmelerinin nedenini kuramsal çerçevede ortaya koymaktır. Aynı zamanda kadınların özgürleşmek için verdikleri mücadele hareketidir (Güneş, 2017: 245).

Feminist çerçevede incelenmekte olan konulardan birisi de kadına yönelik erkek şiddetidir. Feminizm şiddet eylemlerini gerçekleştirenin çoğunlukla erkekler olmasını dayanak göstererek, şiddeti toplumsal cinsiyet temelinde ele almaktadır. Feminizmde kadına yönelik şiddetin güç ilişkisine dayalı kontrol etme biçimi olduğuna ve bu kontrol etme isteğinin tehlikeli sonuçlarına dikkat çekilmektedir. Erkek kadını baskı ile korkutarak benlik saygısını düşürmektedir. Bu durumun sonraki evresini ise fiziksel şiddet takip etmektedir (Aktaş, 2006:130-131). Dolayısıyla feminist teori çerçevesinde şiddet tanımı “erkek ile kadın arasındaki güç dengesizliğinden kaynaklanan kontrol etme davranışı” şeklindedir (Sallan Gül, 2013:29). Yıldırım da benzer şekilde kadınların yaşamış oldukları şiddetin devamlılık sebebini, toplumda kadın ve erkeklerin güce bağlı eşitsizliği ile açıklamaktadır. Aile içinde gücü elinde bulunduran erkek, gücünü kanıtlamak ve iradesini kabule zorlamak için kadına fiziksel şiddet uygulamaktadır (Yıldırım, 1998:28).

Toplumsal yapıdaki eşitsizliğin şiddete yol açtığı iddiasını eleştirenlerin savları ise eşitlik arttıkça şiddetin de arttığı yönündedir. Backlash (geri tepme) teorisi olarak bilinen bu görüşte sanayi toplumlarında kadınların çalışıp daha çok para kazanmaları ve bağımsızlıkları erkeklerin kontrolü kaybettiği düşüncesine yol açarak şiddeti artıracak yönündedir (Pektaş, 2017: 134). Brown ve Williams, da aile içinde kadına yönelik şiddeti, kadının bağımsız olma mücadelesi ve erkeğin bunu kontrol altında tutması olarak değerlendirmektedir (akt. Yıldırım, 1998).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadının ezilmesi ve kadına yönelik şiddete sebep olduğunu iddia eden feminizm ışığında, radikal feministler eşitsizliğin sebebini ataerkil toplum yapısı ile açıklamaktadır (Walby, 2016: 221). Radikal feminist yazarlardan Kate Millett, Cinsel Politika adlı kitabında cinsel roller eylem ve fayda açısından değerlendirildiğinde kadına ev işleri ve çocukların bakımı gibi sorumluluklar verilirken, insancıl oluşumların diğer tümü, ilerleme, yükselme gibi hırslar erkeğe bırakıldığına dikkat çekmektedir. Bu durum insancıl olan tüm davranışların erkeğe özgü olduğunu ortaya koymaktadır (Atan, 2015: 17). Bu kapsamda radikal feminizmin belirginleştiği dönem olan ikinci dalga feminist kadın hareketleri “kişisel olan politiktir” ve “bütün kadınlar kız kardeşir” sloganları ile döneminde büyük yankı yaratmıştır. Kız kardeşlik söylemi kadının bedeni üzerindeki erkek egemenliğini temel alırken, kişisel olanın politik hale getirilmesi erkek tahakkümünün en yoğun yaşandığı özel alan/ev içine yoğunlaşmaktadır (Güneş, 2017: 246).

Dönemin popüler olan sloganlarından “kişisel olan politiktir” sloganı kamusal alandaki eşitliğin yanı sıra özel alanda da cinsiyete bağlı eşitliği talep etmektedir. Bu talebin işlerlik kazanması için tüm kadınlarda benzer olan ezilmişliğin mücedelesinin ortak bir zemine oturtulması hedefi ile “kız kardeşlik” kavramı oluşturulmuştur. Kadınların bilinç yükseltme gruplarında kız kardeşlik, ataerkil toplum yapısında kadınların özellikle aile içinde maruz kaldığı ezilmişliğin üzerine gitmektedir. Bu noktada kız kardeşliğin amacı, kadınların bir araya gelerek sorunlarını dile getirmeleri, bireysel sorunlarının özünde ortak olduğu gerçeğini belirginleştirip, kolektif bir bilinç oluşturmaktır. Burada esas olan ortak deneyimler ve sorunlardır. Bu aşamada “kız kardeşler güçlüdür” sloganı kişisel deneyimin önemine vurgu yapması ve kişisel olanı siyasala dönüştürmesi sebebiyle büyük öneme sahiptir. Özel alan ve kamusal alan ayırımında erkeğin kamusal alan içinde tanımlanırken kadının özel alanda nitelendirilmesi özel alanı da alçaltan bir söylemdir. Bu aşamada kişisel ve özel olanın paylaşılması ve sorunların ortaklığının vurgulanması “kişisel olan politiktir” söyleminin de çıkış noktasıdır. (Berktaş,2013: 6-7).

Radikal feminist yazarlar arasında kadının özel alanda değerlendirilmesi konusunu ele alan farklı bakış açıları mevcuttur. Bu yazarlardan biri olan Firestone

(1974) üremeyi kadının ezilmişliğinin temeli olarak değerlendirmektedir. En klasik yaklaşımlardan biri olan bu yaklaşımda, üremenin biyolojik etmenleri sebebiyle (regl, gebelik, doğum, emzirme gibi süreçler) kadını savunmasız bırakarak erkeğe bağımlı hale getirdiğini savunmaktadır. Firestone üremeyi toplumların maddi temelini oluşturmada üretimin bile önünde olduğunu iddia etmektedir. Walby Firestone'un nu iddiasını şu şeklide açıklamaktadır;

“Toplumsal üst yapının kalan kısmı üreme biçimleri tarafından karmaşık ve dolaylı yollarla örgütlenir. Örneğin aşkın eşitsiz bir toplumda ciddi bir yıkıma neden olabilecek türleri eninde sonunda yeniden üretim tarafından inşa edilebilir.”

Bu da Firestone'a göre aşkın iktidar oyununda yozlaştığının göstergesidir (Walby, 2016). Diğer bir ifade ile kadının erkeğe olan aşkı ve sevgisini ele aldığı anda, sevginin karşısındakine koşulsuz açılma ve onun egemenliğinin kabulü olduğunu belirtirken, kadınların varlıklarının kabulü için bu sevgiye ihtiyaç duyduklarını söylemektedir (Atan, 2015: 15).

Radikal feministlerin tümü kadınların ezilmişliğini üreme ve çocuklar temelinde açıklamaz. Örneğin Bir diğer radikal feminist Rich (1977) çocukların kadınların hayatında büyük bir mutluluk kaynağı olduğunu söylemektedir. Anneliğin patriyarkal toplumlarda kadın için sorun oluşturduğunu bunun nedeninin ise toplum yapısı olduğunun altını çizmektedir (Walby, 2016). Tam da bu sebeple radikal feministler küçük gruplar halinde kadınlara “bilinç yükseltme” çalışmaları yapmaktadır (Güneş, 2017). Yapılan bu çalışmalar ile kadınlara, toplumdaki ezilmişliklerinin nedeninin erkek egemen toplum yapısı olduğunu göstererek düzeni sorgulamalarının (Sallan Gül, 2013:68) yanı sıra, kadınların ev içinde maruz kaldığı şiddeti de gün yüzüne çıkarmaktadır (Pektaş, 2017).

Modern toplumda, kadınların ezilmişliğine sebep olan ataerkil toplum yapısını destekleyen bir diğer öncül olarak, kapitalizm kavramı karşımıza çıkmaktadır. Sosyalist feministler kapitalist ataerki kavramını kullanarak, kapitalist toplumda, cinsiyete dayalı eşit olmayan iş bölümünün altını çizmektedir. Burada esas nokta kadının hem ev içinde hem de iş yaşamında emek harcamasına karşın, erkeğin tüm enerjisini iş yaşamına harcamasıdır (Güneş, 2017). Bu noktada Chodorow, kamusal

alan-özel alan ayırımından yola çıkarak geleneksel toplum yapısında oluşan iş bölümünün ve modern toplumda sanayileşmeye de paralel olarak ilerleyen kapitalist düzen temelinde kadının “annelik rollü”nü psikanalitik ve sosyolojik perspektiften irdelemiştir. Bu aşamada dikkat çeken ayrıntı, kapitalist toplum düzeninde özel alan ve kamusal alanın sınırları daha da belirgin hale gelirken cinsiyete dayalı iş bölümü temelinde kamusal alan içinde birincil rol benimseyen erkeklerin, özel alanda ikincil ebeveynlik rolü benimsemeleridir (Erdoğan, 2008: 77). Bu noktada kadınların hem özel alan hem de kamusal alan içinde ikili baskı ve ayrıma maruz kalmaktadır (Eken, 2010 :71).

Bu aşamada dikkat çeken bir diğer nokta ise bireylerin yeniden üretim sürecinde toplumda aile temelinde kadının anneliği üzerinden denetim altına alınması meşrulaştırılmıştır.Özel olanın politik olmadığı bir düzende annelik kadını tahakküm altına almanın en önemli aracı haline gelirken, toplumda herkesin annelik hakkında görüş belirtmesi kadına yönelik tahakkümün dile yansımaları ve sınırlarını aşması anlamına gelmektedir. (Karaman & Doğan, 2018: 1476). Tüm bunlar bir araya geldiğinde hem işinde başarılı olmak, hem de toplumun kendisinden istediği annelik rollerini yerine getirmek kadında gerilimlere ve buna bağlı rol çatışmalarına sebep olmaktadır.

Günümüzde kadın hareketleri, tüm kadın sorunlarına dikkat çekebilmek adına çalışmalar yürütmektedir. Çalışmalar daha çok bireylere ulaşabilmek adına medya ve sosyal medya kanalları aracılığıyla sürdürülmektedir. Bu çalışmaların duyurulması ve daha geniş kitlelere ulaşmasında popüler kültürün benimsediği oyuncuların vermiş olduğu destek önemlidir. Ataerki toplum yapısında yer alan erkek egemen medyada kadınların ara eleman ya da bağımlı rollerine (Korkut & Yurdügil, 2015) karşı dünyaca ünlü kadın oyuncuların vermiş olduğu mücadelenin görünürlüğü ise diğer kadınları mücadeleye sevk etmektedir. Mücadele alanlarının temelinde ise kadına yönelik şiddet yer almaktadır. İncelenmekte olan dizi, kadınların şiddete karşı birlik oldukları bir dönemde yayınlanması sebebiyle araştırmanın öznesi olarak seçilmiştir.

4.BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

4.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada verilerin toplanması ve analiz edilmesi adına nicel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi kullanılmaktadır. Sosyal bilimlerde sık kullanılan bir yöntem olan içerik analizi edebiyat alanında ve televizyon- sinema araştırmalarında tercih edilmektedir. Günümüzde kullanımı daha da artmıştır. İçerik analizi, iletilen bir mesajda yer alan verilerin yinelenme ve bu verilerden anlamlı çıkarımlar yaparak güvenli sonuçlar elde etmek adına kullanılan bir yöntemdir (Gökçe, 2007:85).

İçerik analizinin bir diğer tanımı Krippendorff tarafından, sosyal hayattaki insan davranışlarını gözlemlemek yerine herhangi bir görüntünün, metnin veya söylemin barındırdığı sembolik anlama dikkat çeken ve anlamlı bir bütün oluşturan her türlü içeriğin, özünde var olan simgesel, sembolik, temsili bilgiyi ortaya çıkarmaya çalışan bir araştırma yöntemi olarak yapmaktadır (aktaran Baydar, 2014:43). Barcus (1959)' un ifadesiyle ise mesajların bilimsel analizi anlamına gelmektedir (aktaran Koçak & Arun, 2006:22).

Genel olarak değerlendirildiğinde bir iletide yer alan mesajları toplayarak analiz etme, iletişim kaynağında yer alan içeriği görünür kılma yöntemi olarak objektif ve sistematik sayma işlemi olmasının yanında yorumlayıcı özelliği de bulunmaktadır. İçerik analizinde amaç araştırmacının ele almış olduğu ileti içinde bir keşfe çıkması, iletilmek istenilen farklı mesajlara erişebilmesine olanak sağlamaktır (Neuman, 2014). Bu kapsamda yapılan araştırmada Big Little Lies dizisi çerçevesinde gösterilmekte olan kadına yönelik baskı ve şiddet unsurları incelenmiş ve yorumlanmıştır.

4.2.Evren Ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2017 yılında Amerika'nın Kaliforniya eyaletinde çekilerek, dünya genelinde yayınlanan Big Little Lies dizisi oluşturmaktadır. İncelenen dizinin araştırmanın gerçekleştirildiği zaman aralığında yeni bölümlerinin yayınlanmaması sebebiyle, araştırma sürecinde dizinin tamamını oluşturan ilk 7 bölümü örneklem olarak da kabul edilmiştir.

4.3.Verilerin Toplanması

Bu araştırmada toplumda kadın sorunlarına dikkat çeken bir dizi olarak gündem oluşturan Big Little Lies ele alınacaktır. 7 bölümlük mini dizi formatında yayınlanan dizi, <https://www.amazon.com> kanalında yapılan yayın dahilinde izlenmiştir. Araştırma dahilinde bu kanalda yer alan gösteriminde tüm görüntülere yer verildiği varsayılmaktadır. Araştırmada verilerin toplanması aşamasında Big Little Lies adlı dizinin yedi bölümü de derinlemesine incelenmiş, izlenimler doğrultusunda replikler ve süreleri detaylı not edilmiştir.

Araştırmanın genel çerçevesini söz konusu dizinin başrollerinde yer alan dört kadın karakter ve şiddet uygulayan bir erkek karakter oluşturmaktadır. Araştırmanın temelini oluşturan kadınların ortak özellikleri aynı bölgede yaşamalarının yanı sıra, aynı yaşta olan çocuklarının aynı sınıfta bulunmasıdır. Diğer yandan kadınlar, sosyo-ekonomik durumları, aile yaşantıları ve buna bağlı olarak maruz kaldıkları toplumsal baskı ve şiddetin farklı boyutlarını yaşamaları ile birbirlerinden ayrılmaktadır. Dizi çerçevesinde incelenen dört kadın karakter üzerinden işlenen toplumsal baskı ve şiddet unsurları problem cümleleri çerçevesinde detaylandırılmıştır.

4.4.Verilerin Analizi Ve Yorumlanması

Verilerin analiz ve yorumlanması aşamasında öncelikli olarak incelenen dizi de elde edilen bilgiler doğrultusunda dizi özeti, olay örgüsü, dizide yer alan karakterlerin analizi, zaman analizi ve mekan analizi çıkarılmıştır. Problem cümlelerinin dizi ile bağlantılı olarak belli başlıklar dahilinde kodlanarak yerleştirilmiştir.

Kodlama işlemi mesajların daha net anlaşılabilmesi ve verilerin sağlıklı toparlanabilmesi açısından büyük öneme sahiptir. Kodlama sisteminde ise incelenen argümanları sıklık, yönelim, yoğunluk ve alan olmak üzere dört özellik belirler (Neuman,1981). Bu bağlamda araştırmanın temelini oluşturan kadınlara yönelik baskı ve şiddet unsurları yoğunluğuna bağlı olarak değerlendirilmiştir. Dizide ele alınan baskı ve şiddet unsurları incelenirken toplumun kadına yönelik şiddeti, kadının kadına şiddeti, erkeğin kadına yönelik şiddet ve kadına yönelik şiddetin çocuk üzerindeki etkisi olmak üzere üç ana eksen oluşturulmuştur. Araştırma bu ana çerçeve ve dört bölümün kendi içlerinde ele alınan alt başlıklardan oluşmaktadır. Dizide, karakterlere dair söylemler ve izlenimler ışığında araştırma sürdürülmüştür. Şiddet esasına dayalı başlıklar dahilinde değerlendirilen dizi içerisinde yer alan toplumsal baskı ve şiddet unsurlarının altı çizilerek, yoğunlukları temelinde değerlendirilip yorumlanmıştır.

4.4.1.Big Little Lies Dizisi Hakkında

Hollywood’ da kadınların daha etkin olmaları yönünde meydana gelen akımın da etkisi ile 2014 yılında Avusturyalı yazar Liane Moriarty’ nın yazmış olduğu romanın yayın hakkı Nicole Kidman, Reese Witherspoon tarafından alınmıştır. Big Little Lies adlı roman, yayın hakkının alınmasından üç yıl sonra aynı isim ile Kaliforniya’ nın Monterey kasabasında, mini dizi formatında hazırlanmıştır. İlk bölümü 19 Şubat 2017 tarihinde HBO kanalında yayınlanan dizinin, yönetmenliğini Jean- Marc Vallee üstlenmiştir. Başrollerinde ise Nicole Kidman, Laura Dern, Reese Witherspoon ve Shailene Woodley gibi isimlerin yer almaktadır.

Yedi bölümde halinde mini dizi formatında yer alan Big Little Lies’ da her bölüm ele alınan konu çerçevesinde bir başlık üzerinden sunulmuştur. Big Little Lies adlı dizi kadına yönelik şiddetin tüm dinamiklerini ve farklı türlerini ele almaktadır. Başlangıçta meydana gelen bir cinayetin anlatıldığı dizi, devamında cinayetin öznesi olan kadınların hayatlarına yönelmektedir.

Kadın karakterlerin birbirleri ile ilişkilerinin yoğunlaştığı yer olan çocuklarının okula başlama gününden itibaren başlayan olaylar, cinayet gecesine kadar uzanmaktadır. Dizi çocuklar arasında yaşanan şiddet sorunu ile başlamaktadır.

İlerleyen bölümlerde ise muhteşem hayatların ardında gizli olan sırların açığa çıkması ile olayların derinleştiği görülmektedir.

Dizide yer alan kadınlar farklı karakter yapılarına sahip ve farklı şiddet türleri ile baş etme sürecindedir. Maruz kaldıkları şiddete verdikleri tepkiler farklılık gösterse de, kadınlara atfedilen toplumsal roller içinde özgürlüklerini arama ve arzuladıkları hayata sahip olma çabaları benzerdir.

Dizi kadınların “annelik rolü” üzerinden sürdürülmektedir. Bu çerçevede iş yaşamında yer alan kadınlar ile aile içi rolleri benimseyerek iş yaşamından uzak kalan kadınların annelikleri ve hayatlarına dair kararlarını sorgulama süreçleri ele alınmaktadır. Çünkü kadın karakterlerin aile içi ve mesleki rolleri sosyal çevrelerince eleştiriye açıktır. Bu durum kadın karakterlerde tedirginlik yaratmaktadır. Kadınların tedirginliği ve gerginliği kimi zaman kendi aralarında rekabete dönüşse de dizi sonunda, şiddete karşı beraberlik mesajı barındırmaktadır.

Erkek karakterler, kadınların eşleri rolündedir. Sadece bir erkek karakter şiddet ile birebir bağlantılıdır ve kadınların hayatlarında olumsuz etkisi büyüktür. Buna rağmen diğer erkek karakterlerin hepsi, genel olarak olumsuz özellikleri ile dizide yer almaktadır.

4.4.2.Dizinin Özeti

Dizinin başrollerini Madeline, Celeste, Jane ve Renata adlı 4 kadın ile dizide fazlaca incelenmemesine rağmen önemli bir yan karakter olarak yer alan Bonnie bulunmaktadır. Kadınların eşleri ve çocukları ile ilgili tablo aşağıda yer almaktadır.

Kadın Karakterler	MADELİNE	CELESTE	JANE	RENATA	BONNİE
Çocukları	Chloe (6)	Max (6)	Ziggy (6)	Amabella (6)	Skye (6)
	Abigail (16)	Josh (6)			

Eşleri	Eddie (Chloe'nin babası)	Perry		Gordon	Nathan
İlk eş	Nathan (Abigail'ın babası)				

“Ölen birisi” olarak adlandırılan ilk bölümde çocukların hepsinin yer aldığı okulda düzenlemiş olan bağış gecesinde, merdivenlerden itilen Perry'nin ölümü işlenmektedir. Perry'nin ölümü esnasında yanında bulunan kadınların anlatıldığı dizinin ilk bölümü, bu kadınların hayatlarının tanıtımı ve birbirleri ile ilişkilerinin açıklanmasını kapsamaktadır. Kadınlar arasında ilişkilerin yoğunlaştığı zaman olarak hepsinin çocuğunun gitmekte olduğu okuldaki, tanışma günü olarak belirlenmiştir.

Tanışma gününde Madeline'in Monterey'e yeni taşınan Jane ile tanışması ve devamında Madeline, Jane ve Celeste dostluğunun zemini aktarılır. Aynı gün ile ilgili bir diğer ayrıntı okulda yaşanan akran şiddetine bağlı olarak Jane ve Renata gerginliğidir. Bu gerginliğe Jane'in yanında yer alan Madeline da dahil olmuştur.

İlk bölümün devamı, yeni bir hayat için taşındığı Monterey' de çocuğu zorbalıkla suçlanan Jane, özel hayatında eski eşi ve kızı ile ilgili sorunlar yaşayan Madeline ve kızının şiddet görmesine tahammül edemeyen Renata ile sürer. Celeste karakterinde ise sorun, mükemmel görünen evliliğinde maruz kaldığı şiddetin ilk sahneleri ile ortaya çıkar.

Dizide yer alan ikinci bölüm “temkinli annelik” ismini taşımaktadır. Bu bölümde kadınların annelik rolleri ve çocukları ile ilgili sorunların hayatlarına nasıl yansıdığı ele alınmaktadır.

Bu bölümde Celeste karakterinde eşi tarafından maruz kaldığı ikinci şiddet ve Celeste' in maruz kaldığı şiddetin sona ermesi için çözüm arayışları yer alır. Madeline karakterinde sorun, yıl sonu çıkaracakları tiyatro oyununun durdurulması adına Monterey'de başlatılan imza kampanyasıdır. Buna ilave olarak yaşadığı diğer sorunlar

ise eski eşi ile aynı bölgede yaşamak, onu yeni ailesi ile mutlu görmek ve kızlarının da onlarla iyi anlaşmasıdır. Bu duruma olan rahatsızlığı eşi ile tartışmalarına neden olsa da eşi kendisine destek olmaktadır. Son olarak Madeline, Renata'nın Ziggy üzerindeki dışlayıcı tutumu ile savaşılmaktadır.

Renata kızının okulda yaşamış olduğu şiddetin devam etmesi nedeniyle tedirgindir ancak bu konuda kendisine önerilen hiçbir fikri kabul etmez. Ziggy'nin okuldan uzaklaşmasını ister. Okulun bu duruma tepkisiz kalması ve Madeline'in Jane'i desteklemesinden ise rahatsız olur. Jane ise kendisine destek olan Madeline'a minnet duyarken, Madeline ve Renata arasındaki gerginliğin oğluna daha çok zarar verebileceği yönünde endişeler taşımaktadır.

Dizinin üçüncü bölümünde, bölümün ismi "rüyayı yaşamak" tır. Bu bölüm genel olarak karakterlerin hayatları ile yüzleşme bölümüdür. Celeste ve Perry gittikleri evlilik danışmanında evliliklerindeki şiddet ve şiddetin sebepleri dile getirir. Madeline ileride güzel bir hayatı olmasını istediği kızının, kendisi hakkındaki olumsuz düşünceleri öğrenir. Jane yıllar önce yaşamış olduğu cinsel şiddeti ilk kez dile getirip, arkadaşı Madeline ile paylaşır. Çevresinde güçlü görünen Renata'nın ise çocuğunun hayatı ile ilgili endişeleri yer almaktadır.

Bu bölümde Renata ve Madeline arasındaki anlaşmazlık ve çatışmanın arttığı bölümdür. Madeline Ziggy'nin davet edilmediği Amabella'nın doğum günü partisi için katılımcı sayısının azalmasına sebep olur. Renata ise bu tutuma karşı iş yaşamındaki gücünü ve saygınlığını kullanarak Madeline'ın tiyatro oyununun sahnelenmemesi için çaba sarf eder. Madeline karakterinin diğer bir sorunu ise büyük kızının babası ile yaşamak istemesidir. Celeste'in evliliğinde şiddet giderek artar. Celeste bunu sosyal çevresiyle paylaşmaz ancak eşi ile evlilik danışmanına gider.

Dizide yer alan dördüncü bölüm "bıçak kemiğe dayandığında" başlığındadır. Bu bölüm Celeste'in eşi tarafından maruz kaldığı ekonomik şiddeti ele almaktadır. Jane'in sorunu oğlunun yeniden şiddet ile suçlanmasıdır. Madeline için problem ise büyük kızı sebebiyle ilk eşiyle iletişiminin yoğunlaşmasından rahatsızlık duymasındır.

Bu bölümde Celeste eşinin kendisinin iş yaşamına dönmemesi yönündeki ısrarına rağmen arkadaşı Madeline'e hukuki destek verir. Bu sırada işini ne kadar özlediğini fark eder. Ancak eşi psikolojik ve fiziksel şiddeti de araya katarak Celeste'i iş yaşamından uzak tutmaktadır. Jane oğluna yönelik suçlamalara karşı çaresiz kalır ve onu çocuk psikoloğuna götürür. Oğlunda şiddet göstergelerinin bulunmadığını öğrenir. Bu bölüm içinde dikkat çeken bir diğer ayrıntı ise kadınların bir önceki bölümde başlayan dayanışmalarının, birbirlerini desteklemelerinin olumlu sonuçlarının alınmasıdır. Birbirleri ile konuşup paylaşarak sorunlarına çözümler bulmaya çalışırlar.

Beşinci bölümün adı “sütten ağzı yanan” dır. Bu bölümde daha çok kadın karakterlerin geçmişleri ile yüzleşmeleri yer almaktadır. Renata okulda kızına yönelik fiziksel şiddetin sürdüğünü öğrenir ve bu durumu sona erdirmenin yollarını arar. Jane oğlu Ziggy'nin yeniden şiddet ile suçlanması ve sürekli geçmişinin sorgulanıyor olması sebebiyle oğlunun babasını bulup onunla yüzleşmeye çalışır.

Madeline'in geçmişte tiyatro yönetmeni ile olan gizli ilişkisi gündeme gelir. Madeline eşinin bu durumu öğreneceği düşüncesi ile tedirgindir. Bir diğer yandan ise evliliğindeki monotonluğu çevresindeki diğer evliliklerle kıyaslamaktadır. Evlilikleri gıpta ile izlenen Celeste'in hayatına bakıldığında ise, eşinin uygulamış olduğu şiddet giderek arttığı görülür. Celeste yalnız gittiği evlilik danışmanında evliliğinin geçmişini ve eşinin sevgisini sorgularken, şiddet sonrasında oluşan yaralarını da yakın çevresinden gizlemektedir.

Altıncı bölümün ismi “can yakan aşk”tır. Bu bölüm eşi tarafından arkadaş çevresinden uzaklaştırılmak istenen Celeste'in psikolojik şiddetini konu almaktadır. Bir diğer konu ise Madeline'in eşini aldatmış olması sebebiyle yaşamış olduğu vicdan azabıdır.

Jane oğluna karşı yapılan suçlamalar karşısında hırçınlaşır ve Renata' ya zarar verir. Sakinleştiğinde ise Renata' dan özür diler. Bu durum iki kadın arasındaki uzlaşmanın ilk adımıdır. Tiyatro günü Madeline için zafer niteliğindedir ancak Madeline çok gergindir. Bu gerginlik yönetmen ile geçmişteki ilişkilerinin anlaşılacağı

endişesinden kaynaklanır. Celeste, eşiyle yaşamış olduğu tartışma ve devamında eşinin yaralanması sebebiyle Madeline'in oyununu izlemeye gelemmez.

Madeline için önemli olan bir diğer konu ise kızının seks işçilerine dikkat çekebilmek adına açık artırma ile bekaretini satmak istemesidir. Bu durum eski eşi ile de aralarındaki gerilimi arttırır. Madeline öfkesinin ardından kızı ile konuşmasında eşini aldatması sebebiyle yaşadığı pişmanlığı anlatır. Bu paylaşım kızı ile aralarındaki ilişkiyi güçlendirir.

Son bölümün ismi “layığını bulacaksınız” dır. Bu bölümde tüm olaylar çözüme kavuşmaktadır. Aile içi şiddetin sonuçlarının yanı sıra eşine şiddet uygulayan Perry'nin ölümünü konu almaktadır.

Bölüm Celeste'in maruz kaldığı şiddet ile başlar. Şiddetin en yoğun yaşandığı sahnedir. Bu olay Celeste'in evlilik danışmanının da desteği ile evliliğini sonlandırma kararına etki eder. Diğer önemli olay ise okulda yaşanan akran zorbalığının Jane'in oğlu Ziggy değil Celeste'in oğlu Max tarafından yaşanmasıdır. Max'in evde yaşanan şiddeti görmediği ancak duyduğu ve bu durumun okulda arkadaşları ile ilişkilerine yansıdığı görülür. Bu olay Celeste'in almış olduğu ayrılık kararını kolaylaştırır.

Celeste ayrılık kararını paylaşmadan önce eşi ile gideceği son partiye hazırlanırken, eşi ayrılma kararını öğrenir. Partiye giderken yolda Celeste'i ayrılmaması için ikna etmeye çalışır. Celeste, partide Renata'yı bularak Amabella'ya şiddet uygulayanın Max olduğunu söyler ve sonrasında arkadaşlarını arar. Bu sırada eşinin ayrılmama yönündeki ısrarı sürmektedir.

Madeline ise, partinin biraz uzağında Jane'e eşini aldattığını ve bu sebeple duymuş olduğu pişmanlığı anlatır. Renata, Madeline ve Jane'i bularak Jane'den yaptıkları için özür diler. Madeline da yaşadıkları olaylar ve yaptıkları için Renata'dan özür diler. Bu sırada kadınların yanlarına Celeste gelir. Celeste'i takip eden eşi ise onun peşinden gelir. Uzaktan Wright çiftini gözlemleyen Bonnie' de bir sorun olduğunu anlayarak aynı yöne gider.

Celeste kadınların yanına geldiği sırada Perry de Celeste'in arkasından gelerek Celeste'e arabaya dönmeleri ve konuşmaları gerektiğini söyler. Celeste,Perry'e kendisiyle gelmeyeceğini söylediği sırada Jane yıllar önce kendisine cinsel saldırıda bulunan kişiyi yani Perry'i tanır. Madeline ve Celeste'nin ardından durumu fark eden Perry, Celeste'i zorla götürmeye, ortamdan uzaklaştırmaya çalışır. Aralarında çıkan arbedede Perry kadınlara şiddet uygularken Bonnie uzaktan olayı izler. Kadınların çaresiz kaldığı ve Celeste'nin eşinden şiddet görerek yerde kıvrandığını gören Bonnie hızla gelerek Perry'yi merdivenlerden iter.

Olayın sonunda yer alan soruşturmada olay yerinde bulunan kadınların tümü Perry'nin Celeste'e şiddet uygularken ayağı takılıp düştüğünü anlatır. Gecede yaşananlar ve Perry'nin ölümü aralarında sır olarak kalır.

4.4.3.Olayları Örgüsü

- Okulun tanışma günü akran şiddeti

Tanışma günü sonunda çocuklarını okuldan almaya gelen aileler, Renata'nın kızı Amabelle'nin sınıf arkadaşlarından biri tarafından şiddete maruz kaldığı öğrenir. Amabella'nın suçluyu söylememesi ve annesinin ısrarı üzerine, kendisine zarar veren arkadaşını işaret etmesi istenir. Amabella, yeni gelen arkadaşı Ziggy' i işaret eder, ancak Ziggy bu suçlamayı kabul etmez. Jane'in oğluna inanıp zorla özür dilemesini istememesi, Renata'yı sinirlendirir. Ziggy'i suçlayacak hiçbir kanıt olmaması sebebiyle öğretmen konuyu daha sonra konuşmayı teklif eder. Bunun üzerine Renata, Ziggy'i şiddetin tekrar yaşanmaması konusunda tehdit ederek ayrılır. Jane ve Ziggy'i, Renata'ya karşı Madeline savunur ve Renata'yı haksızlık yaptığı yönünde uyarır. Bu tartışma ilerleyen bölümlerde daha da büyüyerek, Madeline ve Renata arasındaki çatışmayı artıracaktır.

- Evde fiziksel şiddet 1

Birinci bölümde okulda yaşanan akran şiddetini öğrenen Perry, zorbalıkla suçlanan Ziggy ile kendi çocukları olan Josh ve Max'in görüşmelerini istemez. Bunu ilk aşamada eşine öneri olarak sunar. Ancak Celeste'in bu öneriyi gerek olmadığını

düşünerek kabul etmemesi üzerine, Perry Celeste'e şiddet uygular. Eşinin kolunu sertçe sıkan Perry, "Çocuklara bakmak için yanlarında olamayacaksa eşinin baktığından emin olmak istediğini" söyler.

İkinci bölümde Celeste ve eşi çocukları okula bırakmak için yola çıktıklarında, bir gün önce yaşanan şiddeti konuşurlar. Perry çocukları için endişelendiğini söyleyerek eşinden özür diler. Celeste ise eşinin çocuklar konusunda temkinli olma önerisine onaylar. Celeste'in evlilik terapistine gitme önerisini onaylayan Perry, eşine evliliklerinin iyiye gideceğini yönünde sözler verir.

- Evde fiziksel şiddet 2

Celeste ve eşi çocukları okul bırakmak için yola çıktıklarında bir gün önce yaşanan şiddeti konuşup barışmışlardır. Ancak okula yaklaştıklarında Perry, öğretmen ve diğer ailelerle tanışmanın bir gün önce gerçekleştiğini öğrenir. İş seyahatini çocukların öğretmen ve diğer arkadaşlarıyla tanışmak için erteleyen Perry, tanışma gününü kaçırmaması sebebiyle öfkelenir. Ortam gerilir ancak arabada çocukların olması sebebiyle tartışma yaşanmaz. Evde ise Celeste ve Perry arasında bu konu yeni bir sorun oluşturmuştur.

Perry, okuldaki tanışma günü ile okulun ilk gününü karıştırmıştır. Bu nedenle okula yeni başlayan ikizlerin tanışma gününü kaçıran Perry, kendisini uyarmaması nedeniyle eşini suçlar. İş seyahatini ertelemesine rağmen çocukların ilk heyecanına tanık olamayan Perry, bunu eşinin kendisini çocuklardan uzak tutmak için özellikle planladığını düşünür. Bu durumu daha önce kendisiyle konuştuklarını söyleyen eşine tokat atar. Celeste'nin eşinin şiddeti tokat atarak karşılık vermesi ile kavga ve şiddet büyür. Ancak Perry, eşinin daha da öfkelenmesi üzerine diz çökerek eşinden özür diler. Öfkesinin sebebini, çocukların özel anlarını iş seyahatleri sebebiyle kaçırmamasına bağlar. Şiddet sonunda cinsel birleşme gerçekleşir. Ancak Celeste'in öfkesinin hala geçmediği gözlemlenir.

İş seyahatine giden Perry, yaşanan şiddetin özrü olarak gittiği şehirden eşine gece servisi ile çiçek ve hediyeler gönderir. Arkadaşı ile dışarıda olan Celeste,

döndüğünde hediyelerle karşılaşır. Hediyelerin içinde yazan notta ise eşi, kendisini hayal kırıklığına uğrattığı için özür dilemektedir.

Perry bir gün sonra iş seyahati için gitmiş olduğu şehirden Celeste'yi görüntülü arar. Celeste'nin üzerinde ise Perry'nin hediye olarak göndermiş olduğu gecelik vardır. Perry geceliği kısa süreliğine çıkarmasını ister. Celeste çıkardığında ise omzunda şiddet sonucu oluşan yara izleri görülür. Celeste bunu fark edince hemen yaraların üzerini kapatarak gizler ve telefonu kapatır. Ancak gece ilerleyen saatlerde Celeste eşini kendisi görüntülü arayarak dans eder.

- Okulda cinsel saldırı

İkinci bölümde yer alan cinsel saldırı Ziggy ile ilgilidir. Ziggy kendisini şiddet ile suçlayan arkadaşı Amabella'ya karşı çok kibar ve ılımlıdır. İkisinin ortak arkadaşı olan Chloe ve Skye de Ziggy ve Amabella'nın barışması için dans etmelerini teklif eder. Devamında Ziggy barışmak amacıyla Amabella'yı öper. Niyeti iyi olmasına rağmen Amabella'nın tepki vermesi olayın cinsel saldırı olarak nitelendirilmesine sebep olur. Jane'in yanı sıra Renata, Madeline, Bonnie ve Nathan'ı okula davet eden okul müdürü, olayları anlatırken Renata sinirlenir. Okulda Ziggy'e karşı bir yaptırım uygulanmayacaksa kişisel olarak dava açacağını söyler. Oğluna yönelik cinsel saldırı suçlaması Jane' i çok etkiler ve görüşme sonrası okul koridorunda ağlar. Jane'i teselli eden ise arkadaşı Madeline'dır.

- Evde fiziksel şiddet 3

Üçüncü bölümde Madeline'in hafta sonu için planladığı ve Celeste'in de çocuklar ile dahil olduğu Disney gezisine davet edilmediğini öğrenen Perry, Celeste'nin omzunu sertçe sarsarak şiddet uygular. İş seyahatleri sebebiyle ailesinden ayrı geçirdiği zamanlarda mutlu olmadığını belirten Perry, birlikte geçirebilecekleri hafta sonu programlarına eşinin kendisini dahil etmemesine sinirlenir. Celeste'in anlık planlar olması sebebiyle kendisine söyleyemediğini anlatmasına rağmen ikna olmayan Perry, eşinin kendisinden uzak durmak için böyle planlar yaptığını düşünür. Şiddet olayında canı yanan Celeste ise ağlayarak bir daha yaşanacak şiddette, eşi Perry'yi terk

edeceğini söyler. Perry, yaşanan şiddet olayının bir gün sonrasında Celeste'e pahalı bir mücevher hediye eder. Sonrasında ise cinsel birliktelik yaşanarak barışırlar.

- Celeste ve Perry evlilik danışmanı

Yaşanan şiddet olaylarının sonucunda Perry ve Celeste birlikte evlilik danışmanına gider. Evlilik danışmanında ikisi de fazlaca gergindir. Celeste eşi ile arasındaki sorunun fazla tutku ile ilgili olduğunu düşünmektedir. Evlilik danışmanına eşi ile birbirlerini çok sevmelerine rağmen aralarındaki ilişkinin bazen dengesizleştiğini söyleyerek, bu konuda yardım talebi ile geldiklerini belirtir. Bu dengesizliği kavga ederken birlerine çok fazla kötü söz söyleme ve içlerinde var olan büyük öfkenin sözel ve duygusal dışavurumu ile açıklar. Evlilik danışmanının doğrudan sormasına rağmen yaşanan fiziksel şiddetten bahsetmez.

Perry ise öfkenin dışa aktarımının farklı bir boyutu olarak kavgadan sonra cinsel birliktelik yaşadıklarını belirtir. Bu cinsel birlikteliği duygusallıktan ziyade, yoğun ve birikmiş bir öfkenin aktarımı olarak tanımlar. Tutku ile öfke arasındaki ince çizgiyi kimi zaman aştıklarını belirtir.

Perry yoğun öfkesinin sebebini eşini kaybetme korkusuna bağlar ve bu korkuyu eşinin çok güzel olması ile açıklar. Son zamanlarda eşinin mutsuzluğunu fark ettiğini ve bu durumdan endişelendiğini ekler. İlk tanıştıkları günden beri hep eşine yetemeyip, bir gün eşinin kendisini terk edeceğini düşünmüştür. Eşinin kendisinden ayrıldıktan sonra hayatına devam edebileceği ihtimalinin kendisini korku ve endişeye sürüklediğini belirtir. Bir gün kendisini sevmeyeceğini düşündüğü için hep buna dair kanıtlar aradığının itiraf eder.

Celeste ise, eşi için kariyerinden, arkadaşlarından, ailesinden ve yaşadığı yerden vazgeçtiğini belirtir. İki gün önceki ayrılma konuşması gündeme geldiğinde ise Perry, Celeste'nin fiziksel şiddetin olmadığı yönündeki söylemini yalanlayarak, ayrılma konuşmasının öncesinde eşini omzundan tutup sarstığını ve buna benzer durumların daha önce de yaşandığını itiraf eder. Celeste ise bahsi geçen şiddet esnasında korktuğunu ve bu sebeple ayrılmak istediğini söyler.

Perry fiziksel şiddet olaylarını “bazen kendisini kaybetmesi” olarak tanımlarken, Celeste de fiziksel şiddet yaşandığında sinirlendiğini ve kendisini utanmış hissettiğini belirtir. Bu nedenle Perry’nin şiddetine, şiddetle karşılık verdiğini söyler.

Evlilik danışmanı ile yapılan görüşmenin akşamında Celeste eşinin kendisine olan aşkından şüphe etmesi sebebiyle mutsuz ancak uzun zaman sonra ilk kez evliliğine dair umutlandığı için mutludur. Eşi ile dans ederken Perry ondan vazgeçmemesini istemektedir.

- Cinsel şiddeti anlatma

Jane, Ziggy ve Madeline’in Ziggy’ nin aile ağacı ödevini yaptıkları sırada, Jane ve Ziggy, aile ağacında Ziggy’nin babasının isminin yer alıp almaması kararında tartışma yaşar. Ziggy’in odasına gitmesi ile Jane Madeline’a, Ziggy’nin kendisinin maruz kaldığı cinsel şiddet sonrası dünyaya geldiğini anlatır. Saldırgana dair öncesinde sadece ismini ve mesleğini bildiğini, saldırı sonrası internette bu bilgiler ile araştırma yaptığını ancak bulamadığını söyler.

Cinsel şiddeti ise şöyle anlatır;

Jane ve kendisine cinsel şiddet uygulayan erkek, bir barda tanışır. Jane karşısındaki erkeği çekici ve karizmatik biri olarak tanımlar. Devamında ikisi de sarhoş olunca romantik bir otele giderler. Ancak adam aniden değişerek agresifleşir ve adeta bir makineye dönüşür. Jane önce direnmeye çalışır ancak adamın çok iri olması sebebiyle karşı koyamaz. Bir süre sonra ise kendisini öldüreceğinden korkar. Jane’in maruz kaldığı cinsel şiddet sonrası adam gider ve Jane olayı şokunu ve o günün kabusunu yıllarca taşır.

Jane’e göre, yaşadığı travmanın tek kabul edilebilir yanı sonrasında Ziggy’e sahip olmaktır. 6 yıl sonra anlattığı ilk kişi ise Madeline’dır. Jane, geçmişin izlerini geride bıraktığını düşünse de, yaşadığı bu olayın hep travma olarak kalacağını farkındadır. Ancak Ziggy için yoluna bakması gerektiğini düşünür.

- Evde psikolojik ve ekonomik şiddet

Perry, Celeste'in Madeline' la tiyatro oyunu için belediye başkanıyla yapılacak toplantı hakkında konuştuğu telefon görüşesi sonrasında, eşinin arkadaşına hukuki anlamda destek olacağını öğrenir. Celeste'in işine geri dönmek istediğini düşünür ve eşine bu yönde sorular sorar. Akşam ise Celeste'nin Başkan ile yapacağı görüşme için yeni elbise aldığını gören Perry, Celeste'e işini bırakmasına sebep olan çalıştığı dönemdeki stresini hatırlatarak, endişelendiğini söyler. Celeste, büyütülecek ya da eşinin rahatsız olacağı bir durum olmadığını belirtip, sadece arkadaşına yardım edeceğini söyler. Ayrıca şu an işini bıraktığı zamanlardaki gibi hamile kalmaya çalışmadığını hatırlatır. Perry, Celeste'in mesleğine geri dönerse psikolojik olarak yıprandığında eşinin yanında Madeline değil kendisinin olacağını söylerken Celeste, Perry'nin kendisini kontrol etmeye çalışmasından rahatsız olduğunu hatırlatmaktadır.

Aynı günün gecesinde ise Perry, Celeste'e bir kız bebekleri olmasını istediğini söyler ve Celeste'i çocuk sahibi olmaları konusunda ikna etmeye çalışır. Devamında Celeste'nin görüşme için erken kalkacağını söylemesini anlayışla karşılar ve kabullenir. Ancak bu konuşmanın sonunda Celeste'nin isteği ile cinsel birliktelik yaşanır.

Tiyatro oyunu için başkan ile gerçekleştirilen görüşme sonrasında Celeste, işini özlediğinin farkına varır ancak eşine mesleğine olan özlemini ve işine yeniden dönme isteğini anlatmaz. Başkan ile görüşmenin küçük bir toplantı olduğunu belirtip bir kereye mahsus olduğunu ve bu konunun kapandığını söyler.

- Evde fiziksel şiddet 4

Celeste'in başkan ile gerçekleştirdiği görüşmeden bir gün sonra, eşinin tiyatro oyunu hakkında hukuki sürecin devamı için yeni bir görüşmeye gideceğini öğrenen Perry, önce eşine bu işin devamında neler olabileceğine dair sorular sorar. Celeste'in yeniden gideceği bu görüşmede de karşılıklı anlaşma sağlanamaz ise, mahkeme sürecinin başlayacağını duyması üzerine sinirlenen Perry, eşinin kendisine tiyatro oyunu hakkında tek bir görüşme gerçekleştireceğini ve sürecin sona ereceğini belirterek yalan söylediğini iddia eder. Celeste'in tek görüşme demekten ziyade hızlı bitecek bir iş olduğunu açıklamaya çalışırken Perry, eşinin bu işi yapmasını

istememediğini belirtir. Ancak Celeste'in işe devam edip etmeme yönündeki kararını kendisine bırakmadığına sair sözleri üzerine Perry, Celeste'in saçından tutarak kendisine doğru çeker. Eşine uyguladığı şiddet çocuklardan birinin kendilerine seslenmesi ile son bulur. Çocukları okula bırakmak için hızlıca evden ayrılan Celeste'nin ardından Perry, sinirini duvara vurarak çıkarır.

- Evlilik danışmanı 2

Mesleğine geri dönmek isteyen ancak bu konuda eşinin tepkisi ile karşılaşacağını düşünen Celeste, tiyatro için yapmış olduğu görüşmenin ardından evlilik danışmanına gider. Kendisinin çalışma düşüncesini Perry'nin, önceki görüşmede evlilik danışmana anlattığı gibi “onu ezip geçmesi” şeklinde yorumlamasından endişelendiğini söyler. Celeste evliliklerinin başlangıcında çalışma durumu sorulduğunda ise evliliğinin başlangıcında çalıştığını belirtir. Ancak ikizlerin doğumu ile birlikte Perry'nin Celeste'den evde ikizlerin bakımını üstlenmesini istediğini anlatır. Perry'nin Celeste'in fazla arkadaşı olma ihtimalinden hoşlanmadığını belirtip eşinin kişiliği gereği paylaşmayı seven bir birey olmadığını söyler. Bu nedenle Celeste'in evlilik danışmanına gitme nedeni, işe geri dönmesi konusunda eşi ile nasıl iletişim kuracağına dair fikir almaktır. Evlilik danışmanı Celeste'nin inkar etmesine rağmen asıl sorunun eşi ile nasıl iletişim kuracağını bilmemesinden ziyade iletişim kurmaktan korkması olduğunu belirtir.

Bir gün sonra ise Perry tenis maçını iptal ederek eve döner ve Celeste ile cinsel birliktelikleri sırasında Celeste'nin vücudundaki morlukları fark eder. Eşine sarılarak özür diler ve ağlar.

- Çocuk psikoloğu

Ziggy'nin öğretmeni ders sırasında Amabella'nın üzgün ve mutsuz tavırları sebebiyle Amabella ile konuşur. Amabella, ne kendi durumu ne de Ziggy ile arkadaşlığı hakkında öğretmeni ile konuşmak istemez. Jane ile buluşma talep eden öğretmen, Amabella'nın ilk gün maruz kaldığı istismarın sürdüğü ve bu durumun Ziggy tarafından da biliniyor olabileceği yönündeki gözlemlerini paylaşır. Jane'in oğlunun delil ya da ispat gözetmeksizin suçlanmasına vermiş olduğu tepki üzerine

önce Ziggy'nin geçmişinde şiddet davranışına sebep olabilecek durumlar olup olmadığına dair sorular sorar ve sonra da Jane'e bir çocuk psikoloğu ile görüşmesini önerir.

Ziggy'nin şiddete meyilli olabileceği düşüncesi ile öğretmenin önerisini dikkate alan Jane, bu durumu öncesinde Ziggy'e açıklayarak Ziggy'yi çocuk psikoloğuna götürür. Psikolog Ziggy'de zorba kişilik yapısı bulgularına rastlamadığını ve bu sebeple şiddet davranışlarına başvurma ihtimalinin olmadığını anlatır. Psikolog Ziggy'nin empati yeteneği yüksek, duyarlı, şefkatli bir çocuk olduğunu ancak kaygılı bir dönem geçirdiğini belirtir. Ziggy'nin okulda hassasiyetini fark eden birileri tarafından sözlü zorbalığa uğrayabileceği düşünülmektedir. Babasının ünlü biri olduğunu düşünüp, annesinin üzülmeye sebebiyle babası hakkında konuşmadığı da sohbeti sırasında öğrendiğini belirtir.

- Evde fiziksel şiddet 5

Perry ve Celeste akşam çocuklar ile eğlenceli vakit geçirirler. Sabahında ise Celeste çocukların çamaşırları toplama işi ile ilgilenirken, Perry Celeste'e akşamdan yerde olan oyuncakları toplamaları için çocukları uyarması gerektiğini hatırlatır. Celeste'in çocukları şımarttığını iddia edip dağınık bir evde yaşamak istemediğini söyler. Celeste'nin Perry'e oyuncakları kendisinin toplamasını söylediğinde ise Perry, önce oyuncakları tek tek toplamaya başlar. Bu sırada Celeste'nin bırakması yönündeki uyarıları dinlemez ve topladığı oyuncakları eşinin üzerine döker. Bunun üzerine yumruk tekme vb. şiddet unsurları devreye girer. Şiddetin ardından gelen cinsel birliktelik sonrası Perry yaptıklarına pişman olup, düzeleceğini söyleyerek eşine sarılıp ağlar. Celeste'nin ise dışarıya çıkabilmek için vücudundaki görünür şiddet izlerini kapatması gerekir.

- Evlilik danışmanı 3

Celeste görmüş olduğu şiddet üzerine evlilik danışmanına gider ve eşinin iş seyahatinde olması sebebiyle yalnız geldiğini söyler. Evlilik danışmanına gitmenin eşinin fikri olması nedeniyle bunun iyiye işaret olduğunu düşünülmektedir. Evlilik danışmanı tarafından neden terapiye gelmek istediği sorulduğunda ise sorunlu bir çift

olduklarını, içlerindeki öfke dolu cinselliği belirtir. Aynı soru tekrar sorulduğunda ise yine aynı söylemlerde bulunur ve yaşanan şiddetten bahsetmeden Perry iş seyahatine gitmeden cinsel birliktelik yaşadıklarını sözlerine ekler. Celeste eşi ile aralarındaki problemi bir nevi birbirlerini öfke ile tahrik etmek olarak yorumlamaktadır. Seans esnasındaki konuşmalarında sürekli olarak evlilik danışmanının da kendisi gibi düşünüp düşünmediğini soruları ile teyit etmeye çalışır.

Evlilik danışmanı Celeste'in eşi ile cinsel birlikteliklerini "sevişme" olarak tanımlamasının olumlu bir söylem olduğunu çünkü "seks" ve "sevişme" arasında fark olduğunu belirtir. Celeste eşi ile cinsel birlikteliklerinin şiddete dönüştüğünü kabul etmez ancak cinsel birliktelikleri sırasında kesinlikle yara almadığını da söyleyemez. Cinsel birliktelikleri dışında vücuduna yara alıp almadığı sorusuna ise cevap olarak kendisinin de eşinin vücudunun yara almasına neden olabildiğini söyler. Evlilik danışmanının "ilk vuranın kim olduğu" sorusundan ise rahatsız olur.

Evlilik danışmanı Celeste'in eşi tarafından ciddi anlamda şiddete maruz kaldığını ve bu sebeple görüşmeye geldiğini anlayarak, bu doğrultuda sorular yöneltmektedir. Celeste' e açık bir biçimde kendisi ve eşine dair gözlemlerine dayanarak, Celeste'nin hayatından endişe ettiğini ve eşi Perry'nin ona zarar verdiğini söyler. Celeste ise bu durumu inkar ederek, söylemlerinin yanlış anlaşıldığını iddia eder. Celeste, şiddette eşi ile aynı oranda suçlu olduğunu düşünür. Evlilik danışmanının Celeste'e "eşinin kendisini incittiğini" söylemesine rağmen Celeste bu durumu kabul etmez. Kendisinin mağdur olmadığını, kendisinin de eşine vurduğunu anlatır.

Görüşmede devam eden süreçte Celeste, eşinin de kendisinin de sorunlu bir evlilikleri olduğunu bildiklerini ve evlilik danışmanına sadece kendilerine yardım etmesini istedikleri için geldiklerini söyler. Evlilik danışmanı Perry'nin kendisine zarar vermesinden korkup korkmadığı sorulduğunda Celeste yeniden rahatsız olur ve evlilik danışmanını, onları tedavi etmek yerine, eşini suçlaması sebebiyle eleştirir.

Evlilik danışmanında devam eden konuşmalarda çocuklar ile ilgili sorular sorulduğunda Celeste, eşinin çocuklara asla zarar vermediğini ve vermeyeceğini

söyler. Eşi ile arasında yaşanan şiddetten çocukların etkilenme ihtimalinin olmadığını düşünmektedir. Bunun gerekçesi çocukların yanında kavga etmemeleri, çocukların kavgalara tanık olmaması ve çocukların mutlu bir hayat yaşamalarıdır. Perry'nin çok iyi hatta mükemmel bir baba olduğunu ekler. Celeste'in eşinden ayrılmama sebeplerinin arasında eşinin iyi bir baba olmasının yanı sıra Celeste'in eşine aşık olması, eşinin kendisine tanrıça gibi davranması (incitmediği zamanlarda), cinsel hayatlarının mükemmel olması, birbirlerini güldürebiliyor olmaları gibi faktörler yer almaktadır.

Celeste, evliliklerinde şiddet olduğunu ancak bu sebeple tedavi aldıklarını ekleyerek, şiddetin evliliklerinde bir sorun olduğunu ancak her ilişkide sorunlar olabileceğini dile getirir.

Celeste, evlilik danışmanına şiddet esnasında ölebileceğine dair kesinlikle korku yaşamadığını söyler ancak sabah yaşadığı şiddet sırasında yaşadığı korkuyu flashback olarak hatırlar. Korktuğu anlarda ayrılmayı düşündüğünü ancak evliliğindeki artıların daha fazla olduğunu belirtir.

Görüşme sırasında Celeste, evlilik danışmanına evliliğin güzel yanları olabileceğinden bahseder. Kendi evliliğindeki güzel yönler olarak ise, geçmişte zor zamanlar geçirdiğinde eşinin hep yanında olup, yalnız bırakmadığını söyler. Zor zamanlarına örnek olarak ise, hamile kalmakta zorlanma, art arda dört düşük yapma, erken doğum ve hastane süreci gibi birçok problem yaşadığını ancak eşinin bu süreçte hep kendisine destek olduğunu belirtir. Yaşadığı bu güçlüklerin eşi ile aralarında özel bir bağ oluşmasına sebep olduğunu ve birbirlerine her sorunda daha da bağladıklarını söyler. Tüm bu süreçlerden sonra ayrılık düşüncesinin onu yaraladığını ve canını acıttığını sözlerine ekler.

Evlilik danışmanı eşinin ona tekrar vuracağını söylemesi üzerine bunu kabul ederek, kendisinin de eşine vuracağını söyler. Bir gün çocukların eşi ile aralarındaki şiddeti öğrenebilecekleri ihtimalini ise asla kabul etmez. Görüşme, evlilik danışmanının bir sonraki görüşmede Perry Celeste'e şiddet uyguladığında, Celeste'in yapması gerekenlere dair plan yapacaklarını söylemesi ile sona erer.

Evlilik danışmanından ayrılan Celeste önce çocukları okuldan alır sonrasında ise seyahatten dönen eşini karşılamak için havaalanına gider.

- Okulda Yaşanan 2. Şiddet ve Okul görüşmesi

Renata evde kızı ile ilgilendiği sırada kızının omzundaki ısırık izlerini görür. Kızının okulda yaşadığı zorbalığın devam ettiğini öğrenir. Amabella' nın kendisine şiddet uygulayan arkadaşının ismini söylememesi, Renata'nın Ziggy'den şüphelenmesine sebep olur.

Jane'i okula davet eden müdür, Amabella'nın şiddete uğraması olayını anlatarak Ziggy'nin yaptığını düşünmediklerini ancak Amabella' ya şiddet uygulayanın kim olduğunun bilinmemesi sebebiyle Renata'nın Ziggy'den şikayetçi olduğunu anlatır. Tanışma günü yaşananlar olmasa, ellerinde kanıt olmadan kesinlikle kendisini çağırmayacaklarını da sözlerine ekler. Konuşmanın devamında ise müdür Jane'e Ziggy'nin yetişmesinde baba rolü olmamasına dayanarak, Ziggy'nin ev yaşamı ya da tıbbi geçmişinde olağan dışı bir durum olup olmadığını sorar. Jane ise Ziggy'nin tecavüz sonucu dünyaya geldiğinin bilinmesi ile oğlunun maruz kalacağı baskı ve suçlamaları düşünerek sessiz kalır.

Görüşmeye bir süre sonra Renata ve eşi de katılmıştır. Renata kızının maruz kaldığı şiddet sonucu sinirlidir ve müdür odasında ağlar. Renata'yı Gordon sakinleştirir, Jane ise sessiz kalır. Görüşme sonunda iki çocuğu izlemesi için özel biri tutulmasına karar verilir. Jane bu kararı mantıklı bulmaktadır. Çünkü Ziggy'i yetiştirme tarzı ve verdiği eğitime güvenmesine rağmen Ziggy'nin şiddet davranışları sergileyen babasının genetik kodlarını taşıyor olabileceğine dair şüpheleri vardır.

- Evde Psikolojik Şiddet

Celeste'nin hukuki desteği sonucu sergilenecek olan tiyatronun açılış gecesinde iş seyahatinde olacağını söyleyen Perry, önce Celeste'nin de açılış gecesine katılmamasını ister. Sonrasında ise eşine kendisi ile birlikte seyahate gelmesini teklif eder. Celeste, Madeline'nin üzüleceğini söyleyerek eşinin teklifini kabul etmeyince,

Perry sinirlenir. Celeste'nin eşine planı bozanın kendisi olduğunu hatırlatınca sadece romantik bir öneri sunduğunu söyleyerek alttan alır.

- Evlilik danışmanı 4

Celeste yeniden yalnız gittiği evlilik danışmanına eşinin son zamanlarda sevecen ve ilgili olduğunu anlatır. Bu durum genelde eşinin kendisini güvensiz hissettiği zamanlarda ya da güç Celeste'de iken yaşanır. Celeste eşinin kendisine vurduğunda gücün kendisine geçtiğini ve eşi ne kadar çok vurursa o kadar kendisinin güçlü olduğunu anlatır. Son zamanlarda eşinin iyi olması onun yeniden gücü eline alacağı anlamına gelmektedir. Bu genelde Celeste'nin vücudundaki morluklar iyileştiğinde, suçluluk duygusu azaldığında yaşanan bir durumdur.

Evlilik danışmanı Celeste'e ne zaman eşinden ayrılacağını sorar. Yeteri kadar zarar verdiğinde ya da çocuklara vurduğunda... bu soru Celeste'in sınırının nerede sona ereceğini anlamaya yöneliktir. Celeste ise bu soruya eşinin çocuklara asla şiddet uygulamayacağını söyleyerek cevap verir.

Evlilik danışmanı Perry'nin şiddetinin devam edeceğinden emindir. Celeste'in ihtiyaç duyduğunda gidebileceği yeni bir hayatının olmasını için bir ev kiralamasını önerir. Çocukların düzenini bozmamak için bu dairenin yakınlarda olmasına özen göstermesi gerektiğini söyler. Celeste bu konuşmadan memnun olmamasına rağmen konuşmasına devam eden evlilik danışmanı, kiralamış olduğu evde buzdolabının dolu ve faturaların düzenli ödendiğinden emin olması gerektiğini hatırlatır.

Evlilik danışmanı Celeste'e tüm bunlara ilave olarak velayet paylaşımı sırasında gerekli olacağı için eşinin istismarını belgelemesini, tüm şiddeti öncesi ve sonrası yaşananlar ile düzenli not almasını, yaralarını fotoğraflamasını ve doktor raporlarını saklamasını tavsiye eder. Tecrübelerine dayanarak, Perry gibi elinde yeterli kaynakları, bütçesi, tanıdıkları ve en önemlisi sonunu görmek için egoları olan eşlerin velayet davasına kesinlikle başvuracaklarını da ekler.

Celeste evlilik danışmanının önerilerinden tedirgin olurken, evlilik danışmanı Celeste'in maruz kaldığı durumun ciddiyetini anlatmaya devam eder. Celeste, maruz

kaldığı şiddeti kendi değerini başkalarının onu nasıl gördüğüne göre belirlediği için çevresinde herhangi biri ile paylaşmadığını söyler. Evlilik danışmanı yüzeyde inkar olsa da derininde öz farkındalığı yüksek bir kadın olan Celeste'e, sırrını birine anlatması gerektiğini hatırlatıp, davalarda şahitlerin önemini anlatır.

- Evde şiddet 6

Celeste eşinin iş seyahatine gideceği şehre onunla birlikte gitmeyi kabul etmeyince Perry de iş seyahatini erteleyip tiyatronun açılış gecesine katılmak için eve döner. Tiyatronun açılış gecesine için geldiğini söylemesine rağmen Celeste geceye hazırlanırken kendisi hazırlanmayıp eşine kur yaparak, geç kalmayı ve sevişmeyi teklif etmektedir. Celeste, gitmeye çalışırken Celeste'in saçından tutarak kendisine doğru çeker. Celeste gitmek isterken Perry'nin penisi yaralanır. Hastaneye giden çift tiyatro gecesine katılamaz. Perry hastaneden döndüklerinde eşine, ona zarar vermesi sebebiyle kendisini öldürmediği için şanslı olduğunu söyler. Sabahında Celeste, evlilik danışmanının sözlerini dikkate alarak kiralamak üzere ev arayışına girer. Sonraki günlerde emlakçılar ile görüşmeler yaparak kendisine uygun bir ev kiralar.

- Evde fiziksel şiddet 7

Odada başlayan şiddette, tekme ve yumruklar yer alır. Banyoda diyaframı kasılan Celeste yerde yatmaktadır. Çocukların seslerini duyan Perry, annelerini görmemeleri için onların yanına gider. Annelerinin rahatsız olduğunu, okula birlikte gideceklerini söyler. Sonrasında Celeste'nin yanına gelip özür diler ve sarılıp ağlar.

- Evlilik danışmanı 5

Celeste şiddet sonrası yaşadığı acı ile evlilik danışmanına gider ve yeni bir ev kiraladığını söyler. Eve yerleşip yerleşmediği ve eşini ne zaman terk edeceği sorulduğunda, eşi iş gezisine gittiğinde onu terk edeceğini söyler. Ancak o gece eşi ile birlikte partiye katılmaları gerektiğini söyleyince evlilik danışmanı, onun da kocası kadar hasta olduğunu belirtir. Bu söylemini hayatı tehlikede olmasına rağmen partiye gitmesi ile açıklar. Evlilik danışmanı Celeste'e ayrılmak için geç kalmaması gerektiğini, evde çocukların olduğunu hatırlatarak anlatır. Celeste ise yeniden eşinin

çocuklara asla zarar vermeyeceğini söyleyerek evlilik danışmanının yanından ayrılır. Yeni kiraladığı eve giderek eşyaları yerleştirir. Bu sırada kendisi ile buluşma talep eden Jane'den okulda şiddet uygulayan çocuğun kendi oğlu Max olduğunu öğrenir. Max ile de konuşmasının ardından, Perry'nin kendisine uyguladığı şiddetten Max'in şiddet esnasında seslerini duyması yoluyla haberinin olduğu sonucuna ulaşır.

- Perry'nin Ölümü

Akşam evde parti için hazırlandıkları sırada Celeste çocuklar ile ilgilenirken Perry, Celeste'nin telefonuna emlakçıdan gelen mesajı okuyarak Celeste'nin kendinden habersiz ev tuttuğunu öğrenir.

Yolda ikili partiye giderken Perry, sorduğu sorular ile iş seyahatindeyken eşinin onu terk edeceğini öğrenir. Celeste'nin kendisini terk etmesine engel olmak için, şiddet davranışları konusunda yardım alacağını söyler ancak Celeste kabul etmez.

Perry, çocukları öne sürerek Celeste'i ikna etmeye çalışır ancak Celeste okuldaki arkadaşlarına zorba davranışlar sergileyen çocuğun Max olduğunu anlatır. Uzun zaman eşinin düzeleceği ümidiyle sabredip beklediğini, çocukları için bunun en doğru karar olduğunu düşündüğünü ancak şimdi yine çocukları için ayrılmak istediğini söyler.

Arabadan inen Celeste, Renata'yı bularak okulda Amabella'ya şiddet uygulayan çocuğun Max olduğunu anlatır. Ardından çocukların bakıcısını arayarak, çocukları kiraladığı yeni eve götürmesini söyler. Bu sırada Perry, sürekli yanına gelerek konuşmak ve ayrılma kararına engel olmak istemektedir. Çiftin arasındaki gerginliği partide sadece Bonnie fark eder.

Celeste arkadaşları Madeline ve Jane'i bulmaya giderken Perry'nin onu takip ettiğini gören Bonnie de peşlerinden gider. Celeste arkadaşlarının yanına geldiği sırada Perry de gelerek Celeste'e arabaya dönüp konuşmaları gerektiğini söyler. Bu sırada Jane kendisine yıllar önce cinsel saldırıda bulunan kişiyi yani Perry'i tanır. Madeline ve Celeste'nin ardından durumu fark eden Perry, Celeste'i şiddet uygulayarak oradan uzaklaştırmaya çalışır. Aralarında çıkan arbedede Perry kadınlara şiddet uygularken

Bonnie uzaktan olayı izler. Kadınların çaresiz kaldığı ve Celeste'nin eşinin şiddeti ile yerde kıvrandığını gören Bonnie, hızla gelerek Perry'yi merdivenlerden iter ve ölümüne sebep olur.

4.4.4.Karakter Analizi

4.4.4.1.Madeline Martha Mackenzie

Monterey'de yaşamakta olan Madeline, sosyo-ekonomik açıdan ileri düzeyde, toplumsal açıdan saygın bir ailenin mensubudur. 40'lı yaşlarında olduğu bilinen Madeline, Nathan ile ilk evliliğinden Abigail (16 yaşında) ve Ed ile devam eden evliliğinden Chloe (6 yaşında) olmak üzere iki kız çocuğuna sahiptir.

Kendisini ev hanımı olarak tanımlayan Madeline tek görevinin “annelik” olduğunu düşünmektedir. Hayatını anneliği üzerine kuran Madeline, küçük kızının fazlaca zeki, büyük kızının ise üvey annesi ile sosyal ilişkisinin güçlü olması nedeniyle, çocuklarının kendisine ihtiyaç duymadıklarını düşünmektedir. Bu durumun sonucu olarak annelik rolü dışında toplumdaki değerini sorgulayan Madeline, bir işe sahip olmaması nedeniyle kendisini amaçsız hissetmektedir.

Sosyo-ekonomik açıdan yüksek gelir düzeyinde ve Monterey'de tanınan, sosyal biri olan Madeline, kadınların toplumsal hayattaki statülerini, profesyonel iş yaşamındaki mevkilere göre değerlendirmektedir. Bu ölçekte ailesinin yaşamakta olduğu toplumda yüksek gelir grubunda yer almasına rağmen profesyonel bir işe sahip olmaması nedeniyle, kendini toplumsal açıdan düşük statüde olarak nitelendirmektedir. Bütün bu düşünceleri çerçevesinde toplumdaki değerini yükseltmek ve kendisini tatmin edebilmek adına, belediye bünyesinde hizmet veren tiyatrodaki haftalık 20 saat gönüllü olarak çalışmaktadır. Tiyatronun yıl sonunda çıkaracağı “Avanue Q” isimli oyuna bu sebeple çok önem vermektedir.

Gönüllü çalışma faaliyeti dışında toplumda kadınlara üst bir statü olarak atfedilen annelik rolünü bir meslek olarak değerlendirip kendisini “tam zamanlı anne” olarak tanımlamaktadır. İş yaşamında yer alan annelere kıskançlık duyan Madeline, onlar ile kendisi gibi tam zamanlı anneler aralarında bir ayrışma olduğunu

düşünmektedir. Düşünmekte olduğu bu ayrımı, rekabete dönüştürüp annelik rolünü kullanarak iş yaşamında aktif olan kadınların annelik değerleri üzerinde bir baskı mekanizması oluşturmaktadır.

Madeline'in hayatında yaptıkları ile yapmak istedikleri arasında çelişkiler gözlemlenmektedir. Öncelikle iş yaşamında aktif yer alan kadınların annelik rolünü, işlerine ayırdıkları zamanı evlerine ve çocuklarına ayırmamaları sebebiyle eleştirmektedir. Ancak ailesinde yer alan ev içi iş bölümünde kendisinin sorumlulukları, küçük kızını okula bırakmak ve kızının proje ödevlerine destek olmak ile sınırlıdır. Bunun dışındaki zamanlarını gönüllü tiyatro çalışmalarında ve arkadaşları ile sosyal ortamlarda değerlendirip evinde vakit geçirmemektedir.

Madeline ile ilgili ikinci çelişki ise, iki kızının da, çevresinde eleştirmekte olduğu kadınlar gibi başarılı bir iş insanı olmalarını istemesidir. Madeline, iş yaşamından uzak kalmasını, üniversite eğitiminin olmaması ile ilişkilendirmektedir. Bu sebeple de kızlarının ileride, planlarındaki hayatı yaşayamadığında bile güçlü durabilmesi için üniversite eğitimi alıp bağımsız bir kadın olmalarını istemektedir.

Madeline, çocukluk döneminde babası tarafından terk edilmiş ve kardeşlerinin sorumluluğunu üstlenmek durumunda kalmıştır. Bu nedenle eğitim hayatına devam edememiştir. Sonraki dönemlerde ise babasının kendisinde yarattığı boşluğu, genç yaşta evlendiği ilk eşi Nathan ile kapatmak istemiştir. Ancak Nathan da büyük kızı Abigail 1 yaşındaki iken Madeline ve kızını terk etmiştir. Bunun sonucunda genç ve yalnız bir anne olarak hayatına devam etmek durumunda kalan Madeline, toplumda var olabilmek adına yaşamış olduğu zorlukların acısını hala hissetmektedir.

Kendisini terk eden Nathan, şu an yeni, genç eşi Bonnie ile, Monterey'de (Madeline ile aynı kasabada) yaşamaktadır. Nathan ve Bonnie' nin kızları Skye, Madeline' nin küçük kızı Chloe ile aynı okula hatta aynı sınıfa gitmektedir. Madeline, Nathan ve Bonnie ile okul dışında da katılmış olduğu diğer sosyal aktivitelerde karşılaşmaktadır. İlk eşinin kendisini terk etmesi ile yalnız başa çıkmak zorunda kaldığı süreçleri hatırladığında, Nathan' ın ev içi iş bölümünde yeni eşi ile ortak

sorumluluk alıp, her anında eşinin yanında olduğunu görmek Madeline’in ilk eşine olan kırgınlığını artırıp öfkeliendirmektedir.

Büyük kızı için, onu yalnız büyüten fedakar bir anne olarak kendisini, onu terk edip giden babası ile kıyasladığında, kızının kendisini daha çok sevmesi gerektiğini düşünmektedir. Ancak annelik görevi olduğunu düşünerek kızının tüm sosyal ilişkilerini takip edip kontrol altına almak isteyerek, üniversite eğitimi konusunda kızına baskı yapmaktadır. Kendisinin kızına olan tavrını Nathan’ dan da talep edip, aksi bir durumda ilk eşini babalık rolü üzerinden eleştirmektedir. Bu durum kızının kendisine tepki göstermesine ve aralarındaki iletişimin zayıflamasına sebep olmaktadır.

Diğer tarafta Bonnie ise, Abigail’ in fikirlerine ve hayata bakış açısına saygı göstermektedir. Nathan’ a da Abigail ile iletişimde tavsiyelerde bulunan Bonnie ayrıca Abigail’ in kişisel gelişimine de katkı sağlamaktadır. Bu nedenle Abigail’ in Bonnie ile olan sosyal ilişkisi, Madeline ile olan ilişkisine kıyasla çok daha iyi düzeydedir. Abigail annesinin yoğun baskısı ve üvey annesi ile olan arkadaşlık ilişkisinin sonucu olarak babası ile yaşamak istemektedir. Abigail’ın bu kararı ile kaybetme duygusunu tekrar yaşayan Madeline, üçüncü kez sevdiği ve değer verdiği biri tarafından terk edildiğini düşünmektedir. Bu düşünce mükemmelliğe önem veren Madeline’in çevreye karşı güvensiz ve hırçın olmasına ile ilişkilendirilebilir.

Planladığı, hayal ettiği hayatı yaşayamayan ve toplumsal adaletin olmamasına öfkelenen Madeline’in isyanı, toplum kurallarını reddetmesi ile kendini göstermektedir. Toplum kurallarına uyması yönünde uyarıda bulunulduğunda ise tartışma çıkarmaktadır. Bu sebeple çevresinde çok fazla kişi ile çatışma halindedir.

Madeline, tanıştıkları günden itibaren Jane’e yakınlık duymaktadır. İlk aşamada bu yakınlığın sebebi Jane ile tanıştıkları gün geçirmiş olduğu ufak kaza sırasında Jane’ in kendisine yardım etmesi, konuşmaları sırasında Jane’ in mizah anlayışını beğenmesi ve Jane’ in de kendisi gibi yarı zamanlı çalışıyor olmasıdır.

Sonraki süreçte ise Jane’ in yalnız bir anne olduğunu öğrenmesi, Madeline’in Jane ile yaklaşmasında etkili bir unsur olmuştur. Madeline, ilk eşinin kendisini terk

ettiği dönemde yaşadıkları ile Jane' in şu an yaşamakta olduğu sıkıntılı durumlar arasında benzerlik kurmaktadır. Bu sebeple eşi Ed' in deyimi ile Jane'e "yıllar sonra bulduğu kız kardeşi gibi" bağlanmaktadır.

Dostluklarının ilerlemesi ile Jane, Madeline' a yıllar önce yaşamış olduğu cinsel şiddeti anlatmıştır. Madeline, Jane' in 6 yıl önce yaşadığı travmayı ilk olarak kendisi ile paylaştığını öğrenmesi, toplumda Jane'e karşı sergilemiş olduğu koruyucu tavrının daha da artmasına neden olmuştur.

Madeline' ı Jane'e yaklaştıran bir diğer durum Jane' in oğlu Ziggy' nin okulda zorbalık ile suçlanması, dışlanması ve "sosyal damgalama" ya maruz kalmasıdır. Madeline, kariyer sahibi bir anne olması sebebiyle rekabet halinde olduğu Renata' nın, Jane ve oğlu Ziggy' e yönelik suçlamaları ve tehditlerine karşı Jane' in yanında yer almaktadır. Madeline, Renata ile Jane arasındaki sorunu kişisel boyuta taşımaktadır. Çevresinde çatışma halinde olduğu birçok kişi gibi Renata ile ilgili rekabetinde de ısrarcı ve inatçı bir tavır seyrediv Renata' nın uzlaşma tekliflerini reddetmektedir.

Madeline, gönüllü yer aldığı tiyatronun yıl sonunda çıkaracağı oyun ile yoğun olarak ilgilenmektedir. Bu oyunu özel hayatında yaşamakta olduğu sorunlardan uzaklaşma aracı olarak görmektedir. Sergilenecek olan tiyatro oyunu toplumsal sorunlara değinen bir kukla şovudur. Ancak buradaki sorun Monterey halkının tiyatro oyununun ahlaka uygun olmadığı gerekçesi ile endişelenip durdurulması yönünde imza kampanyası başlatmasıdır. Renata, Madeline ile olan çatışmasında, tiyatro oyununu hedef almıştır. Elinde bulunan ekonomik güç ile Monterey'de saygın bir kişiliğe sahip olan Renata, Belediye Başkanını ve bölge halkını kışkırtarak oyunun durdurulması yönündeki etkinin artmasına sebep olmaktadır.

Toplumun ahlaki dayatmalarına ve bu sebeple koymakta olduğu kurallara karşı olan Madeline, güçlü ve en iyi olmak ile birlikte kazanmayı da istemektedir. Bu sebeple oyunun durdurulması ya da değiştirilmesine yönelik tüm baskılara rağmen "Avenue Q" oyunundan vazgeçmeyerek, sosyal çevresi ile baskıları bertaraf etmeye çalışmaktadır. Baskılara rağmen tiyatronun sanat yönetmenini oyuna devam etmeleri konusunda yüreklendiren Madeline, 6 yıldır iş yaşamından uzak olan yakın arkadaşı

Celeste' i de oyunu savunmak için avukatlık yapmaya ikna etmiştir. Celeste'in Madeline'in yanında yer alması hem Celeste'in geçmiş başarılı kariyeri ile hukuki açıdan hem de Wright ailesinin toplumdaki üst statüsü ile Belediye heyetinin kararını etkileyebilecek güçte olması nedeniyle önem arz etmektedir. Madeline büyük çabaları sonucunda oyunun sahnelenmesini sağlamıştır.

Renata-Madeline çatışmasında sosyo-ekonomik imkanlarını ve toplumsal statüsünü kullanan Renata'ya karşılık olarak Madeline, sosyal sermayesinden yarar sağlamasının yanı sıra küçük kızını kullanmaktadır. Çevresinde oldukça sosyal olan küçük kızının arkadaşlarına olan etkisini bilen Madeline, rekabeti çocuklar üzerinden de sürdürmektedir.

Madeline' ın sosyal çevresi oldukça geniş olmasına rağmen iki tane yakın dostu bulunmaktadır. Eşi Ed, Madeline' nin “sıkıntılı ve hayattan yara almış insanlar ile yakın ilişki kurduğunu” düşünmektedir. Madeline'in yakın arkadaşları Madeline ile benzer sıkıntılar yaşayan kadınlardır. Jane ve Celeste değerlendirildiğinde ikisinin de farklı hayatlar yaşamalarına rağmen Madeline'in geçmişinde yaşadığı benzer problemler ile baş etmeye çalıştıkları görülmektedir (Jane yalnız bir anne olarak, tek ebeveyn olmanın problemini yaşamaktadır. Celeste ise yıllarca iş yaşamının uzağında kalan bir anne olarak anneliğini sorgulamaktadır).

Madeline arkadaşları ile olan ilişkisi eşinin söyleminin aksine “arkadaşlarına destek vermek” olarak tanımlamaktadır. Madeline arkadaşlarının kendisinin yaşamış ve hala yaşamakta olduğu sıkıntılı süreçleri atlatmasında onlara yarar sağlamak ve destek olmak istemektedir. Bu sebeple Madeline, Jane' in yeni taşındığı Monterey' e alışmasını kolaylaştırıp, tek ebeveyn olarak yaşadığı zorluklarda ve geçmişinde maruz kaldığı travmanın etkisinden kurtulmasında, Jane'e manevi destek olmuştur. Diğer taraftan Madeline, çocuk sahibi olması nedeniyle işini bırakıp kariyer yaşamından uzaklaşan yakın arkadaşı Celeste'i, yeniden iş yaşamına dönmesi yönünde cesaretlendirmiştir.

Kendisinin yaşamış olduğu zor dönemleri yaşamakta olan arkadaşlarına destek olan Madeline, deneyimlediği hataların benzerini yapma ihtimali olan büyük kızına da

deneyimlerini paylaşarak engel olmaktadır. Bu sebeple yakın arkadaşları da dahil olmak üzere kimseye anlatmadığı eşini aldatma ve sonrasında yaşadığı pişmanlığı büyük kızı ile paylaşmıştır.

Geçmiş yaşamı, eski eşi ile ilişkisi, kızları ile sorunları ve çevre ile çatışmasında hem telkinlerde bulunan hem de destek olan eşi Ed' e saygı duyarak, kendinden çok eşinin fikirlerine güvenmektedir. En değer verdiği şeyin ailesi ve kızları olduğunu söylemektedir. Ancak kızlarına kurallar koyarak baskı altına alırken, eşi ile ise yeterince vakit geçirmemektedir. Bu durum eşinde, Madeline' ın şu andaki hayatından tatmin olmadığı izlenimi uyandırmaktadır. Madeline ise eşini sevmesine ve eşinin kendisine her anlamda sağladığı desteğini hissetmesine rağmen evliliklerindeki tutkudan yoksun ilişkilerini sorgulamaktadır. Sosyal hayatında aktif ve lider ruhlu bir kadın olan Madeline, dile getirmemesine rağmen kendisine göre daha sakin ve dingin bir hayat yaşayan eşinden de canlı ve heyecanlı bir hayat talep etmektedir. Bu açıdan eşini, arkadaşlarının eşleri ile kıyaslamaktadır. Bir yıl öncesinde ise eşini tiyatronun sanat yönetmeni ile aldatmış olması, evliliği ile ilgili bu çelişkili düşünceler ile de açıklanabilir.

Madeline eşinin kendisini aldattığını öğrenmesi ve bunun sonucu olarak eşini kaybetmesi konusunda endişe duymaktadır. Eşini aldatması nedeniyle kendisini bencil ve iki yüzlü olarak tanımlayıp, pişmanlık duymaktadır. Eşini aldatmış olmanın verdiği vicdan azabı davranışlarına yansıyan Madeline, eşinin sorularına karşı eşinden sakladığı sırlarını anlatmak yerine arkadaşlarının sırlarını anlatmaktadır. Arkadaşları ile özel ya da ailevi olan her şeyi paylaşan Madeline, eşini aldatmasını arkadaşları ile son bölüme kadar paylaşmamaktadır. Son bölümde yer alan partide alkolün de etkisi ile bu sırrını Jane' e anlatmıştır.

4.4.4.2.Jane Chapman

Genç ve yalnız bir annedir. Maruz kaldığı cinsel şiddet sonucu dünyaya gelen oğlu Ziggy (6 yaşındaki) ile yakın zamanda kök ailesinin yanından ayrılarak Monterey'e taşınmıştır. Monterey'e taşınmasındaki amacı, geçmişte maruz kaldığı ve

hala etkisinden kurtulamadığı cinsel şiddetin travmalarını geride bırakıp, oğlu Ziggy ve kendisi için yeni bir hayat kurmaktır.

Serbest zamanlı muhasebecilik yapmaktadır. Bu nedenle sosyo-ekonomik açıdan yeni taşındığı bölgenin halkına göre daha alt seviyededir. Bunun yanı sıra genç ve yalnız bir anne olması da Jane'i bulunduğu çevredeki kadınlardan ayıran özelliklerdendir. Jane ve oğlu Ziggy' nin Monterey'e taşınma sebebinin bilinmemesi, Monterey sakinlerince gizem yaratmaktadır. Bunun yanı sıra oğlu Ziggy'nin okulda zorbalıkla suçlanması ve “sosyal damgalama” ya maruz kalması Jane'in Monterey'de kabul görmesini zorlaştıran etkenlerdir.

Kök ailesi Jane'in “yalnızlığını” vurgulayıp, geri dönmesi için kendisine baskı yapmaktadır. Jane, Monterey'de oğlu Ziggy'ye yönelik suçlamalar sonucunda oğlunun psikolojisinin olumsuz etkilendiğini düşünerek, birçok kez kök ailesinin yanına dönme kararı almıştır. Ancak Jane'e Monterey'de destek olup yaşamış olduğu zorluklara karşı güçlü durmasını sağlayan ve geri dönmesine engel olan kişiler, yeni arkadaşları Madeline ve Celeste' dir.

Madeline ile dostlukları, tanışma günü Madeline'in geçirmiş olduğu ufak kaza sonrasında ona yardım etmesi ile başlamıştır. Oğlu Ziggy'nin şiddet ile suçlanmasında Madeline'in kendisine ve oğlu Ziggy' e olan desteği ile dostlukları derinleşerek devam etmiştir. Bu dostluk ilişkisinde Jane' in yarı zamanlı işi ile ev hanımlarına daha yakın statüde olmasının yanı sıra Madeline'in Jane' in yaşamını kendi geçmişine benzetmesinin etkisi de büyüktür. Madeline, genç ve yalnız bir anne olarak yaşamının zorluğunu bilmesi sebebiyle Jane'e psikolojik anlamda destek olmaktadır.

Madeline' nin Jane'e destek olduğu bir diğer nokta, Jane' in oğlu Ziggy' i zorbalık ile suçlayan Renata'ya karşı Jane'i savunması olmuştur. Yeni taşındığı bir kasabada kariyerinde başarılı, sosyal çevresi zengin ve sosyo-ekonomik geliri yüksek bir kadın olan Renata' nın karşısında Madeline'in desteği Jane için büyük önem arz etmektedir.

Dostlukların sırları paylaşmak ile derinleştiği bilinmektedir. Jane 6 yıl önce maruz kaldığı ve travmatik etkilerini hala yaşamakta olduğu cinsel şiddeti ilk kez

Madeline ile paylaşmıştır. Bu paylaşım, Jane ve Madeline'in arasındaki dostluk ilişkisini kuvvetlendirmiştir. Jane maruz kaldığı cinsel şiddet sonucunda herhangi bir psikolojik destek almayıp, yaşamış olduğu olayı unutmaya çalışarak, olayın etkisinden kurtulmayı arzulamıştır. Anlatmadıkça hayatını çevreleyen travmasını Madeline ile paylaşmasının ardından, vücudunda duygusal anlamda canlanma hissetmektedir. Madeline, Jane' in yaşamış olduğu cinsel şiddet olayını ilk bilen kişi olmanın hassasiyeti ile, Jane'e telkinlerde bulunup psikolojik olarak destek olmaktadır. Madeline ile yakın arkadaş olan Celeste de bu dostlukta yer alıp, Jane'e destek sağlamaktadır.

Jane, yaşadığı travmanın izlerini hala taşımaktadır. Sürekli çıktığı koşullarda kabusları ile yüzleşmeye çalışmaktadır. Gerek uyurken gerek gündelik yaşantısında gördüğü kabuslar içerik olarak, maruz kaldığı cinsel şiddet olayı yeniden yaşamanın yanı sıra saldırganı ile yüzleşmesini de kapsamaktadır.

Yanında silah bulunduran Jane, aylık olarak atış talimi yapmaktadır. Çünkü silaha sahip olmanın duygusal travmalara iyi geldiğini düşünmektedir. Silahın düşüncelerini bastırıp anıları geride bırakarak kendisini güçlü hissettirdiğine inanmaktadır. Evinde silah bulundurmasının bir diğer sebebi ise kabuslarından anlaşılacağı üzere yeniden bir saldırıya maruz kalma ya da saldırganı ile karşılaşma ihtimalinin vermiş olduğu korkudur.

Jane yaşamış olduğu travmaların etkisi ile yeni katıldığı ortamda kendisine yabancılaşmaktadır. Çevresindeki mutlu insanları incelediğinde yaşamış olduğu cinsel şiddet nedeniyle kendisini hatalı ve kusurlu hissetmektedir. Bu durum da güzel giden bir olayı kendisine ait hissetmemesine sebep olmaktadır.

Jane' in yaşamış olduğu şiddeti çevresindekiler ile paylaşmama gerekçesi oğlu Ziggy' nin yeni ve daha büyük bir damgalamaya maruz kalacağı endişesidir. Şiddet suçlamaları sonucu okul yönetimi ile yaptığı görüşmelerde, Ziggy' nin geçmişine ait şiddet belirtisi gösteren durum ya da davranışın olup olmadığı sorulmaktadır. Bu denli sorgulamalara maruz kaldığı bir ortamda oğlu Ziggy' nin bir tecavüz sonucu dünyaya

geldiğinin bilinmesi ile oluşabilecek toplumsal baskının büyüklüğünü öngörebilmektedir.

Jane' i endişelendiren bir diğer konu ise oğlunun, babasına ait genetik kodları taşıyor olma ihtimalidir. Oğlunun babasının kim olduğunu ve nerede yaşadığını bilmemektedir. Oğlunu yetiştirme tarzı konusunda kendine güvenerek, oğlunun şiddet davranışları gerçekleştirmediğine inanmaktadır. Buna rağmen kendisinin maruz kaldığı şiddeti göz önüne aldığı anda, oğlunun babası tarafından genetik olarak şiddete meyilli olma ihtimalini düşünmektedir. Ziggy ile çocuk psikoloğuna giden Jane, Ziggy'ye ait şiddet davranışına işaret eden hiçbir bulguya rastlanmadığını öğrenmiştir. Ancak yine de tüm ihtimalleri düşündüğünde Ziggy'nin babasının özünde iyi biri olduğuna ve şu an başka bir yerde başka bir kadına şiddet uygulamadığına kendisini inandırmaya çalışmaktadır. Bu şüpheler sebebiyle saldırganı ile yüzleşmek istemektedir.

Okulda Ziggy'e yönelik suçlamalar ve baskıların artması sonucu saldırganı ile yüzleşmeye arkadaşlarına haber vermeden yalnız gitmiştir. Bu sırada yanında silahının da olması Madeline'in yanı sıra kendisini de endişelendirmektedir. Şiddet ile suçlanan oğlunun masumiyetini kanıtlayamamak Jane' i agresifleştirmektedir. Okulda oğluna yönelik baskının artmasına Jane in vermiş olduğu bir diğer tepki, Renata' ya şiddet uygulamasıdır.

Dizinin son bölümünde okulda şiddet uygulayan çocuğun Max olduğunun öğrenilmesiyle Jane, Ziggy konusunda rahatlamıştır. Yıllar önce yaşamış olduğu şiddetin etkisinden de Madeline' nin yardımı ile kurtulmaya başlayan Jane, kendisinin yenilendiğini hissetmektedir. Okul yönetimi tarafından düzenlenen partiye yeni erkek arkadaşı ile katılması, bunu kanıtlar niteliktedir.

Hayatının yoluna girdiğine inandığı parti gecesinde, önce yakın arkadaşı Madeline, Jane' e eşini aldattığını itiraf etmektedir. Yakın arkadaşına destek olup sakinleştirdiği sırada Monterey' de zor zamanlar geçirmesine sebep olan Renata, kendisinden yaşattıkları için özür dilemiştir. Son olarak ise 6 yıl travmalarla yaşamasına sebep olan saldırganı ile yüzleşmiştir. Sesinden tanıyabildiği saldırganı,

yakın arkadaşı Celeste' nin eşi Perry' dir. Perry' nin Celeste'e de şiddet uyguladığının öğrenilmesi ile kadınlar ve Perry arasında arbede yaşanmıştır. Celeste'i Perry' nin şiddetinden kurtarmaya çalıştıkları sırada, Bonnie Perry' i merdivenlerden iterek Perry'nin ölümüne sebep olmuştur.

4.4.4.3.Celeste Wright

40'lı yaşlarında olan Celeste, sosyal çevresinde güzel, kültürlü, zarif ve akıllı biri olarak bilinmektedir. Eski başarılı bir avukat olan Celeste, görünüşte Amerikan rüyasını andıran bir hayat yaşamaktadır. Eşi Perry ve 6 yaşındaki ikiz oğulları Max ve Josh ile çevresindekilerin gıpta ettiği mükemmel bir aileye sahip olduğu görülmektedir. Ailesinin sosyo-ekonomik düzeyi yüksektir ve Monterey'de saygın bir aile olarak bilinmektedir.

Sosyal hayatta sakin ve sessiz bir mizacı olan Celeste eşi tarafından fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik anlamda şiddete maruz kalmaktadır. Yaşadığı sorunları olumlu ya da olumsuz değerlendirebilecek kabiliyette, arkadaş ortamında sosyal, yapmak istediği işlerde başarılı olabilecek zeki ve öz farkındalığı yüksek bir kadındır. Tüm bu özelliklerine rağmen eşinin şiddetine sessiz kalmaktadır.

Celeste eşi tarafında şiddete maruz kalmasına rağmen kendisini mağdur olarak nitelendirmemektedir. Bunun sebebi zihninde yer alan “şiddet mağduru kadın tipolojisi” dir. Bu tanımda yer alan eşine bağımlı ve güçsüz kadın olmadığını düşünmektedir. Ayrıca maruz kaldığı şiddette geleneksel boyutta yer alan şiddet mağduru kadın formunun dışında, şiddet uygulayan eşine yine şiddet ile karşılık vermektedir. Bu durum kendisinde, eşinin şiddet suçunu paylaştığı yanılığına sebep olmaktadır. Celeste, sosyal çevresinde kendi saygınlığının farkındadır ve kendisini de sosyal çevresinin görüşleri çerçevesinde değerlendirmektedir. Bu durum yaşadığı şiddeti kabul etmeyip kendisini inandıracak bahaneler üretmesinin sebeplerinden bir diğeridir. Kendisine itiraf edemediği şiddet mağduriyetini yakın arkadaşları ile de paylaşmamaktadır.

Evde yaşanan şiddet, var olan yoğun öfkenin tutku ile birleşerek cinselliğe evrilmesi ile sona ermektedir. Celeste maruz kaldığı şiddeti bu tutku yoğunluğu ile

açıklayarak, eşinin kendisine olan sevgisini ön planda tutmaktadır. Özünde şiddeti odağına almak yerine şiddeti gizleme yoluna başvurmaktadır.

Eşinin fiziksel şiddeti devamında cinsel birliktelik ile sonuçlanıp eşinin pişmanlığı ile süren bir rutine dönüşmüştür. Eşi şiddet sonrasında özür dileyip, pahalı hediyeler almaktadır. Bunun bir hastalık olduğunu söyleyerek tedavi olma sözü vermektedir. Ancak yaşanan şiddet bir döngü halinde yoğunluğu artarak devam etmektedir. Eşi Celeste'e zarar verdiği ölçüde sevecen davranırken sonrasında daha çok zarar vermektedir.

Fiziksel şiddet sonrası utandığını belirten Celeste şiddet sonrasında ağlamaktadır. Yalnız kaldığı zamanlarda ise bu anları tekrar tekrar gözünde canlandırıp ilişkisini değerlendirmektedir. Bu durum fiziksel olduğu kadar psikolojik açıdan da yıprandığının göstergesidir.

Eşinin şiddetine rağmen evliliğine devam eden Celeste, yaşanan şiddet olaylarını çocukların görmediğinden emindir. Ayrıca eşinin iyi bir baba olduğunu düşünmektedir. Bu sebeple de evliliği ve evindeki düzeni korumak istemektedir. Bu durum evliliğine son vermek yerine eşinin şiddetine son vermenin yollarını aramasına ve sorunun düzeleceğini ümit etmesine neden olmaktadır.

Celeste evliliğini kurtarmak adına gitmiş olduğu evlilik danışmanında, fiziksel şiddetten bahsetmemektedir. Sorunlarını anlatırken çoğul ifadeler kullanarak eşini şiddet ile suçlamayıp, sözlerinin sonunda eşinin onayını beklemektedir. Eşi ile katıldığı ilk görüşmenin sonrasında eşi seanslara devam etmeyen Celeste, şiddeti sonlanabileceği düşüncesi ile görüşmelere yalnız devam etmektedir.

Dizi sürecinde kendisine ait annelik rolünü değerlendiren Celeste, eşinin uyguladığı şiddeti ve kariyer özlemini sorgulamaktadır. Sadece annelik rolü ile tatmin olmadığını fark eden Celeste, başarılı kariyerine yeniden dönmeyi hayal etmektedir. Tüm bunlara ek olarak gitmiş olduğu evlilik danışmanı sayesinde eşinin şiddetin ciddi boyutunun farkına varan Celeste, danışmanın telkinlerini uygulamaya başlamıştır. Bu doğrultuda eşinden ayrılma kararı alarak yeni ev kiralayıp, evi düzenlemeye başlamaktadır. Ancak ayrılık kararını eşine söyleyemeyen Celeste, eşini habersizce

terk etmeyi planlamaktadır. Okulda yaşanan zorbalık olaylarını gerçekleştiren çocuğun oğlu Max olduğunu öğrenmesi ise eşinden ayrılmasını kesinleştiren nokta olmuştur. Bu olay sonucu maruz kaldığı şiddetin, bilmediklerine emin olduğu çocukları tarafından öğrenildiği gerçeği ile yüzleşmiştir.

Okul yönetimi tarafından düzenlenen partinin sonrasında eşini terk etmeye karar veren Celeste, partiye gitmeden önce Perry'nin ev kiraladığını öğrenmesi üzerine tedirgin olmuştur. Yolda eşinin ayrılmamaları yönündeki ısrarlarını dikkate almayıp, partide arkadaşlarına ulaşmaya çalışmıştır. Bunun yanı sıra partide bakıcıyı arayarak çocukların yeni kiralamış olduğu eve gitmesini sağlayan Celeste, Renata'ya da okulda Amabella'ya zorbalık yapan çocuğun Max olduğunu anlatmıştır.

Celeste, arkadaşlarının yanına gittiği sırada eşi de yanlarına gelerek, Celeste'e ayrılığı yeniden konuşmayı teklif etmiştir. Eşinin bu teklifini reddeden Celeste, eşinin şiddetine maruz kalmıştır. Jane'e cinsel şiddet uygulayan kişinin de Perry olduğunu öğrenen Celeste, arkadaşlarının da yardımı ile eşinin şiddetinden kurtulmaya çalışmıştır. Uzaktan olanları izleyen ve kadınların şiddete maruz kaldığını gören Bonnie koşarak gelip, Perry'i merdivenlerden itmiştir. Soruşturmada Perry tarafından maruz kaldığı şiddet geçmişini de anlatan Celeste, diğer kadınlar ile aynı ifadeyi vererek, olay sırasında kendisine şiddet uygulayan eşinin ayağı takılarak düştüğünü söylemektedir. Dizinin sonunda bu olay kadınların hayatlarında bir sır olarak kalmıştır.

4.4.4.4.Renata Klein

40 lı yaşlarında, Silikon Vadisi' nin başarılı iş insanları arasında yer alan Renata, kendisi gibi iş insanı olan Gordon ile evlidir. 6 yaşında Amabella adında bir kız çocuğuna sahiptir. Okul yönetiminde ve belediye heyetinde olmasının yanı sıra Monterey' in büyük organizasyonların yönetiminde de yer almaktadır.

Renata, Monterey'de yaşayan ev hanımı anneler ile kendisinin anneliğini kıyaslamaktadır. İş yaşamında sağladığı başarının, annelik rolünü olumsuz etkilemesinden endişelenmektedir. Bu sebeple de kızı Amabella ile daha fazla ilgilenebilmek için çaba sarf etmektedir. Maddi anlamda tüm imkanlarını kızı

Amabella için harcayan Renata, kızını yetiştirme konusunda uzman bakıcılardan da destek almaktadır.

Renata kızının gelişimi ve sosyal hayatı için yapmış olduğu her şeyi en ince ayrıntıya kadar planlayarak mükemmel olmasını sağlamaktadır. Bunu yaparken kızı Amabella' nın mutlu olmasının yanı sıra çevresindeki insanların ne düşüneceği, nasıl değerlendireceğini de hesaba katmaktadır. Eşi Gordon' un tabiri ile Renata “arkadaşlarının her zaman imrendiği kadın” olmak istemektedir.

Renata'nın iş yaşamındaki başarısını sosyal hayatına da yansıtması, çevresinde kıskanılan bir kadın olmasına neden olmaktadır. Toplumda kabul edilen standartlarda annelerin hiçbirinin çalışmayı tercih etmeyeceği düşünen Renata ise, kariyer sahibi olması sebebiyle içinde bulunduğu toplum tarafından sevilmediğine inanmaktadır. Bu durumu kişiselleştirip, ortamlarda verilen tepkileri çok daha yoğun hissetmektedir.

Rekabeti, çevresinden taktir görmeyi, beğenilmeyi seven bir kadın olarak bilinmektedir. İnatçı bir kişiliği olması sebebiyle olayların peşini kolay bırakmamaktadır. Kızının yaşadığı şiddet olayının peşini bırakmayıp asla pes etmemektedir. Psikolojik olarak yıpranmasına rağmen rekabeti sürdürmektedir. Hatta bu olayda küçük bir çocuğa bile tehditkar olabilmesinin yanı sıra baskıcı ve aceleci yönü ön plandadır. Kazanma hırsı yüksek ve mükemmelliyetçi olan Renata, kendisini istediğini her şeyi elde edebilen bir kadın olarak değerlendirmektedir.

Okulda fiziksel şiddete maruz kalan kızının, aynı zamanda psikolojik olarak da yıprandığını düşünmektedir. Çocukluk zamanında yaşadığı travmaların, kızının geleceğini etkileyeceğine inanmaktadır. Fazla detaycı ve önemsiz konuları bile çok ciddiye alan bir kadın olması sebebiyle çocuğunun yaşadığı şiddet olaylarının, kızı üzerinde bıraktığı etki konusunda kaygılıdır. Dışarıda gardı yüksek ancak iç dünyasında endişelidir. Tüm bunlara ilave olarak kızının şiddet konusunda sessiz kalması, Renata'yı daha da öfkelenmektedir. Bu sebeple kızını psikoloğa götürmeyi düşünmektedir. Eşinin bu konuda kızlarını başka bir okula gönderme fikrini kabul etmeyip, suçluyu cezalandırmanın yolunu aramaktadır. Eşinin telkinlerini dikkate almayarak kendisi kadar öfkeli olmaması sebebiyle eşini eleştirmektedir.

Jane' in uyguladığı şiddet sonrasında özür dilemesi ile Jane'e karşı öfkesi azalan Renata, parti günü Ziggy'nin suçlu olmadığını öğrendiğinde Jane' den özür dilemektedir. Madeline ile de sorununu halleden Renata, Perry' nin Celeste'e şiddetine engel olmaya çalışan kadınların arasında bulunmaktadır. Dizinin ilk bölümünden son bölümüne kadar rekabet ve çatışma halinde olduğu kadınlar ile erkek şiddetine karşı dayanışma sergilemiştir. Bu dayanışma soruşturmada Bonnie'nin Perry'i ittiğini söylememelerine neden olmuştur. Dizi sonunda ise tüm kadınlar yan yana yer almaktadır.

4.4.4.5. Bonnie Carlson

Nathan' ın eşi ve Skye' ın (6 yaşında) annesi olan Bonnie genç, güzel, seksi bir kadın olarak tanınmaktadır. Yoga eğitmeni olan Bonnie özgür ruhlu, sevimli ve bohem bir tarza sahiptir. Evinin bahçesinde organik sebzeler yetiştirmesinin yanı sıra özgün takılar tasarlamaktadır.

Toplumsal sorunlara duyarlı olan Bonnie lisede dersine de girmekte olduğu üvey kızı Abigail ile iyi bir arkadaştır. Abigail ile sosyal sorumluluk konularında fikir alışverişi yaparak, üvey kızının kendini bu alanda geliştirmesine katkı sağlamaktadır. Ancak bu konu kızı ile iletişim kurma noktasında sıkıntılar yaşayan Madeline' nin tepkisine sebep olmaktadır. Madeline' nin Nathan ve kendisine olan öfkesine sakin ve hoşgörülü yaklaşp, Madeline'a sürekli olarak üvey kızına annelik yapmadığını hatırlatmaktadır. Madeline ile olumlu iletişim kurmak ve aralarındaki ilişkiyi güçlendirebilmek adına adımlar atmaktadır.

Okul yönetiminin düzenlemiş olduğu partide Perry ve Celeste' nin kenarda tartışmakta olduğunu, kalabalık içinde yalnızca o fark etmiştir. Perry' nin Celeste'i takip ettiğini görünce Perry'nin peşinden gidip, yaşananları belli bir süre uzaktan izlemiştir. Perry' nin kadınlara şiddet uygulaması ve kadınların başa çıkamamasını gören Bonnie, yaşanan şiddete sessiz kalmayarak gizlendiği yerden koşarak gelip, Perry' i merdivenlerden itmektedir. Bu olay sonrasında başta kendisinden hiç hoşlanmayan Madeline ve diğer kadınlar cinayet soruşturmasında Bonnie'nin Perry'i

itme olayından bahsetmemiştir. Kadınların aralarındaki bu sır aralarındaki ilişkinin kuvvetlenmesine sebep olmuştur.

4.4.4.6.Perry Wright

Celeste' nin yaşça kendisinden küçük olduğu bilinen eşi Perry, çevresinde saygın, popüler, yakışıklı ve başarılı bir iş insanıdır. Eşine olan aşkı ve mükemmel ailesi ile tanınmaktadır. Çevredekiler eşi Celeste ile duygusal anlamda tatminkar evliliklerinin cinsel hayatlarına da yansıdığını düşünmektedir. Çocukları için iyi bir baba olduğu gözlenen Perry, aynı zamanda çocuklar üzerinde otorite sahibidir ve sözünü dinletebilmektedir.

Sıkça iş seyahati etmesinden kendisi de rahatsız olan Perry, ailesine zaman ayıramadığı için kendini kötü hissetmektedir. Aşırı kontrolcü ve sahiplenici özelliğe sahip olan Perry, eşinin tüm hayatına egemen olmak istemektedir. Öfke kontrolünü sağlamakta zorlanıp çok çabuk saldırganlaşan Perry, kontrolü dışında gerçekleşen olaylarda, eşine şiddet uygulamaktadır.

Celeste-Perry çiftinin ev içi ilişkilerinde, şiddetin bir döngü halinde seyrettiği görülmektedir. Şiddet döngüsü ise şu şekilde seyretmektedir;

Celeste' nin yapmış olduğu plan ya da aktivitelerde kontrolün kendisinde olmadığını hisseden Perry, öfkelenerek eşine şiddet uygulamaktadır. Şiddet sonrasında ise öfke yerini eşini kaybetme korkusuna bırakmaktadır. Bu korku sonucu öfke ve tutkunun hakim olduğu cinsel birliktelik yaşanmaktadır.

Perry ve Celeste arasında dengesi sürekli değişen bir güç ilişkisi vardır. Şiddet uygularken gücü elinde bulunduran Perry' dir. Eşine uyguladığı şiddet sonrasında Perry'nin yaşamış olduğu vicdan azabı ve mahcubiyet ile güç Celeste' ye geçmektedir. Gücün Celeste' de olduğu dönem, balayı süreci olarak yaşanmaktadır. Perry eşinden birçok kez özür dileyip, pahalı mücevherler almaktadır. Aldığı bu mücevherler ile şiddet sonucu eşinde oluşan fiziksel ve psikolojik tahribatı onarmaya çalışmaktadır. Celeste şiddetin etkisini atlatıp, kendi iradesi ile hareket etmeye başlayana kadar balayı

süreci devam etmektedir. Perry, Celeste üzerinde kontrolünü yitirdiği zamanlarda ise pişmanlık yerini şiddete bırakmaktadır.

Özgüven sorunu yaşayan Perry, şiddetin uygulamasının ardından pişmanlık yaşasa da bu durum kısa sürmektedir. Güzel ve eski başarılı bir avukat olan eşi Celeste’i “kaybetme korkusu” yaşayan Perry, eşi kendisinden bağımsız kararlar aldığı anda bu korkusu daha da artıp şiddete başvurmakta ve bunu kendi hakkı olarak görmektedir. Eşine uyguladığı şiddetin yoğunluğu her bölümde biraz daha artmaktadır.

Eşinin kendisinden ayrılacağını öğrendiği gün, ayrılmama yönünde eşine psikolojik şiddetini sürdürmüştür. Ayrıca okulda düzenlenen partide Jane’e cinsel şiddet uygulayan kişinin de kendisi olduğu ortaya çıkmıştır. Tüm yaşananlar karşısında panikleyen Perry, eşini kendisi ile gitmeye ikna edemeyince eşine şiddet uygulamıştır. Jane, Madeline ve Renata’ nın da bulunduğu ortamda yaşanan bu durum sonucunda kadınlar Celeste’ yi Perry’ nin şiddetinden kurtarmak istemektedirler. Kadınlar ile arasında çıkan arbede de kadınlara şiddet uyguladığı sırada Bonnie tarafından merdivenlerden itilmiştir. Dizide yaşanan cinayetin kurbanı olmuştur.

4.4.4.7.Eddie Machenzie

Madeline' nin ikinci ve şu an evli olduğu eşi olan Ed, sakin, dingin ve olgun biri olarak gözlemlenmektedir. Bilgisayar mühendisi olan Ed, evde home-office çalışmaktadır. Günümüz modern erkeklerin temsili olarak görülen Ed çocuk bakımında eşi ile eşit sorumluluk alıp, evde yemekleri kendisi yapmaktadır.

Eşinin öfkeli ve fevri olmasına karşın mantıklı kararlar verip, aynı zamanda eşini de sakinleştirmeye çalışmaktadır. Eşinin gergin ve sürekli tartışma çıkaran biri olmasını eleştirmesinin yanı sıra ani ve yanlış kararlar aldığını da düşünmektedir. Hem kendi kızı hem de eşinin ilk evliliğinden olan kızı ile eşinin arasındaki dengeyi sağlamaya çalışan Ed, Nathan ve ailesi arasındaki dengeyi sağlayabilmek için de çaba sarf etmektedir.

Eşini sevmektedir, ancak eşinin ilk eşi ile aynı kasabada yaşamalarının yanı sıra eşinin sürekli ilk eşinin ailesi ve onların hayatlarından bahsetmesinden de rahatsız olmaktadır. Nathan'a karşı eşini savunması nedeniyle Nathan ile ilişkileri gergindir.

Kendisini eşini seven, onu dinleyen, güvenilir biri olarak tanımlamaktadır, ancak bu özelliklerin eşini tatmin eden özellikler olmadığını düşünmektedir. Eşinin hayallerindeki adam olmadığını düşünüp üzülen Ed, sürekli bunu sorgulayıp bu sebeple kıskançlık duymaktadır. Eşinin kendisinden bir şeyler sakladığını düşünüp eşine yetemediği düşüncesine kapılmaktadır. Ele alınan dizide erkek karakterler arasında kötü izlenim uyandırmayan tek erkek karakterdir.

4.4.4.8. Gordon Klein

Renata' nın eşi olan Gordon, zengin ve güçlü biri olarak bilinmektedir. Eşini çevresindekilerinin takdirine göre yaşaması sebebiyle eleştirmektedir. Eşinin gergin ve agresif tavrına karşı daha sakin davranarak, makul çözüm yolları aramaktadır.

Kızının yaşadığı şiddet olayının sonunda daha fazla zarar görmemesi adına kızını o ortamdan uzaklaştırmak (farklı bir okula gönderme önerisi) istemektedir. Ayrıca olayda yer alanların çocuk olduklarını düşünerek zaman verilirse düzeleceğine inanarak, olayların da daha fazla büyümeyeceğini düşünmektedir. Bu önerileri ile eşinin hiddetinin hedefi olmaktadır.

Kızının şiddete maruz kalmasına ve bu durumu kendileri ile paylaşmamasına üzülmektedir. Çevresindeki insanların ne düşündüğünü dikkate almamaktadır ve kızına şiddet uygulayanın kimliğinden emin olmadan suçlamamaktadır. Ancak Jane' in Renata'ya uyguladığı şiddet sonucu Jane'i tehdit etmiştir.

4.4.4.9.Nathan Carlson

Madeline' nin ilk eşi ve büyük kızının babası olan Nathan, şu an Bonnie ile evlidir. Eşi Bonnie ve kızları Skye ile Monterey'de yaşamaktadır. Önceki dönemlerde Madeline' ı terk etmiş olması sebebiyle Madeline' nin öfkesinin hedefinde olduğunun farkındadır.

Çocukları Skye' ın Madeline' nin kızı Chloe ile aynı sınıfta olması ve her gün Madeline ile karşılaşmaktan tedirgindir. Geçmişe dair hatalarını kabul etmektedir. Yeni evliliğinde geçmişte yaptığı hataları yeniden yapmamaya gayret etmektedir. Madeline' nin kendisine olan öfkesini makul karşılamaktadır ancak Bonnie' ye yöneltilen öfkeden rahatsız olmaktadır. Bu sebeple Monterey' den taşınmayı bile düşünmektedir.

Nathan, özünde ve zihninde geleneksel bir erkek profili olduğu gözlemlenmektedir. Ancak eşinin önerilerini dikkate alıp, yaşantısı ve davranışlarında eşinin yaşam tarzına uyum sağlamaktadır. Eşinin fikirlerini kabul etse de çoğu zaman özünde bu fikirleri benimsememektedir. Benimsememesine rağmen kabul etmesini ise, eş olarak görevi olması ile ilişkilendirmektedir.

Madeline' nin eşi Ed' den hoşlanmamaktadır. Onun kendisinden daha modern ve daha kültürlü olduğunu düşünüp, rekabet ortamı yaratmaktadır. Eski eşinin öfkesinden rahatsız olduğunu sürekli olarak dile getirmektedir. Ancak tüm bunlara rağmen Madeline ile ilgili kötü bir olay yaşadığında eski eşinin yanında olmaktadır.

Madeline ile olan kızları Abigail için her konuda Madeline' den fikir almaktadır. Kızlarını yetiştirme konusunda, kızının Madeline ile yaşadığı dönemde Madeline'a destek olmak için çaba sarf etmektedir. Abigail' in kendisi ile yaşadığı dönemde ise kızı ile ilgili olan her durumda, Madeline' nin bu konuda ne söyleyeceğini düşünmektedir. Sürekli olarak babalığını eleştiren Madeline' nin söylemlerinden çekinmektedir.

4.4.4.10.Abigail Carlson

Madeline ve Nathan' ın kızları olan Abigail annesi, annesinin yeni eşi Ed ve kız kardeşi Chloe ile aynı evde yaşamaktadır. Lise öğrencisi olan Abigail, annesinin üniversite okuması yönündeki baskılarını, annesinin kendi elde edemediği kariyeri onun üzerinden elde etmeye çalıştığı şeklinde yorumlamaktadır. Başarının üniversite eğitimi ile ölçülemeyeceğine inanmaktadır.

Toplumsal konularda duyarlılıkları ile dikkat çeken Abigail, vejeteryan olmasının yanı sıra toplumsal baskı, şiddet gibi konularda araştırmalar yapmaktadır. Üvey annesi Bonnie ile iyi bir arkadaş olan Abigail, kendisi gibi toplumsal duyarlılığı yüksek olan üvey annesinden de bilgi edinmektedir. Bu sayede üvey annesi ile arasındaki sosyal ilişki kuvvetlenmektedir.

Abigail annesinin yaptığı her şeye tepki göstermektedir çünkü annesinin olayları gereğinden çok büyüttüğünü düşünmektedir. Annesinin mükemmeli istemesinin, kendisine baskı oluşturduğuna inanmaktadır. Annesinin gerginliğinden ve baskısından rahatsız olup, babası ile yaşamaya karar vermiştir.

Seks işçilerine dikkat çekmek için hazırlamış olduğu bekaretini açık artırma ile internet ortamında satma projesi ile önce babası ve sonra da annesinin tepkisini çeken Abigail, aslında projeye dikkat çekmenin yanı sıra anne babasının dikkatini çekmeye çalıştığı görülmektedir. Annesinin projesinden vazgeçmesi yönündeki konuşmaları sırasında eşini aldattığını ve sonrasında yaşadığı pişmanlığı Abigail ile paylaşması, anne-kız arasındaki çatışmayı belli ölçüde azaltmıştır.

4.4.4.11.Chloe Adeline Mackenzie

Madeline'in Ed ile evliliğinden olan küçük kızı Chloe (6yaşında), 1. sınıfa yeni başlamıştır. Çocuk yaşta bir olgun gibi davranan ve hayata karşı her şeyden haberi olan Chloe'in en büyük eğlencesi müzik dinlemektir. Gelecekte büyük bir şirketi yönetmek hayaline sahiptir.

Arkadaş çevresinde oldukça sosyal bir çocuk olan Chloe, arkadaşlarını fikirleri ile kolayca etkileyebilmektedir. Bu sebeple annesi onu "altın bir bilet" olarak değerlendirip Renata ile rekabetinde kullanmaktadır.

Annesi ve ablasının tartışmalarına şahit olan Chloe bu tartışmalarda, bir büyük gibi annesi ve kız kardeşine telkinlerde bulunmaktadır. Gündelik yaşantısında da annesinin çok konuştuğunu düşünüp, küfür içeren sözlerinde onu uyarmaktadır. Madeline ve Renata' nın çatışmaya dönüştürdüğü okulda yaşanan şiddet olayında taraf olarak bilinen Ziggy ve Amabella yı barıştırmaya ve olayı çözmeye çalışmıştır.

4.4.4.12.Ziggy Chapman

Jane' in 1. sınıfa yeni başlayan oğlu Ziggy (6 yaşında), yeni bir okula başlamanın yanı sıra yeni bir kasabaya yerleşmenin de gerginliğini yaşamaktadır. Neden taşındıklarını bilmeyerek, annesine bu konuya dair sorular sormasına rağmen sorularına aldığı cevaplardan tatmin olmamaktadır. Babasının kim olduğunu bilmeyen ve onunla hiç tanışmamış olan Ziggy annesine belli aralıklarla babasını sormaktadır. Duyarlı bir çocuk olan Ziggy cevap alamadığı bu sorularda annesinin hassasiyetini anlamaktadır.

Yeni geldiği okulda arkadaş edinip edinemeyeceğini düşünürken, tanışma gününde bir sınıf arkadaşı tarafından şiddet ile suçlanmıştır. Tanışma günü ve sonraki süreçte arkadaşlarından ziyade ailelerin suçlamalarına maruz kalmaktadır. Şiddet gören arkadaşının ailesi ve diğer ailelerin dışlayıcı tutumları ile baş etmeye çalışmaktadır. Bu olaylarda üzüldüğü nokta okulda yaşamış olduğu sorunun annesini üzmesidir. Başına gelen her olayda yeniden suçlanmaktan korkmaktadır. Bu da endişeli ve kaygılı bir dönem geçirmesine neden olmaktadır.

Amabella' nın maruz kaldığı şiddetin suçlusu olarak Ziggy' i göstermiş olmasının birçok sebebi bulunabilmektedir. Bu nedenler Ziggy' nin kasabaya yeni taşınmış ve henüz kimseyi tanımıyor olması, sakin ve uysal bir çocuk olması vb gibi sebeplerdir. Tanışma günü sonrasında da Ziggy' nin suçlanmaya devam etmelerinde annesinin genç ve yalnız bir kadın olmasının yanı sıra Ziggy'nin babası ile yaşamaması da etkili olmuştur. Okuldaki diğer öğrencilerin ebeveynlerinin sosyal statüsü yüksek olan Renata' ya yakın olmak istemesi ve Jane destek olan Madeline'dan hoşlanmamaları da Ziggy' e yönelik suçlamaların devam etmesinde mümkün sebeplerindendir.

Annesi Jane, arkadaşına şiddet uygulamadığını söyleyen oğluna inanmaktadır. Ancak Ziggy'nin uyurgezer olması, annesini korkutmaktadır. Ayrıca annesi çevredeki insanlar ile paylaşırsa da Ziggy'nin şiddet davranışları sergileyen babasının genetik kodlarını taşıyor olma ihtimalini düşünmektedir. Ziggy, kendisine yönelik şiddet suçlamalarının devam etmesi ile annesi tarafından çocuk psikoloğuna götürülmüştür.

Kendisinde şiddete meyilli davranış bulgularına rastlanmayan Ziggy, psikolog tarafından uysal, iyi huylu, empati gücü yüksek bir çocuk olarak tanımlanmıştır.

Arkadaşları arasında sevilen bir çocuk olan Ziggy, kendisini suçlayan Amabella ile de arkadaş olmayı başarmıştır. Amabella kimseyle, ailesi ile bile paylaşmadığı sırrını, Ziggy ile paylaşmış ve kendisine şiddet uygulayan arkadaşının kim olduğunu Ziggy'e söylemiştir.

4.4.4.13.Max ve Josh Wright

Celeste ve Perry'nin çocukları olan ikizler Josh ve Max (6 yaşında) 1. sınıfa başlamışlardır. Genel olarak mutlu bir aile tablosunda yer alan çocuklar babaları ile güzel vakit geçirmektedirler. Anneleri ise babalarında şiddet görmesine rağmen onların mutluluğunu düşünüp, şiddete maruz kaldığı evde yaşamaya devam etmektedir.

Okulda yaşanan şiddet sonrasında annelerine Ziggy'nin iyi bir çocuk olduğunu söylemişlerdir. Ancak Ziggy ile ilgili konuşmalarında ikisi de okulda şiddet uygulayanın Ziggy olmadığını bilmesine rağmen, bu konuda herhangi bir şey söylememiştir.

Josh ve Max fiziksel özellikleri itibarıyla de birbirlerine çok benzemektedir. Birbirlerinden ayırt edildikleri nokta ise Josh' ın annesi ile iletişiminin Max' e kıyasla daha iyi olmasıdır.

Dizinin son bölümünde anne babasının evde yaşanan şiddeti görmediklerinden emin olduğu ikizlerden Josh evde kulaklık ile müzik dinlerken, Max' in evdeki şiddet esnasında annesinin tüm çığlıklarına şahit olduğu görülmektedir. Ziggy' i şiddet ile suçlayan Amabella' ya zarar veren ismin Max olduğu da anlaşılmaktadır. Max zarar verdiği arkadaşlarının yanı sıra kardeşini de kimseye söylememesi konusunda tehdit etmiştir. Şiddet uygulayan babasından şiddet davranışlarını öğrendiği anlaşılan Max annesinin durumu öğrenmesi ile hatasını kabul edip sessizce ağlamaktadır. Bu sebeple eşini terk etme kararı alan Celeste ise oğlunu teselli ederek yanında olduğunu ve birlikte atlatacaklarını söylemektedir.

4.4.4.14.Amabella Klein

Renata ve Gordon' ın kızları olan 6 yaşındaki Amabella, 1. sınıfın tanışma gününde sınıf arkadaşı Max tarafından zorbalığa maruz kalmıştır. Kendisini tehdit etmesi sebebiyle korkup şiddet uygulayan arkadaşının ismini söylememiştir. Kendisine şiddet uygulayanın kim olduğunu söyleme konusunda ısrar edildiğinde ise yeni gelen arkadaşı Ziggy'i işaret etmiştir. Dizinin devamında Max tarafından tekrar zorbalığa maruz kalmaktadır. Ancak ailesi ve öğretmenlerinin ısrarına rağmen şiddet uygulayan arkadaşının kim olduğunu söylememiştir.

Suçlunun kim olduğunu söylememesine rağmen Ziggy' nin iyi bir çocuk olduğunu ve Ziggy ile arkadaş olduklarını söylemektedir. Yaşına göre olgun ve duygusal bir çocuk olan Amabelle annesinin, maruz kaldığı şiddet karşısındaki öfkesinden etkilenmektedir. Yaşamış olduğu şiddet sonucu sessiz kalıp şiddet ile yalnız baş etmektedir. Okulda Ziggy ile güzel vakit geçiren Amabella kendisine şiddet uygulayan arkadaşının ismini de yalnızca Ziggy ile paylaşmıştır.

4.4.5.Mekan Analizi

Dizide ele alınan olaylar Monterey kasabasında yaşanmaktadır. ABD' nin California Eyaletine bağlı gelişmiş bir kasaba olan Monterey, dizi çerçevesinde eğitiminin oldukça iyi olması ile tanınmaktadır. Sosya-ekonomik açıdan üst düzey ailelerin yaşadığı bir yer olan bu kasabaya taşınanların hemen hemen hepsinin eğitim sebebiyle taşındığı, çevrede bulunabilecek en iyi devlet okuluna sahip olduğu ve devlet okulu fiyatına özel okullarının bulunduğu belirtilmektedir.

Olayların merkezi ise ele alınan karakterlerin ortak noktası olan 6. yaşındaki çocuklarının 1. sınıfa gitmekte olduğu Ottar Koyu okuludur. Dizinin merkezini oluşturan cinayet ise okulun maskeli parti konseptinde gerçekleştirdiği bağış gecesinde yaşanmıştır.

Herkesin zenginlik yarışında olduğu, kıskançlıkların oldukça fazla yaşandığı bir yer olarak bilinen bu kasabada herkes birbirini tanımaktadır, ancak kimse bir diğeri hakkında detaylı bilgi sahibi değildir. Gösterişli hayatlarını yansıtan insanlar,

özlerinde yaşamış oldukları sıkıntıları ve problemleri gizlemektedir. Yeni gelen bireylerin zor benimsendiği kasabada, kasaba sakinleri arasında bireyleri ayrıştırma ve dedikodu yoğun yaşanmaktadır. Bu sebeple sakinlerin birbirleri ile yaşadıkları ufak bir olay bile gizli kalmamaktadır. Gizli kalan ise bireylerin kendi hayatlarına dair gizledikleri sırlarıdır.

Okyanusa kıyısı olan şehirde sosyo-ekonomik açıdan zengin olan kesimin evleri okyanus kenarında yer almaktadır. Dizide kadınların, yaşadıkları olaylar ve duyguları okyanus ile benzerlik kurularak sunulmaktadır. Kadınların hayatlarında yaşadıkları ilişkiler, mükemmel görünen ancak farklı acıları barındıran hayatlarını okyanusun uçsuz bucaksız derinliği, içinde saklı olan gizemi ve bilinmezliği ile ilişkilendirmektedir. Kadınların içlerinde yaşadıkları öfke, okyanustaki dalgaların köpürmesi ve kıyıya sert vuruşları ile aktarılmaktadır.

Monterey kasabasında hırslı bireylerin sayılarının fazla olması rekabeti de beraberinde getirmektedir. Bu rekabet ise kasabanın diğer sakinleri tarafından desteklenmektedir. Bu rekabetin en yoğun yaşandığı konu “annelik”tir. Kadınlarda annelik vurgusunun yoğun olarak yer aldığı dizide, çok sayıda yüksek statülü meslek gruplarında yer alan annenin yanı sıra çalışma hayatının dışında ve sadece çocukları ile ilgilenen anneler de bulunmaktadır. Kadınlar arası rekabet ve çatışma zenginlik, kariyer, sosyal hayat yanı sıra çocuklar üzerinden ve kimi zaman çocuklar aracılığıyla yapılmaktadır. Bölge insanlarında yüzeysel samimiyetler ve çıkar ilişkileri ön planda tutulmaktadır.

Dizi çerçevesinde bu denli çatışma ve rekabet ortamı içinde dikkat çekilen konu ise başrolleri oluşturan kadınlardan üçünün toplum yapısının kadınlar üzerinde oluşturduğu baskıya karşı birbirlerine destek olmalarıdır. Dizinin son bölümünde ise bu konu daha güçlü vurgulanmaktadır. Dizi genelinde birbiri ile rekabet halinde olan kadınların tümü kadına yönelik erkek şiddetine karşı birlikte mücadele vermişlerdir.

4.4.6.Zaman Analizi

2014 yılının Kasım ayında Hollywood’ un en ünlü film yapım stüdyoları arasında yer alan Sony Pictures Entertainment (SPE) hacklenmiştir. Bunun sonucunda

basına sızan bilgilerde dikkat çeken noktalardan birisi de, yöneticilerin yazışmalarından elde edilen Jennifer Lawrence'ın erkek meslektaşlarından daha az ücret ile çalıştığı bilgisi olmuştur (<https://webrazzi.com/>, erişim tarihi 06.04.2018). Kadın oyuncunun erkek partnerinden daha düşük ücret ile aynı işi yapıyor olması medyadaki haberleri belli süre meşgul etmiş ve tepkilere sebep olmuştur.

2015 yılında Lawrence'ın Lena Dunham'ın blogu 'Lenny'de yayımlanan yazısında rol almış olduğu yapımda erkek partnerinden daha düşük ücrete çalıştığını, hacklenmesi sonucu kamuoyu ile birlikte öğrendiğini belirtmiştir. Yayımlanan yazı sonrası Lawrence'a, Emma Watson, Elizabeth Banks, Jessica Chastain gibi isimlerden destek mesajları gelmiştir. Lawrence'ın ardından bir diğer açıklama ise Hollywood'un İngiliz yıldızı Sienna Miller tarafından yapılmıştır. Miller, E! New'e vermiş olduğu röportajda kendisine gelen rol teklifini, birlikte rol alacakları erkek partnerine teklif edilen ücretin yarısının teklif edilmesi sebebiyle reddettiğine dair açıklamada bulunmuştur (<http://www.radikal.com.tr/> erişim tarihi: 06.04.2019).

2016 yılının sonlarında ise İngiltere'de yayımlanan Maria Claire adlı dergi için verdiği röportajında Natalie Portman, aynı filmde rol aldığı Ashton Kutcher'ın kendisinden üç kat fazla ücret aldığını dile getirmiştir. Kendi repliklerinin partnerinin repliklerine kıyasla çok daha az olduğuna da değinerek, gündemde olan ücret tartışmalarına replik eşitsizliğini de eklemiştir (<https://www.haberturk.com/kultur-sanat/haber/>, erişim tarihi: 06.04.2019).

Tüm bu olaylar Hollywood'da yer alan kadın sanatçıların tepkisini dile getirmesine neden olmuştur. Ancak en güçlü ve tüm dünyadaki kadınları kapsayıcı etkisi ABD'li aktris Alyssa Milano'nun 15 Ekim 2017'de sosyal medya hesabından attığı mesaj ile oluşmuştur. Milano'nun "Cinsel tacize uğradıysanız bu tweete cevap olarak 'ben de' yazın." Mesajı kısa sürede dünyanın hemen hemen her yerinde onbinleri bu "#MeToo" etiketi altında birleştirmiş ve insanların cinsel taciz ve tecavüz hikayelerini paylaşmalarını sağlamıştır.

#MeToo etiketi ilk olarak 2006 yılında Tarana Burke tarafından, kadınların yaşamış oldukları cinsel şiddeti anlatarak bir dayanışma ortamı yaratabilmek adına

oluşturulmuştur (Jaffe, 2018). 11 yıldır var olan ve kullanılan bu etiketin Milano’ nun mesajı ile geniş kitlelere ulaşmasında şüphesiz ünlü ABD’ li film yapımcı Harvey Weinstein’ in Ekim ayında The New York Times’ ta yer alan cinsel taciz skandalının ardından yayınlanmasının etkisi büyük olmuştur. Haberin sonrasında film dünyasında yer alan birçok ünlü kadın Weinstein’ in taciz ve tecavüzüne maruz kaldığını belirtmiştir. Yapımcı kendi ismi ile var olan yapım şirketinden kovulmasının yanı sıra New York polisi tarafından tutuklanmıştır.

Weinstein ile ilgili suçlamalar devam ederken bu olayları bilen ancak sessiz kalan ünlü isimlerin varlığının ortaya çıkması ile tartışma daha da kapsamlı hale gelmiştir. Güç sahiplerinin güçlerini kötüye kullanımları, tepkilerin daha da büyümesine ve taciz ile suçlanan ünlü isimlerin sayılarının giderek artmasına sebep olmuştur (<https://www.dw.com/tr/metoo>, erişim tarihi: 06.04.2019). Bu listelerde yer alan prestij sahibi isimler, kadınlar üzerinde baskı ve tehditlerini isimleri ve ünvanlarının verdiği güç ile gerçekleştirmişlerdir. Ancak bu akımın sonucu olarak bu şekilde kadınlara cinsel şiddet uygulayan birçok ünlü isim, işlerini kaybetmiştir.

Kadınlar tacize uğramasına rağmen uzun sürede yaşadıkları bu olayları anlatmamalarını ‘korku ve endişe’ kavramlarını kullanarak açıklamışlardır. Burada dikkat çeken bir diğer nokta güç eşitsizliğidir. Sosyoloji profesörü Christy Thornton’ da sözlerinde dile getirdiği gibi “İçinde bulunduğumuz kültürde, erkeğin güç sahibi olması kadın bedenine sınırsız erişim hakkına sahip olduğu anlamına gelir.” (Jaffe, 2018). Taciz ile suçlanan kişilerin güç sahibi olmaları, kadınları çaresiz kılmasının yanı sıra yaşadıkları olayları anlatmaları ve anlattıkları kişileri bu olaya inandırmalarını da zorlaştıran durumlardır (<https://www.google.com/amp/siyasihaber4.org/weinstein>, erişim tarihi: 06.04.2019). #MeToo özünde erkek egemen toplumun bir parçası olan “tecavüz kültürü” nü açığa çıkarmış ve görünür kılmıştır. Ataerkil düzende güç ve hakimiyetin, kadınların hayatlarını nasıl çevrelediğinin göstergesidir (Jaffe, 2018).

Milano’nun çağrısı sonucu sadece ünlülerle değil dünya genelinde yankı bulan etiket ertesi güne kadar olan sürede yarım milyon üzerinde kullanılma sayısına ulaşarak 85’ i geçen ülkede farklı dillerde etki bulmuştur. 6 Aralık tarihinde Time

Dergisi önceki yıllarda liderlere yer verdiği yılın kişisini, 2017 yılında #MeToo hareketine ayırmıştır. #MeToo akımına destek olan ünlülerin kapakta yer aldığı dergi, yılın kişisi seçiminde "hangi biçimde olursa olsun bu toplumsal tartışmaları başlatan isimlerin tercih edildiğine" dikkat çekerek 2017 için "sessizliği kıran MeToo hareketinin sayısız temsilcisinin bu unvana layık görüldüğünü" açıklamıştır (<https://www.dw.com/tr/metoo>, erişim tarihi: 06.04.2019).

Dünya genelinde erkek egemenliğinin hakim olduğu ve kadınların yaşamış oldukları şiddet, taciz, tecavüz olaylarının arttığı bir dönemde, dünyaca ünlü yıldızların da aynı şiddete maruz kalmış olması konunun ciddiyetini yansıtmaktadır. Kadınların sessizliğini bozması ise büyük kırılmaları beraberinde getirmiştir. Buradaki önemli noktalardan birisi de kadınların bu denli şiddet olaylarına maruz kalmamak ve maruz kaldığı şiddeti doğru bir biçimde aktarabilmeleri adına Hollywood’ da daha etkin olmaları yönündeki teşviktir.

Hollywood’ da kadınların daha etkin olmaları yönünde meydana gelen akımın da etkisi kendini dünyanın ilgi ile takip ettiği TV dizilerinde göstermiştir. Şiddet mağduru kadınların küresel ölçekte hikayelerini anlattığı bir zamanda, tecavüz ve cinsel şiddet konusu, kadın odaklı televizyon draması ve Big Little Lies gibi fantezi dizileri aracılığıyla açık bir şekilde ele alınmaktadır (Warner Bros/HBO 2017 aktaran Green, Howell, & Schubart, 2019). Big Little Lies 2014 yılında Avusturyalı yazar Liane Moriarty tarafından roman formatında yazılmış ve 2017 yılında Nicole Kidman, Reese Witherspoon yapıcılığında yine aynı isim ile mini dizi formatında yayınlanmıştır. Avusturya’da yazılmasına ve üç yıl sonra Kaliforniya’da uyarlanmasına rağmen özünden kaybetmeyen metin, kadına yönelik şiddetin dünyanın hemen hemen her yerinde benzer olan şekline dikkat çekmektedir. İlk bölümü 19 Şubat 2017 tarihinde HBO kanalında yayınlanan dizinin, yönetmenliğini Jean- Marc Vallee’ nin üstlenmiştir. Başrollerinde ise Nicole Kidman, Laura Dern, Reese Witherspoon ve Shailene Woodley gibi isimlerin yer almaktadır.

“Mükemmel bir hayat mükemmel bir yalandır” afişi ile çıkan Big Little Lies adlı dizide genel olarak kadına yönelik baskı ve şiddet tüm unsurları ile ele alınıp en şeffaf hali ile yansıtılmaktadır. Bu da dizinin erkek egemenliğinin eleştirildiği, taciz

ve tecavüze tepkilerin büyüdüğü bir dönemde hem yapımcılığının ve aynı zamanda başrollerinin başarılı kadın oyuncularından oluşması sebebiyle dünya genelinde büyük yankı bulmasına neden olmuştur. Mendes ve ark (2018), bu tür programların #MeToo hastagi ile oluşan halkın dijital iletişimin feminist alımı yoluyla cinsiyetçilik, ataerkillik ve diğer baskı biçimlerine karşı direniş ve zorluklarla meşgul olma isteğinin artan bir eğilimini vurguladığını doğrulamaktadır (Green, Howell, & Schubart, 2019:154).

16 dalda Emmy ödüllerine aday gösterilen dizi 8 Emmy ödülünü almıştır. Bunun yanı sıra Oscar' ın hazırlığı olduğu bilenen ve 6 Ocak 2018' de gerçekleşen Altın Küre Ödül Törenine damga vurmuştur. #MeToo hareketinin beraberinde cinsel taciz ve tecavüze dikkat çekmek ve protesto etmek amacıyla tüm ünlülerin siyah elbise giymiş olduğu bu törende 6 kategoride aday gösterilen dizi 4 kategoride ödül almıştır. En iyi kadın oyuncu ödülünü alan Nicole Kidman (dizide eşinin fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddetine maruz kalan Celeste karakterini canlandıran) sahneye çıkarken “İşte kadınların gücü” sloganları atılmıştır. Nicole Kidman konuşmasında ise sinemadaki cinsel taciz konusunun canlı tutmak gerektiğini vurgulamıştır (<https://www.ntv.com.tr/>, erişim tarihi: 06.04.2019)

7 bölümden oluşan mini dizi başlangıçta bir cinayeti ele alarak, cinayetin faili ve suçlularını aramaya yönelmektedir. Başrolleri paylaşan kadın karakterlerin çocuklarının okulunda düzenlenen bağış gecesinde yaşanan cinayet ve cinayetin soruşturması, cinayetin öznesi olan kadınların hayatına odaklanmaktadır. Kadınların hayatlarının kesiştiği yer olarak çocuklarının ilk okul günü belirlenmiştir. Okulun ilk gününden başlayarak kadınların yaşamları, sırları, çatışmaları ve dayanışmaları ele alınmaktadır.

Dizide olay akışının yanı sıra sık flashbackler ile geçmişe gitmektedir. Bu şekilde kadınların hayatlarını etkileyen daha derin olayların da gün yüzüne çıkması amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra kadınların maruz kaldığı şiddet unsurları, bölümlerin ilerlemesi ile yoğunlaşmaktadır. Yoğunlaşan şiddetin birebir aktarılması adına da yine flashbaclar kullanılmaktadır.

Dizinin başında insan doğasında var olan kibir, kıskançlık gibi duyguları ile kadınların çatışmaları ele alınmıştır. Bu çatışma sosyal medyada da geniş yankı bulan “anne savaşları” benzerindedir. Bu kavram iş yaşamından uzak ve sadece anne olan kadınlar ile kariyeri ile anneliğini aynı çizgide ilerleten kadınlar arasında yaşanan çekişmelerdir. Kadınların hayatlarındaki tercihlerinin eleştirilmesi, aynı zamanda kendi tercihlerinin de sorgulanmasına sebep olmaktadır. Tüm çatışmaların sonunda ise şiddete karşı kadınların güçlerini birleştirmesi söz konusudur.

5.BÖLÜM

BULGULAR

Şiddet, tüm boyutları ile insan hayatını etkileyen bir olgudur. Bu araştırmada Big Little Lies adlı mini dizide yer alan şiddet tipleri incelenmiştir. Şiddetin farklı boyutlarının ele alındığı dizide incelenen şiddet tipleri şu şekilde sınıflandırılmıştır;

- Toplumun kadına şiddeti
- Kadının kadına şiddeti
- Erkeğin kadına şiddeti
- Kadına yönelik şiddetin çocuk üzerindeki etkisi

İncelenen şiddet türlerinin tümünde esas nokta, kadınların maruz kaldığı şiddettir.

5.1.Big Little Lies Çerçevesinde Toplumun Kadına Şiddeti

Toplumsal baskı, psikolojik şiddetin içinde yer alan bir kavramdır. Ancak araştırma çerçevesinde, psikolojik şiddetin kadınların hayatlarındaki önemine vurgu yapmak amaçlanmıştır. Bu sebeple psikolojik şiddetin yanı sıra “toplumsal baskı” kavramı kullanılmıştır. Toplum baskısının ayrı başlık altında incelenmesinin bir diğer nedeni, kadınların kendi içinde ve ailede maruz kaldıkları şiddet unsurları ile çevresel etkileri birbirinden ayırmaktır.

Kadına yönelik toplum baskısının en önemli sebeplerinden birisi ataerkil toplum yapısıdır. Ataerkil toplum yapısı kadının odağı çocuğa ve dolaylı olarak eve yönelmektedir. Kültürün yeniden inşası kadının denetiminin başlangıç noktasıdır. Toplumsal yapının yeniden üretiminde en önemli güç olan aile ve kadının, annelik noktasında denetim altına alınması normalleştirilmektedir. Masum bir anlam verilen annelik “özel olanın politikliğini” yitirmesi sebebiyle kadın üzerinde güç ve tahakküm oluşturma meşru halini almaktadır. Tam da bu noktada toplumdaki herkesin kadının anneliğine yönelik fikir beyan edebilmesi tahakkümün dilimize yansması ve doğal olarak amacının sınırlarını zorladığı anlamına gelmektedir (Karaman & Doğan, 2018: 1476)

Kamusal ve özel alandan hareketle Chodorow, geleneksel iş bölümü ile modern dönemi annelik temelinde sorgularken özellikle kapitalist düzende sınırları iyice belirgin ve keskin bir hal alan özel ve kamusal alandaki cinsiyetçi iş bölümüne dikkat çeker. Modern dönemde cinsiyet ve ekonomik açıdan farklılaşmanın merkezine annelik rolünü getirerek, erkeklerin kamusal alandaki mesleki rollerini birincil rol olarak kabul edilirken ebeveynlik açısından ikincil rol üstlendiklerinin altını çizmektedir. Ortner (1974) ise anneliği kadının ikincilliği ekseninde ele almaktadır. Doğum sonrasında kadının üstlenmiş olduğu çocuğa bakma ve büyütme rolünün kadını ev içi alana hapsettiğinin altını çizmektedir. Böylelikle kadın, hem ev içi hem de kamusal alanda yaşamış olduğu sosyalizasyonda, ataerkil tahakküm çerçevesinde ikili baskıya maruz kalmaktadır. Dolayısıyla bu durum bireylerde içselleştirilerek normal karşılanmaktadır (akt Erdoğan, 2008: 76).

İncelenen dize çerçevesinde toplumun kadına yönelik baskısı annelik rolü temelinde ele alınmaktadır. Dizi incelenen kadınların ortak özellikleri aynı yaşta ve aynı sınıfta çocuklarının olmasıdır. Bu nedenle kadınların diğer özelliklerinin yanı sıra ataerkil toplum yapısının kadınlar üzerindeki baskı mekanizması olan “annelik”lerine vurgu yapılmaktadır. Dizide kadınların özellikleri incelendiğinde ev hanımı, yarı zamanlı çalışan ve tam zamanlı çalışan anneler bulunmaktadır. Ancak iş yaşamındaki statü farklılıkları gözetilmeksizin kadınların hepsinin, çocuklarını okula bırakma ve okuldan alma, okulda olan sorunlarla ilgilenme gibi sorumlulukları bulunmaktadır. Dizi çerçevesinde incelenen kadın karakterlerin söylemlerinde, anneliklerinin sürekli olarak eleştiriye açık oldukları görülmektedir. Kadınların iş yaşamındaki konumlarına ve aile yapılarına göre anneliklerini değerlendirme şekilleri ise kısmi farklılıklar göstermektedir.

5.1.1.Eski Avukat Celeste

Dizide kasaba halkı ve sosyal çevresi tarafından sürekli olarak geçmişte başarılı bir avukat olduğu yinelenen Celeste, işini bırakmasının ardından sadece ikiz çocukları ile ilgilenmektedir. Onları okula bırakıp, okuldan almakta ve özel anlarını fotoğraflamaktadır. Çocukların fotoğraflarını ise sosyal medyadan paylaşarak, sosyal

çevresinin beğenisini kazanmaktadır. Bu durum işini bırakıp çocukları ile ilgilenen “fedakar anne” Celeste’in sosyal çevresinden takdir görmesi açısından önemlidir.

Celeste’in dizi genelinde yer alan söylemleri, işini bırakmasının kendi kararı olduğu yönündedir. İşini bırakmasının ardından kendisine ayrılan annelik rolünden memnun görünmektedir. Ancak dizinin ilerleyen bölümlerinde eşinin baskısı sonucu iş yaşamının uzağında olduğu anlaşılmaktadır. Ekonomik şiddete maruz kalan Celeste’in özünde “mesleki statüsü”ne duyduğu özlem, dizinin 4.bölümünde ortaya çıkmaktadır. Celeste’in bastırıp kabullenmiş görüldüğü duyguları, yakın arkadaşına vermiş olduğu hukuki desteğinin ardından belirgin hale gelmiştir.

Celeste karakterinin işini bırakma sebebi eşinin ekonomik şiddetinin yanı sıra, toplumun kadının annelik rolüne vermiş olduğu değer ve kadınları annelik rolü genelinde değerlendirmesi meselesini barındırmaktadır. Modern toplumda kadının annelik ve kadınlığı arasında çelişkiler yaşamaktadır. Toplum sürekli olarak kadına hayatındaki önceliği çocuğa vermesi gerektiğini söyler. Bu durum kadının duyguları, arzuları ve egosunun çarpışmasına sebep olur. Kadın toplumsal değerler çerçevesinde anneliği kendisini gerçekleştirmenin temeli olarak görürken, özünde bu sayede kendini gerçekleştirmekten uzaklaşmaktadır (Sever, 2015: 80). Bu noktada ataerkil toplum yapısının kadının ekonomik hayattan alıkoymak için ortaya koymuş olduğu kavram “annelik sevgisi ideolojisi” dir (Poster, 1990 akt Arıkan, 1997). Bunun örneği dizide Celeste karakterinin çocuklarına iyi bir anne olabilmek adına işinden vazgeçmesi ile kendini göstermektedir. Celeste sadece annelik rolü ile yetinmek istememektedir. Ancak toplumun annelik rolü üzerinden kadınlara yönelik dayatmaları sonucu, kendisini işine geri dönme düşüncesine sahip olması sebebiyle kötü biri olarak nitelendirmektedir.

“Altı yıldır sadece ıslak burunları silip, oyun günleri düzenleyip, bu tarz... İyi bir annenin yapması gerekenleri yapıyorum. Bugün yaşadığımı hissettim. Kendimi iyi hissettim. Deliriyor muyum? Bunu söyleyeceğim için kendimden utanıyorum ama sadece anne olmak bana yetmiyor. Yetmiyor. Yakınından bile geçmiyor. Çok kötü biriyim değil mi? Evet kötüyüm. Söyledim işte buyum ben.” Toplumun aktardığı annelik kodları temelinde çocuk sahibi kadınlar pişmanlıklarını toplumsal baskılardan

çekinerek dile getirememektedir (Sever, 2015: 81). Bu durum kutsal atfedilen annelik değerlerinin sürdürülmesinde büyük etkiye sahiptir. Sonuç olarak eşinin ekonomik şiddetine ek olarak toplumsal yapının kadın üzerindeki baskıcı tutumu da Celeste'in iş yaşamından uzak kalmasına neden olmaktadır.

Celeste karakteri çerçevesinde dikkat çeken bir diğer ayrıntı eşi tarafından sistematik olarak şiddete maruz kalmasına rağmen evliliğini sürdürmesidir. Eşinin çocukları ile iyi iletişimine dayanarak eşinin iyi bir baba olduğunu düşünen Celeste, evliliğinin devam edebilmesi için maruz kaldığı şiddeti sonlandırmanın yollarını aramaktadır. Dizinin sonunda ise çocuklardan birinin okulda şiddet davranışları sergilediğini öğrenmesi, Celeste karakterinin eşinden ayrılma kararını kesinleştiren noktadır. Bu durumu Karaman & Doğan (2018) ataerkil toplum yapısında geçmişten günümüze süregelen çocuğun fiziksel ve psikolojik sağlığı ve gelişiminin kadının en temel öncülü olması savıdır. Aksi bir durum kadının anneliğini, toplumda eleştiriyeye açık hale getirmektedir. Bu eleştirileri bertaraf edebilmek adına kadın, kişisel özerkliğini, duygularını ve yaşamışlığını ailesinin bekasına adına göz ardı edebilmektedir (1490).

Celeste'in dizinin son bölümünde yer alan eşi ile ayrılık konuşmasında sözleri de bu durumu açıklar niteliktedir. *“Bir anda falan değil. Seni çok daha önce terk etmeliydim. Şimdi bu durumda olmazdık. Bunlar yaşanmazdı. Kendime sürekli 'Hadi ama Celeste, biraz daha dayan.' deyip durdum.' Düzelecek. Sabretmelisin. Çocuklar için böylesi daha iyi. Onlar için sabretmelisin. Ama artık terk etmek zorundayım. Onlar için bunu yapmalıyım. Bunu sen de biliyorsun.”* Bu durum da göstermektedir ki toplumda kadına atfedilen değerlerin, kadının maruz kaldığı şiddete karşı sessiz kalması ve şiddetin devam etmesinin sebepleri arasında gösterilebilmektedir.

5.1.2.Ev Hanımı Madeline

Badinder günümüzde anneliğin tam zamanlı bir çalışma alanı olduğunu ve geleneksel dönemde altı çocuk için gösterilmesi beklenen ilginin bugün bir ya da iki çocuk için beklendiğini belirtmektedir. Kadını ideal bir birey yetiştirmesi yönünde baskılayan bir durumdur. (Sever, 2015: 79). İncelenen dizi çerçevesinde iş yaşamından uzak olan ve belli bir dönem sadece çocukları ile ilgilenmiş olan Madeline kendini

“tam zamanlı anne” olarak tanımlamaktadır. Ev hanımı olan Madeline, çocuklar ile ilgilenmenin dışında herhangi bir kazanç elde edebileceği bir işte çalışmayıp, çalışan kadınları da eleştirmektedir.

Çalışma yaşamında aktif rol almayan Madeline karakterindeki problem, çocuklarının bağımsız olması ile toplumdaki kendi değerini sorgulamaktadır. “*Sanki büyüyecekler de ortadan kaybolacaklar ve bir başımıza kalacağız, hayatımızın başka bir bölümünde olacağız. Senin bir bölümün zaten var. Bir işin var. Benimse yok. Sadece bir anneyim. Evrenim de bu işte. Ve şu anda da o evren çöküyor...*” Ekonomik özgürlüğü olmayan bir kadın olarak ev içi rollere hapsedilmesine içten içe isyan eden Madeline, bu düzenden sıyrılabilme adına tiyatrodan gönüllü yer almaktadır. Herhangi bir maddi gelir elde etmemesine rağmen, psikolojik açıdan “başarılı olma” hissini elde etmektedir. “*Abigail ve Chloe’leyken tükenmişim. Onların hayatına odaklanmaktan kendi hayatımı unutmuştum neredeyse. Bunun için bir şeyler yapmam gerekiyordu. Tiyatro için gönüllü olmaya karar verdim. Tiyatrocu ya da yönetmen değildim. Ne yapacağımı bilmiyordum. Ama bir şeyler yaptığımı hissettirdi bana. Daha fazlasını istedim anlıyor musun? O duyguyu daha fazla yaşamak istedim. Çünkü bana da yaşadığımı hissettirdi. Fazlasını istiyorum!*”

Ataerkil toplum yapısı kadından ideal çocuk yetiştirmeleri ve bu süreçte tüm bilimsel bilgilere sahip olmalarını beklemektedir. Bu koşula çocukların tüm süreçleri ve eğitimleri de dahildir. Madeline büyük kızına yönelik söylemlerinde kadınların başarılı ve bağımsız olmalarını, kariyerlerindeki yükseliş ile ilişkilendirmektedir. İş yaşamındaki başarıyı ise, salt olarak üniversite eğitimi almak ile açıklamaktadır. Diğer yandan Madeline, geçmişte kendisinin yaşamış olduğu toplum baskısını düşük eğitim seviyesi ve iş yaşamında aktif yer alamaması ile ilişkilendirmektedir. Bu sebepleri de içine alan “Mükemmel birey” yetiştirme hedefi sonucu kızına baskı uygulamasına ve kızı ile arasındaki iletişimin zayıflamasına sebep olmaktadır. “*Hayatındaki o dünyanın bütünsel harikası hakkında en bilmiş kişi gibi davranmayacağım. Bildiğim ve emin olduğum şey şu ki, Abigail işler o raddeye geldiğinde bağımsız ve kendine yeter olmak zorundasın. Seni dünyaya getirdiğimde daha çok gençtim. Tüm o "çocuk düşe kalka büyür" saçmalığı bir yere kadar doğru çünkü en iyi hesaplanan planların bile ortadan*

kayboluveriyor. İşte o durumda güçlü, bağımsız, eğitilmiş ve güçlü bir kadın olman gerek.”

5.1.3.Kariyer Sahibi Renata

Ataerkil toplum yapısında özel alanın feminenleşmesi ve kamusal alanın maskülenleşmesi söz konusudur. Modern zamanda kamusal ve özel alan döngüsel bir biçimde birbirini etkileyerek anneliği yeniden üretmektedir. Kadınlar yüksek maaşlı işlerde çalışsalar bile annelik rolleri devam etmektedir. (Erdoğan, 2008: 81) Tüm toplumlarda kadının değişmeyen rolleri ise annelik ve ev işleridir. Ancak günümüzde kadın evde yalnız çocuk yetiştiren anne modelinden iş kadınına dönüşmüştür. Kadın ailede ve iş hayatında aktif “süper kadın” olarak tanımlanmaktadır (Sayıl, 1994: 273). Ele alınan dizi çerçevesinde hem iş yaşamı hem de anneliği ile Sayıl’ın “süper anne” kavramının sahibi Renata’dır.

Modern dönemde hem iş yaşamında hemde annelikte başarılı olan kadınlar “superwoman” olabilmek için aynı zamanda hemcinsleri ile de yarışmaları gerekmektedir (Sever, 2015: 79). İncelenen dizi çerçevesinde Renata ilk gözlemlendiğinde hem işi hem de kızının gelişimine verdiği önem ile dikkat çekmektedir. Ancak Renata, iş kadını olması sebebiyle çevrede çalışmayan annelerin tepkisini çektiğini düşünmektedir. Çalışan bir anne olarak Renata, kariyerdeki başarısının anneliği ile kıyaslanmasına öfkelenmektedir. *“Sevilmiyorum dedim. Kariyer sahibi olma cüreti yüzünden öcüleştirildim yetti zaten. Ama şuna baksana. Hayatımıza bir bak. Çalışmayı kim seçer ki? Kabul edilebilir standartlara göre hiçbir anne. Bana bugün nasıl baktıklarını görmeliydin. Tanrım. Bir sabah olsun ofise gitmeyip kızımın oryantasyonuna katılmaya karar veriyorum. Saldırıya uğradığında da onu savunuyorum. Evet, tepki verdim. İnsanca, her annenin vereceği gibi. Karşılığındaysa yerin dibine sokuldum.”*

Badinder(2011)’ e göre evde olan ve çocukları ile ilgilenen annenin toplum tarafından saygın bir yeri vardır ancak diğer anne için bu durum bir suçluluk duygusuna dönüşmektedir (Sever, 2015: 77). Mesleki rolüne vermiş olduğu önemi annelik rolü ile değerlendirdiğinde Renata, annelik rolünü ihmal etmesine ek olarak çevre baskısının da etkisi ile rol çatışması yaşamaktadır. Bu durum başarılı olduğu iş

yaşamında kendine güveni tam bir kadın iken, eksik olduğunu düşündüğü annelik rolü çerçevesinde kaygılı bir kadın yaratmaktadır. Renata'nın iç dünyasındaki karmaşa ataerkil tahakkümün toplumda oluşturduğu “iyi anne” ve “kötü anne” mitleri ile doğrudan ilişkilidir. Bu mitlerin kadın üzerindeki olumsuz etkilerini Pektaş (2017), çalışan anne çocuğu için, çalışmayan anne kendisi için üzülür, genel kural budur, şeklinde açıklamaktadır.

Modern annenin rolü ve buna bağlı beklentiler geleneksel annelik rolü temelinde değerlendirildiğinde çok daha ağırdır. Modern dönemde kadınlardan çocuklarını yetiştirirken birçok uzman tarafından kabul gören bilimsel bilgileri bilmeleri ve kullanmaları, iş yaşamlarına devam etmeleri ve kişisel bakımlarına özen göstermeleri beklenir. Bu noktada profesyonel destek alması bile “çocuğu ile yeteri kadar ilgilenmediği” algısına sebep olmaktadır (Sever, 2015: 74-75). Kariyeri sebebiyle sosyo ekonomik açıdan ileri düzeyde olan Renata, annelik rolünde eksik yönlerini kızına sunmuş olduğu geniş maddi imkanlarla aracılığıyla telafi etmek istemektedir. Kızı için yarattığı fırsatların, sosyal çevresinde görünürlüğünü de sağlamaktadır. Bu sayede özünde “her konuda başarılı iyi bir anne” olduğunu kanıtlamak istemektedir.

5.1.4.Tek Ebeveyn Olarak Jane

Dizi çerçevesinde Jane karakteri değerlendirildiğinde ilk dikkat çeken nokta cinsel şiddet mağduru genç bir kadın olmasıdır. Maruz kaldığı şiddetin ağır travmalarına, şiddet sonucu dünyaya gelen çocuğu da eklenmektedir. Günümüz toplum yapısında geleneksel toplum yapısına ait değerle ile karşılaşabilmek mümkündür. Bu doğrultuda kadın olarak yaşamanın zor olduğu bir toplumda şiddet mağduru ve tek ebeveyn olarak çocuğu ile ilgilenen bir kadın olmak çok daha zor görünmektedir.

Jane karakterinin zorlandığı bir diğer konu yeni taşındığı bir kasabada oğlunun zorbalık ile suçlanması ve “sosyal damgalama” ya maruz kalmasıdır. Bu durum yeni ortamlarında kabul görmelerini zorlaştıran bir unsurdur. Chapman ailesinin Monterey’de kabul görmemesinin zemininde bunun dışında daha birçok sebep

sıralanabilmektedir. Bu sebepler arasında Jane'in sosyo- ekonomik durumun Monterey kasabasında yaşayanlara göre düşük olmasının yanı sıra yalnız bir anne olması da yer almaktadır. Ziggy'i zorbalık ile suçlayan Klein ailesinin bölgede tanınan, saygın ve sosyo-ekonomik olarak üst seviye yer alması da bir diğer sebep olarak gösterilebilmektedir.

Ziggy' e yönelik suçlamaların sürmesinde, babasına ait bir bilginin yer almaması da önemli bir unsurdur. Burada önemli olan şudur ki, kimliğini bilmediği tarafından cinsel şiddete maruz kalan kadın olan Jane' in, zamanla toplumun daha büyük yaptırımları ile baş etmek durumunda kalmasıdır.

5.2.Big Little Lies Çerçevesinde Kadının Kadına Şiddeti

İncelenmekte olan dizi çerçevesinde kadının kadına yönelik şiddeti, toplumun kadına yönelik şiddetinde de ele alınan annelik rolleri temelinde ilermektedir. Badinder geleneksel toplumlardan farklı olarak günümüzde kadının önceliğinin annelik mi yoksa kişisel çıkarlarına bağlı olarak “benimseme, reddetme veya müzakere” seçeneklerinden birine yöneltmektedir (Badinder, 2017: 12). Ki tüm bu seçenekler kadınlar arasında çatışma ve baskı alanı yaratabilmektedir.

Ataerkil toplum yapısında kadınların kendi aralarındaki baskısını Deniz Kandiyoti'nin, ataerkil toplum yapısını daha kapsamlı anlayabilmek adına ortaya koyduğu “ataerkil pazarlık” kavramına ile açıklayabilmek mümkündür. Bu kavram erkeğe geniş bir iktidar alanı sağlayan toplum yapısının kadınlara da belli noktalarda özerklikler tanınması sebebiyle kadınların da erkekler kadar bu yapıya tabi olduğu belirtmektedir (Kandiyoti, 1997: 15). Ataerkil pazarlık kavramı derinlemesine incelendiğinde erkeğin kadın üzerinde iktidarını temel alan ataerkil toplum yapısında kadının da kadın üzerindeki iktidarına izin verdiğinin altı çizilmektedir. Bu iktidar ilişkisinde kadının kutsal rolü olarak görülen “annelik” ön planda olabilmektedir.

Ataerkil toplum yapısında çocuğa bakma becerisine yönelik müdahale alanları kadınların egemenlik ilişkilerini belirler niteliktedir. Çocuk bakma deneyimi kadınların söz sahibi olma konusunda öncül olabildiği için, kadınların birbirine karşı egemenlik oluşturmalarının da ön koşulu olarak görülmektedir (Özbay, 2011: 13;

Karaman & Doğan, 2018: 1478). Geleneksel toplumda bu egemenlik mücadelesi yaş olarak daha büyük kadınlar temelinde ilerlerken; modern dönemde aynı durum çalışan ve çalışmayan kadınlar arasındaki bir kıyaslamada çalışmayan kadınların çocuk bakımı konusunda egemenlik oluşturma çabalarına yol açmaktadır. İncelenen dizi temelinde kadınların iktidar mücadelesinin temelini çocuklar ile ilgilenme ve yeterli zaman ayırıabilme üzerinden sürdürülmektedir. Bu çerçevede toplumun kutsal annelik rolünü benimseyen Madeline, başarılı bir kariyere sahip olan Renata üzerinde baskı uygulamaktadır. Kendisini “tam zamanlı anne” olarak değerlendiren ve idealin bu olması gerektiğini öne süren Madeline’ ın söylemleri şu şekildedir; *“Haftada en fazla yirmi saat çalışıyorum. Aramızda kalsın, Renata gibi çocuk da yaparım kariyer de annelerine kapak olsun diye tam zamanlı annelik durumumu muhafaza etmeye çalışıyorum.”*

Ayrıca çalışan kadınların çocuklarına yeterli vakti ayıramadığına yönelik söylemler ise şu şekildedir; *“Ev hanımıyım ve saflarımıza yeni bir anne katıldığı için mutluym. Yani çalışan anneler sanki biraz muhalefet oluyorlar gibi. Onlar ve çok önemli kurul toplantıları işte. Bir Google, bir Yahoo. Bence kurul toplantılarına harcadıkları vakti eve bile harcamıyorlardır, anlıyorsundur dediğimi.”* Bu söylemler çalışan kadının kendini eleştirmesi ve anneliğini sorgulamasına sebep olmaktadır. Dizi çerçevesinde Renata ideal anne olabilmek adına profesyonel destek almasının yanı sıra kızının okul süreçlerini aktif biçimde takip edip kızı adına büyük organizasyonlar düzenlemektedir. Ancak tüm bunlara rağmen kendisine yönelik eleştirilerin devam etmesini Seven, toplumda çocuğunu yetiştirme sürecinde profesyonel destek alan kadınların “çocukları ile yeteri kadar ilgilenmediği” algısı oluşturduğu yönünde açıklamaktadır (2015: 74-75)

5.3. Big Little Lies Çerçevesinde Erkeğin Kadına Şiddeti

Kadına yönelik şiddetin en kapsayıcı tanımı, 1993 yılında Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildiri’ de kamusal ya da özel alanda olması farketmeksizin kadına yönelik her türlü tehdit, zor kullanma ve özgürlüğünü keyfi bertaraf etmeye yönelik fiziki, cinsel ya da psikolojik açıdan zarar veren ya da acı çektiren veya sonucunda bu ihtimali barındıran cinsiyet temelli tüm şiddet türleri

olarak ele alınmaktadır (Afşar, 2015: 731). Kadına yönelik şiddet temelinde şiddet uygulayanların büyük çoğunluğunun erkek olması sebebiyle “erkek şiddeti” olarak da nitelendirebilmek mümkündür. Bu çerçevede dizi içerisinde işlenen erkek şiddeti, erkek karakterlerden Perry üzerinden ele alınmıştır. Kadına yönelik fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet unsurlarının yer aldığı dizide erkek şiddetine maruz kalan kadın karakterler ise Celeste ve Jane üzerinden değerlendirilmiştir.

5.3.1.Şiddet Uygulayan Erkeğe Dair Bulgular

Perry eşi Celeste’e fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel anlamda şiddet uygulamaktadır. Bunun yanı sıra Perry, dizinin bir diğer karakteri olan Jane’e cinsel şiddette bulunan saldırgandır. Perry genelinde dizi çerçevesinde ele alınan “kadına şiddet uygulayan erkek” özellikleri değerlendirilmiştir.

Perry yaşamakta oldukları Monterey kasabasında yakışıklı, başarılı ve saygın bir iş insanı olarak tanınmaktadır. Sosyo- ekonomik açıdan üst seviyede olan Wright ailesine dair değerlendirmelerde Perry, güzel eşi Celeste’e aşık ve sadık bir eş, çocukları için iyi bir baba izlenimi vermektedir. Bu da dizide bulunan tüm karakterler açısından mükemmel ve herkesi kıskandıran bir ailenin üyesi olarak nitelendirilmesinin nedenlerindendir.

Dizide dışarıdan mükemmel görünen aile içinde Perry’nin eşine yönelik ilk 6 bölümün her birinde 1’ er, son bölümde ise 2 olmak üzere toplumda 8 fiziksel şiddet sahnesi yer almaktadır. Perry’nin eşine uygulamış olduğu ekonomik şiddet ise dizinin 4.bölümünde yoğun olarak gösterilmektedir. Aile içinde yaşanan şiddet ele alındığında çoğu kez şiddet türlerinin tümünün bir arada yer aldığı görülmektedir. Şiddet türlerinin bir arada ve birbirini etkileyen unsurları İlkcaracan, “şiddet çemberi” olarak tanımlanmaktadır (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1998: 19). Dizi genelinde Perry’nin eşine uygulamış olduğu şiddet türleri iç içe geçmiş, şiddet çemberi oluşturmuş durumdadır. Ayrıca Perry’nin fiziksel şiddet sonrasında, ekonomik şiddet esnasında ve diğer aralıklarda eşine uygulamış olduğu psikolojik şiddet unsurları da sıkça yer almaktadır. Dizide ayırt edilmesi en zor öge olan cinsel şiddet ise genel olarak fiziksel şiddetin sonrasında yaşanmaktadır.

Perry'nin eşine uygulamış olduğu şiddetin yanı sıra, tanımadığı genç bir kadın olan Jane'e yönelik cinsel şiddeti de dizi genelinde işlenmektedir. Dizide yer alan şiddet tipolojisinde Perry'nin kişisel ve toplum içindeki özellikleri değerlendirildiğinde, mükemmel özellikleri ile aktarılan erkeklerin de şiddet davranışları sergilediğinin altı çizilmektedir.

Dizi çerçevesinde diğer şiddet türlerine kıyasla daha sık vurgulanan tür, fiziksel şiddettir. Şiddete maruz kalan kadın olarak Celeste'in evlilik danışmanı ile gerçekleştirdiği görüşmeler de fiziksel şiddet üzerinden ilerlemektedir. Bu sebeple bölümün alt metinlerinde fiziksel şiddetin şiddet uygulayan erkek temelinde şiddet döngüsü ve şiddet uygulayan erkeğin şiddete dair gerekçeleri aktarılmaktadır.

5.3.2.Dizide Yer Alan Fiziksel Şiddet Döngüsü

Şiddet döngüsü üç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama gerilim yaşanır. Gerilimin yoğunlaştığı ikinci aşama şiddet eylemi ile sonuçlanır. Üçüncü aşama ise şiddet sonrası yaşanan balayı dönemidir. Balayı dönemi yeni bir gerilim ile sonuçlanır. Şiddet bir döngü şeklinde sürmektedir. Perry'nin eşine uygulamış olduğu fiziksel şiddet, şiddet döngüsü içinde şu şekilde seyretmektedir;

Dizi çerçevesinde şiddet öncesi yaşanan gerilim, her şiddet olayı için farklılık göstermektedir. Aile içinde erkeğin kadına uygulamış olduğu şiddet, erkeğin ev ve kadın üzerinde otoritesinin ve kontrolün kendisinde olmasını istemesinin bir tezahürüdür (Yaşartürk, 2012 aktaran: Kırlioğlu, Akarçay, & Kırlioğlu, 2016). Eşi ve çocukları üzerinde otorite sahibi Perry, iş seyahatinde olduğu sürede de ailedeki tüm karar alma süreçlerine dahil olmak istemektedir. Kendisinin onayı alınmadan yapılan aktivite ya da planlamalar, Perry'de gerilime sebep olmaktadır. Bu durum şiddet öncesi tartışmalarda tekrarladığı *“Neden bu durumu daha önce konuşmadık?”* söylemlerinde kendini göstermektedir. Bu gerilimin sebebi hem ailevi aktivitelerin dışında kalma hem de karar alma gücünü kaybettiğini hissetmesidir. Bir diğer neden ise eşine yönelik 3.fiziksel şiddet esnasındaki söylemlerinde de yer aldığı gibi eşinin kendisinden uzaklaştığı, yanında olmak istemediği düşüncesidir; *“Benimle birlikte olmaktan kaçınmak için bu şeyleri özellikle mi planlıyorsun?”*

Şiddetin ya hemen sonrasında (2.ve 6. şiddet olayı) ya da aradan belirli bir süre geçtikten sonra (3., 4. ve 5. şiddet olayı) çift arasında “tutkulu” olarak nitelendirdikleri cinsel birliktelik yaşanmaktadır. Dizide yaşanan bu tutkulu cinsel birliktelik de, gerçekleşen şiddeti gizlemeye ve unutmaya yönelik bir ritüel haline gelmiştir. Bu sebeple de hepsi olmasa da büyük çoğunluğu içinde cinsel şiddeti barındırmaktadır.

Şiddet döngüsünün ikinci aşaması eşine şiddet uygulayan Perry’nin, eşinden özür dileme aşamasıdır. Perry 2., 5., 6., ve 7. fiziksel şiddetin hemen sonrasında özür dilerken, diğer fiziksel şiddet olaylarında şiddetten belli bir süre sonra eşinden özür dilemektedir. Perry’nin şiddet sonrası özrü sözel olarak şiddetin tekrarlanmayacağı yönünde vaatler barındırmaktadır. Perry, eşine şiddetin gerekçesini öfke problemini olarak gösterip, tedavi olacağına ve değişeceğine dair sözler vermektedir. Fiziksel şiddet sonrası özürlerinde yer alan bu vaatler, psikolojik şiddet unsurları da içermektedir. Sözel olarak dile getirilen özürler pahalı mücevherlerle devam etmektedir.

Perry ve Celeste arasında yaşanan şiddet, güç ilişkisine dönüşmüştür. Şiddet olayının yaşanmasının ardından Perry, pişmanlık yaşayıp, eşini kaybetme korkusuna kapılmaktadır. Bu pişmanlık ve korkunun etkisi ile şiddet sonrası yaşanan balayı döneminde, çiftin arasındaki hakimiyet Celeste’dedir. Perry bu süreçte eşine karşı oldukça sevecen ve duyarlıdır. Balayı süresinin uzunluğu, Perry’nin Celeste’e uyguladığı şiddetin yoğunluğu ile paralellik göstermektedir. Şiddet ne kadar yoğun ise balayı dönemi o kadar uzun ve tatmin edicidir. Balayı süreci Celeste’in, şiddetin tekrarlanmayacağı yönündeki inancını desteklemektedir.

Balayı dönemi Celeste’in vücudunda şiddet sonrası oluşan izlerin yok olmaya başlaması ile sona yaklaşmaktadır. Bu süreçte Perry’nin eşinin vücudundaki izler sebebiyle yaşadığı vicdan azabı sona ermektedir. Bu durum ailedeki otoritesini korumak isteyen Perry’nin otoritesini sarsacağını düşündüğü bir durum karşısında, yeni bir gerilim yaşamasına neden olmaktadır. Gerilimin ardından tekrar şiddet yaşanmaktadır. Şiddet döngüsü Wright ailesinde bu şekilde sürmektedir. Yaşanan her şiddet bir öncekine oranla daha yoğun ve şiddete maruz kalan kadın için tahribi fiziksel ve duygusal anlamda daha fazla olmaktadır.

5.3.3.Şiddet Uygulayan Erkeğin Şiddet Gerekçesi

Perry yaşanan ilk fiziksel şiddet sonrasında eşinin evlilik danışmanına gitme teklifini kabul etmiş ve üçüncü fiziksel şiddet olayı sonrasında eşi ile evlilik danışmanına gitmiştir. Evlilik danışmanına eşi ile aralarındaki sorunu, şiddet sonrası yaşanan cinsel birliktelikleri ile açıklamaktadır. Ancak yaşanan bu cinsel birlikteliği, aralarındaki yoğun öfkeye bağlı olarak değerlendirmektedir.

Erten ve Ardalı, şiddete başvuran erkeklerin aşırı özgüvensiz olduğunu belirtmektedir (1996: 161). Dizide bu durumu doğrular nitelikte Perry, eşine uygulamış olduğu şiddeti ise eşini “kaybetme korkusu” ile açıklamaktadır. Perry eşini kaybetme korkusunu anlatırken yer alan söylemlerinde genel olarak eşinin güzelliğinden bahsetmektedir. Ancak arka planında eşinin zeki, öz farkındalığı yüksek ve geçmişinde başarılı bir kariyere sahip olması yer almaktadır. *“Görmüyor musunuz? Ona bir baksanıza! İstedi mi elde edemeyeceği biri yok. Eğer benimle mutlu değilse binlercesi sırada yerime geçmek için bekliyor olacak. Son zamanlarda pek mutlu gibi görünmüyor. Bu beni gerçekten korkutuyor. Daha en başta ilk tanıştığımızda hep beni öylece ezip geçmesinden korkardım. Beni aşıp hayatına devam etmesi sanırım. Ya da beni çözmesi ya bunun gibi bir şey. İçimde hep bir his sanki bir gün gelecek ve beni artık sevmeyecek ve sanırım sürekli kanıt aranıp duruyorum, beni artık sevmediğini gösteren bir kanıt.”*

Tufan, kadına yönelik şiddeti, eğer şiddeti uygulayan kadının eşi, partneri vb. ise bunun sebebinin genellikle kıskançlık olduğunu belirtmektedir. Kıskançlık içinde karşısındakini yitirme ve tercih edilmeme korkusunun verdiği aşağılanma hissinin şiddet ile kendini gösterdiğini söylenmektedir. Kıskançlığa bağlı şiddet Fransızca da “tutku cinayeti” Türkiye de ise “aşk cinayeti” (Tufan, 1996) olarak aşka bağlı adlandırılarak yumuşatılan fiziksel şiddeti kapsayabileceği gibi sosyal hayatını kısıtlama, iş yaşamına engel olma ya da kısıtlama gibi boyutlarıyla şiddetin farklı alanlarını da kapsamaktadır. Perry’nin Celeste üzerinde uygulamış olduğu şiddete yönelik açıklamaları Tufan (1996)’nın “tutku cinayetleri” adı altında kadına uygulanan şiddeti sevgi ile ilişkilendirme savına örnek oluşturmaktadır. Bu tanım dizi genelinde ele alınan fiziksel şiddetin yanı sıra diğer şiddet türlerini de açıklar niteliktedir.

5.3.4.Şiddete Maruz Kalan Kadına Dair Bulgular

Celeste eşi tarafından fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel anlamda şiddete maruz kalmaktadır. Celeste genelinde dizide ele alınan “şiddete maruz kalan kadın” özellikleri şu şekilde verilmektedir;

Dizi genelinde Celeste karakteri güzel ve eski iş yaşamında başarılı bir avukat olarak görülmektedir. Dizide eşinin kendisine hayran olduğu, kariyerini ikiz çocukları için bırakmış fedakar bir anne ve eşine aşık bir kadın olarak “Amerikan rüyası” mükemmel bir hayat yaşadığı aktarılmaktadır. Ancak özünde eşinin isteği ile ailesinden, işinden, yaşadığı yerden ve sosyal çevresinden ayrılan Celeste, sistematik olarak eşinin şiddetine maruz kalmaktadır. Dizi genelinde eşi tarafından maruz kaldığı şiddetin yoğunluğu artarak devam etmektedir. Celeste maruz kaldığı bu süreçte evliliğini sürdürmektedir. Evliliğine devam etmesindeki nedenler arasında eşinin kendisine olan sevgisi, çocuklarına iyi bir baba olduğuna dair inancı ve şiddet sonrasında eşinin kendisine vermiş olduğu sözlere güveni yer almaktadır. Bu sebeple ilk aşamada evliliğini bitirmek yerine eşinin şiddetine son vermek için çözüm yolları aramaktadır.

Bazı erkekler şiddet uyguladıktan sonra pişman olup eşlerinden özür dilemektedir. Ancak bu durum şiddetin yeniden yaşanmasına engellememektedir. Bu aşamada hem şiddet uygulayan erkek hem de şiddete maruz kalan kadın beraber ve ayrı ayrı psikoterapiye ihtiyaç duymaktadır (Erten & Ardalı, 1996) . Dizi genelinde de süregelen şiddet olaylarına neticesinde Celeste eşi ile birlikte evlilik danışmanına gitmiştir. Eşi ile beraber gittiği bir seansın sonrasında, Celeste dört kere daha yalnız evlilik danışmana gitmektedir. Celeste’ e dair şiddetin izlenimleri, evlilik danışmanı ile görüşmelerinde belirgin hale gelmektedir. Celeste’in ilk aşamada evlilik danışmanına gitmedeki amacı eşinin şiddetini sona erdirmek iken devam eden süreçte eşinin şiddetinin ciddi boyutlarını fark etmesi ile amaç eşinden ayrılmak için plan yapmaya dönüşmektedir

Celeste, evlilik danışmanına devam ettiği seanslarda da ilk aşamada açık olarak eşinin şiddetinden bahsetmeyip, maruz kaldığı istismarı uzun bir süre inkar ederek bastırmaktadır. Bu bastırma mekanizmasında Celeste’in dayanak noktası eşi

aralarındaki tutkulu aşkları ve yaşanan şiddetin de bu yoğun tutkunun dışı vurumu olarak değerlendirmesidir. Husson' a göre kadın ve erkek arasında şiddetin “tutkulu” olarak ele alınması önemsenmemesine sebep olmaktadır (Husson, 2018: 79). Eşi ile gittikleri ilk görüşmede fiziksel şiddetin yaşanmadığını dile getiren Celeste, eşinin fiziksel şiddeti itirafı sonrasında şiddete dair duygularını aktarmıştır. Şiddete maruz kalan kadınların genel özelliklerinden birisi de şiddet sırasında hissettikleri utanma hissi ve buna bağlı olarak maruz kaldıkları şiddeti sosyal çevrelerinden gizleme eğitimidir (Arın, 1996: 311). Celeste evlilik danışmanına maruz kaldığı şiddeti itiraf etmesinin ardından söylemlerinde fiziksel şiddet sırasında ve sonrasında kendisini “utanmış” hissettiğini belirtmektedir.

Celeste evlilik terapisine yalnız devam ettiği sürede evlilik danışmanın, maruz kaldığı şiddetin boyutlarını öğrenmeye yönelik sorularına doğru, kesin ve net cevaplar vermemektedir. Şiddetin boyunu Celeste'in söyleminden ziyade evlilik danışmanının gözlemi, bu gözlemleri direkt olarak aktarması ve flashbackler ile evlilik danışmanının söylemini doğrulayan görüntüler ile gösterilmektedir. Bu doğrultuda Celeste' in cinsel şiddete maruz kaldığı ve bu esnada vücudunun yara aldığı, maruz kaldığı şiddet esnasında ölüm korkusu yaşadığı ve aslında kendisine bile itiraf edemediği bu durumlarda ayrılığı düşündüğüne dair bilgilere ulaşılmıştır.

Evlilik danışmanının Celeste'in evliliğinde ciddi boyutta şiddete maruz kaldığına dair söylemleri karşısında Celeste, kendisinin “kurban” olmadığını belirtmektedir. Buradaki dayanak noktası ilk olarak üst sınıf, eğitim seviyesi yüksek, sosyal çevresinde saygın bir kadın olması ile ilişkilendirilebilmektedir. Celeste'in bu belirtilen özellikleri sonucunda şiddete maruz kalmasını Susan Weitzman (2000) In Not To People Like Us' da “lüks şiddet” olarak tanımlamaktadır (Green, Howell, & Schubart, 2019). Tüm bu özellikler geleneksel kurban formunun dışındadır. Mağduriyeti inkarındaki diğer sebep ise eşinin şiddetine tepki göstermesidir. Eşinin fiziksel şiddetine, fiziksel şiddet ile karşılık veren Celeste bu sebeple de kendisinin kurban olmadığını ve kendisinin de suça ortak olduğu düşüncesine sahiptir.

Celeste'in evlilik danışmanın son 4 görüşmede sürekli olarak yinelemesine rağmen inkar ettiği bir diğer konu da çocukların, maruz kaldığı şiddeti öğrenme

ihtimalidir. Celeste çocukların aile içinde mutlu olduklarını, Perry'nin onlara çok iyi davrandığını ve kesinlikle çocukların şiddete şahit olmadıklarını belirtmektedir. Bu konu Celeste'in süregelen seansların sonuna kadar evliliğini sürdürmesi adına tek dayanak noktasıdır. Ancak maruz kaldığı şiddetin ciddi boyutlarının farkına varan Celeste, kabul etmekte zorlanmasına rağmen evlilik danışmanının uyarılarını dikkate almaktadır. Evlilik danışmanının 4. görüşmede eşi tarafından şiddete maruz Celeste'e önerileri şu şekildedir;

“Bir daire kiralamalısın. Yakınlardan. Çocukların düzenini bozmak istemiyorsan. Buzdolabını doldur. Faturaların ödendiğinden emin ol. Çocuklar için yataklar kurulu olsun. Her şeyi hazır et ki, 'Tanrım nereye gideceğim?' sorusunu düşünmeyelim. Bir evin olsun, ihtiyaç duyarsan hazırda bekleyen temiz bir hayat. Ki, ikimiz de ihtiyaç duyacağımızı biliyoruz. Ama bu sırada istismarları belgele, her şeyi not al. Yaralarını fotoğrafla, doktor raporlarını sakla. Velayet paylaşımında bunlar çok önemli olacak. Senin kocan gibi adamlar genelde velayet için başvurur. Elinde yeterli kaynaklar, bütçe ve tanıdıklar vardır. Ama en önemlisi bunun sonunu görmek için yeterli egoları vardır.”

Litaratürde de sıkça yer aldığı gibi şiddete maruz kalan kadınların maruz kaldığı şiddeti kabullenme ve yüzleşmelerinin yanı sıra maruz kaldığı şiddet ile baş edebilmesi noktasında da profesyonel destek ve sosyal çevre desteğinin önemi büyüktür. Dizide evlilik danışmanı maruz kaldığı şiddetin boyutları ile yüzleşen Celeste karakterine, geçmişte başarılı bir avukatlık kariyerine sahip olmasına rağmen boşanma sonrası velayet davası için olası ihtimalleri hatırlatmaktadır. *“Sırrını paylaşabileceğin birini bul. Bunu bugün hallet. Çünkü olası bir vekalet davasında avukatların sana ne soracağını biliyorsun. 'Hiç birisine anlattınız mı Bayan Wright?' 'Gerçekten mi? Kimseye anlatmadınız mı? Bunlar aslında yaşanmadığı için olmasın?' 'Vekalet davasını kazanmak için bunları uyduruyor olmayasınız.' 'Hatta Perry'nin ne kadar iyi bir baba olduğunu tekrarlayıp durdunuz.' 'Doğru mu Baya Wright?' 'İddia ettiğiniz bu istismarlara kimse tanıklık etmedi.' 'Bu doğru mu Bayan Wright?' 'Elimizde sadece sizin sözünüz var. Harika biri olduğunu söylemişsiniz.' 'Şimdi de canavar olduğunu*

söylüyorsunuz. O zamankiler mi yalandı yoksa şimdiki mi?' Avukatsın sen. Şahidin olmasının ne denli önemli olduğunu biliyorsun."

Sosyal hayatında aktif ve arkadaşlık ilişkileri kuvvetli olan Celeste, eşi tarafından maruz kaldığı şiddeti kimse ile -yakın arkadaşları ile bile- paylaşmamaktadır. Şiddetin izlerinin yanı sıra gitmekte olduğu evlilik terapilerini de sosyal çevresinden gizlemektedir. Yakın çevresi ile maruz kaldığı şiddeti paylaşmama sebebini gitmiş olduğu evlilik terapisinde *"kendi değerini çevresindekilerin ona vermiş olduğu değer ile belirlemesi"* olarak belirtmektedir. Finley, Celeste ve benzer özelliklerdeki kadınların sosyal statüleri sebebiyle toplumda sert biçimde yargılanacakları için uzun süre kesinlikle yardım istememelerine dikkat çekerek, bu kadınların "üst sınıf kurbanlar" sınıfına dahil olduğunu belirtmektedir. Bu ve buna benzer nedenler ile orta ve üst sınıf bireylerin aile içinde yaşamış oldukları şiddeti polise bildirmemeleri, kadına yönelik şiddette net sayılara ulaşılmasına engel olmaktadır (Finley, 2017).

5.3.5.Big Little Lies Dizisinde Erkeğin Kadına Fiziksel Şiddeti

Fiziksel şiddet, fiziksel zorlama ya da zor kullanma koşulu ile karşdakine zarar verme ya da istediği dışında eylemlerde bulunmasını sağlamaktır (Sallan Gül:2013). Ele alınan dizide yer alan fiziksel şiddet unsurları genel olarak sosyo-ekonomik açıdan üst seviyede, dışarıdan mükemmel bir hayata sahip görünen Perry tarafından şiddete maruz kalan Celeste üzerinden ele alınmıştır.

İlk bölümden başlayan ve her bölümde yer alan kadına yönelik aile içi fiziksel şiddet unsurlarında dikkat çeken ayrıntı şiddetin yoğunluğunu giderek artırmasıdır. Sadece ev içinde yaşanan, kimsenin bilmediği, eşe yönelik fiziksel şiddetin sonuncusu, dizinin son bölümünde yer alan partide yaşanmaktadır. Tüm kadınların şahit olduğu şiddete, aynı zamanda başrolü paylaşan tüm kadınlar maruz kalmıştır.

Araştırma çerçevesinde incelenen dizinin ilk bölümünde ilk fiziksel şiddet göstergesi kadının kolunu sıkma şeklindedir. Celeste eşi ile, çocukların gitmekte olduğu okulun tanışma gününde yaşananlar hakkında konuşurken, aralarındaki fikir anlaşmazlığı nedeni ile Perry Celeste'nin kolunu sert biçimde tutup sıkmıştır.

İkinci fiziksel şiddet dizinin ikinci bölümünde gerçekleşmiştir. Bu aşamada fiziksel şiddet göstergesi olarak tokat atma ve sonrasında kadını duvara itme yer almaktadır. İkinci bölümde Celeste eşi ile, tanışma gününü kaçırmaması sebebiyle eşinin göstermiş olduğu tepkiyi konuştuğu sırada Perry Celeste' ye tokat atmıştır. Celeste' in de tokat ile karşılık vermesi üzerine, Perry Celeste' yi duvara itmiştir.

Dizede yer alan üçüncü fiziksel şiddet sahnesi üçüncü bölümde yaşanmıştır. Bu bölümde yaşanan şiddet kadının omzunu sıkıca tutup, sarsma şeklindedir. Üçüncü bölümde Celeste ve Perry terasta sohbet ettikleri sırada konu hafta sonu planına gelmiştir. Perry yapılan plana dahil olmadığını öğrendiğinde eşi Celeste' nin omuzundan sıkıca tutup, uzun süre bırakmayarak eşini sarsmıştır.

Dördüncü fiziksel şiddet sahnesi dizinin dördüncü bölümünde yer almaktadır. Bu aşamada yer alan fiziksel şiddet kadının boynunu sıkma şeklindedir. Dördüncü bölümde Celeste' e çalışmasını istemediğini söyleyen ve sonrasında tepki ile karşılaşan Perry gitmekte olan eşini boynundan tutarak kendisine çekmiştir.

Dizinin her bölümünde yer alan fiziksel şiddet etkisini ve yoğunluğunu artırarak devam etmektedir. İlk bölümlerde yer alan fiziksel şiddet sahnelerinin aynen ekrana verilmesinin aksine şiddetin yoğunluğu arttıkça şiddet ekrana fazlaca yansıtılmamaktadır. Şiddeti etkileyen koşulların verildiği sahnelerin ardından geriye dönük flashback görüntüler ile yaşanmış olan şiddet kısmi olarak ve kesitler halinde aktarılmaktadır.

Dizinin beşinci bölümü beşinci fiziksel şiddet olayının da yaşandığı bölümdür. Bu bölümde yer alan şiddet kadının üzerine oyuncakları dökmenin yanı sıra, yumruk atma ve saçından tutup nefessiz bırakma şeklindedir. Beşinci bölümde şiddete sebep olan etkenlerin sahnesi gösterilmektedir. Devamında yaşanan şiddetin gerçek görüntülerinden kesitler ise, Celeste' nin evlilik danışmanında hatırladığı flasbackler şeklindedir.

Altıncı fiziksel şiddet sahnesi altıncı bölümde yer almaktadır. Bu aşamada fiziksel şiddet unsurlarından kadının saçını çekme sahnesi yer almaktadır. Altıncı bölümde Perry yanından gitmek üzere olan eşini saçından tutarak kendisine çekmiştir.

Yedinci fiziksel şiddet yedinci bölümün ilk sahnesinde yaşanmaktadır. Yaşanan diğer fiziksel şiddetler ile kıyaslandığında en yoğun fiziksel şiddet olarak nitelendirilebilecek bu şiddet sahnesinde yine şiddet görüntüsüne yer verilmemiştir. Başlangıçta kadının çığlıklarına yer verilirken sonrasında ise kadının yerde kıvrandığı sahne gösterilmektedir. İlerleyen dakikalarında flashback ile Celeste'in hatıralarında verilen fiziksel şiddet gösterimleri kadını kaldırıp yere fırlatma, tekme atma, boynunu sıkma ve yumruk atma sahnelerini içermektedir.

Son olarak verilen sekizinci fiziksel şiddet olayı dizinin sonunda yer alan ve tüm bölümlerine etki eden cinayetin öncesinde gerçekleşen kadına yönelik fiziksel şiddettir. Bu şiddet yine Perry tarafından ancak bu kez Celeste ve beraberinde yer alan Madeline, Jane ve Renata' yı da kapsamaktadır. Bu kısımda yer alan fiziksel şiddet unsurları kadının kolunu çekme, tokat atma, yumruk atma ve tekmeleme olarak gösterilmiştir.

Yaşanan bu son şiddet olayı da bir önceki şiddet olayına benzer biçimde yoğunluğu sebebiyle kadınların hatıralarında flashback olarak verilmektedir. Dizinin sonlarına doğru verilen şiddet sahnesinde kadınların yanında olan Celeste' i sözleri ile ikna edemeyen Perry, eşinin kolundan tutup çekmiştir. Eşinin direnmesi üzerine, eşine tokat atmıştır. Diğer kadınların araya girmesi ile Perry'nin şiddeti diğer kadınlara da yönelmiştir. Ölümünden önceki son sahnede ise Perry'nin yerde olan eşini tekmelemesi ve engellemeye çalışan diğer kadınlara şiddeti görülmektedir.

Erdoğan, günümüz toplumlarında eğitim seviyesinin artmasına bağlı olarak evlilik içinde klasik kadın ve erkek rollerinin değiştiğini ve bu durumun şiddet ile sonuçlandığını belirtmektedir (Erdoğan B. , 2019). Dizi incelemesinde de temel nokta değişen rollere rağmen yeniden üretim sürecinde kadını özel alana mahkum bırakarak kontrol sağlamak isteyen erkek şiddet uygulamaktadır. Bu doğrultuda 1.,2., 3. ve 5. şiddet evdeki kontrolü sağlamanın yanı sıra yaşanan şiddetin sorumluluğunu da kadına yüklemeye yöneliktir. 4. şiddet ekonomik şiddet ve 6. şiddet ise psikolojik şiddet unsurları içererek yine kadın üzerinde tahakküm kurma ve kadını özel alanda konumlandırma esasını içermektedir. İlk 7 şiddet özel alanda iken sadece son şiddet kamusal alanda meydana gelmiştir.

5.3.6. Big Little Lies Dizisinde Erkeğin Kadına Cinsel Şiddeti

Cinsel şiddet, “zorlayıcı ve yıkıcı cinsel davranışlar yoluyla işlenen, bir şiddet suçudur.” (Polat, 2017). Cinsel şiddetin en bilinen ve kadın üzerinde etkisinin yoğun olarak görüldüğü biçimi ise tecavüzdür. İncelenen dizi çerçevesinde kadına yönelik cinsel şiddet içeren göstergeler ilk olarak tecavüz üzerinden sürdürülmüştür. Bu kapsamda bir barda tanıştığı adam tarafından cinsel şiddete maruz kalan ve bu şiddet sonucu bebek sahibi olan Jane karakteri irdelenmiştir.

Jane’ in yaşamış olduğu cinsel şiddet, dizide ilk bölümden itibaren ele alınmaktadır. Ancak gösterimler daha çok Jane’in kabuslarında kesitler halinde flashbackler olarak verilmektedir. Cinsel şiddetin bütünü ile gösterildiği sahne, üçüncü bölümde yer alan Jane’in Madeline’ a maruz kaldığı şiddetin detaylarını anlattığı sahnedir. Jane’in o güne dair söylemleri şu şekildedir; “*Bir anda agresif davranmaya başladı. Sanki makine gibi bir şeye dönüştü. Refleksmiş gibi hareket ediyordu. Direnmeye çalıştım ancak benden çok iriydi. Sonunda direnmekten vazgeçtim.*”

Bir şiddet olgusu olarak tecavüz, mağduru fiziksel, psikolojik ve ekonomik olarak etkilemektedir. (Sayıl, 1994:274). Jane karakteri dizide yer alan söylemlerinde, saldırının altı yıl önce gerçekleştiği bilgisine rağmen etkilerini hala yaşamaktadır. Altı yaşında olan oğlu ile yeni bir hayat kurmak ve maruz kaldığı şiddetin etkilerinden kurtulmak isteyen Jane, yalnız kaldığı her an saldırıya uğradığı günün kabusunu görmektedir. Jane ile ilgili cinsel şiddet unsurları ve cinsel şiddet sonrası yaşananlar Jane’ in kabuslarında flashbackler aracılığıyla gösterimi dizinin ilk bölümlerde daha sık yer alırken, üçüncü bölümde Madeline ile yaşadıklarını paylaşmasının ardından azalmaktadır. 5. ve 6.bölümde hiç gösterilmeyen şiddet unsurları, son bölümde Jane’in kendisine şiddet uygulayan Perry ile karşılaşması ile yeniden gösterilmektedir.

Jane’in saldırı sonrası travmaları kabusların dışında farklı boyutlarda da devam etmektedir. Jane düzenli olarak koşuya çıkıp, yüksek sesli müzik dinleyerek kendisini motive etmeye çalışmaktadır. Koşu sırasında da kabuslar devam etmekte olup, saldırganı ile karşılaşma korkusu yaşamaktadır. Saldırganı ile karşılaşma ve tekrar saldırıya maruz kalma korkusuna karşı evinde silah bulundurmaktadır. Silaha sahip

olmanın travmalara iyi geldiğine inanmaktadır. Ayrıca aylık düzenli atış talimine gitmektedir.

Dizide yer alan bir diğer kadına yönelik cinsel şiddet içeren göstergeler eşinin şiddetine maruz kalan Celeste özelinde ele alınmaktadır. Bu kısımda cinsel şiddet; fiziksel şiddet, psikolojik şiddet ve ekonomik şiddet unsurları ile beraber aktarılmaktadır. Eşi tarafından fiziksel şiddete maruz kalan Celeste, fiziksel şiddetin ardından cinsel şiddete maruz kalmaktadır.

Celeste, evlilikleri içinde yaşanan cinsel şiddeti, şiddet olarak değerlendirmek yerine tutkulu bir cinsel birliktelik olarak aktarmaktadır. Kadın ile erkek arasında şiddetin “tutkulu” olarak ele alınması, şiddetin önemsenmemesine sebep olmaktadır (Husson, 2018: 79). Celeste eşinin kendisine olan sevgisinin göstergesi olduğuna inandığı cinsel birlikteliklerini, evliliklerinin olumlu yönlerinden biri olarak nitelendirmektedir. Ancak yaşanan cinsel birlikteliğin fiziksel şiddet sonucu öfkenin dışavurumu olarak aktarılması ve bu birlikteliğin sonucunda çiftin öfkesinin devam etmesi şiddetin göstergelerindendir. Celeste ve Perry evliliğinde beraber ilerleyen şiddet türlerinde Celeste, gitmekte olduğu evlilik danışmanı aracılığıyla maruz kaldığı cinsel şiddetin farkına varmıştır.

5.3.7.Big Little Lies Dizisinde Erkeğin Kadına Ekonomik Şiddeti

Ekonomik şiddet genel olarak ekonomik kaynakların kadın üzerinde bir denetim mekanizması olarak kullanılmasıdır (Korkut & Yurdügil, 2015). Ele alınan dizi içerisinde ekonomik şiddet unsurları; eski başarılı bir avukat olan Celeste üzerinden incelenmiştir. Celeste fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddetine maruz kaldığı eşi tarafından ekonomik şiddete de maruz kalmaktadır.

Ekonomik şiddet içerisinde erkeğin kadının çalışmasına engel olması da yer almaktadır (Sallan Gül, 2013). Perry, eski bir avukat olan eşi Celeste’i iş yaşamından uzak tutmaktadır. Bu süreçte ekonomik şiddet psikolojik şiddet ile paralel ilerlemektedir. Dizinin ilk bölümünden beri avukatlığı bıraktığını dile getiren Celeste, yakın arkadaşı Madeline’ ın ısrarı sonucu, onun ilgilenmekte olduğu tiyatro oyunu adına belediye başkanı ile görüşmeyi kabul etmiştir. 4.bölümde gerçekleşen bu

görüşme sonunda ise Celeste'in iş yaşamından, kendi rızasından ziyade eşinin isteği üzerine ayrıldığı anlaşılmaktadır.

Dizi genelinde kadına yönelik şiddet türleri birbirini etkilemektedir. Bu sebeple aynı olay içinde birden fazla şiddet türünü barındırmaktadır. Dizide yer alan 4. bölümde Celeste'in belediye başkanı görüşme randevusu, Perry'i eşinin yeniden iş yaşamına dönebileceği düşüncesi ile tedirgin etmiştir. Eşinin ekonomik bağımsızlığını elde etmesini istemeyen Perry, eşine ekonomik şiddet ile aynı zamanlı psikolojik şiddet uygulamaktadır. Bu aşamada Perry, öncelikle eşine eşini bırakma sürecinde yaşamış olduğu depresyon sürecini hatırlatarak, yeniden işe başlaması durumunda aynı süreçleri yaşayacağını söylemektedir. Celeste ise eşine işini bırakma sürecindeki hamile kalamamak ile alakalı bir sorun yaşadığını ancak şu anda böyle bir durumun söz konusu olmadığını hatırlatmaktadır. Celeste bu sebeple kontrol edilmekten rahatsızlık duymaktadır. Perry ise bu konuşmaların sonunda Celeste' nin yeniden hamile kalmasını talep etmektedir. Ekonomik şiddet, psikoloji ve cinsel şiddete ve son aşamada ise fiziksel şiddete dönüşmektedir. Literatürde kadını tüm şiddet türleri ile kuşatan bu duruma “şiddet çemberi” adı verilmektedir (İlkkaracan, 1996 aktaran: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1998:19).

Celeste, yaşadığı diğer şiddet türleri ile kıyaslandığında maruz kaldığı ekonomik şiddeti ciddiye almamaktadır. Eşinin kendisini iş yaşamından uzak tutmasını, eşinin karakteri ile ilişkilendirmektedir. Aynı zamanda işine geri dönme isteğinin, eşi tarafından maruz kaldığı fiziksel şiddeti artıracığına inanmaktadır. Bu nedenle konu hakkında evlilik danışmanı ile görüşmeler gerçekleştirmektedir. Ancak eşine, işine geri dönme fikrinden bahsetmemektedir.

5.3.8. Big Little Lies Dizisinde Erkeğin Kadına Psikolojik Şiddeti

Psikolojik şiddet, takip etme aşağılama, kıskançlık gibi hayatı kısıtlayan ve zorlaştıran davranışları kapsamaktadır. Bu şiddet türünde dikkat çeken ayrıntı ise maruz kalan tarafından bile önemsenmemesidir (Pektaş, 2017). İncelenen dizi içerisinde de psikolojik şiddet, çoğunlukla diğer tüm şiddet türleri ile beraber uygulanan ve hissedilmesi güç bir tür olarak yer almaktadır.

Psikolojik şiddet kadını sosyal çevresinden uzaklaştırmayı da kapsamaktadır (Sallan Gül, 2013). Dizide diğer şiddet türlerinden bağımsız verilen psikolojik şiddet sahnesi ise 6.bölümde yer alan tiyatro açılışı öncesinde yaşanmıştır. Perry, eşinin Madeline ile yakın arkadaşlığından ve Madeline’a hukuki desteğinden rahatsız olmaktadır. Bu sebeple Madeline için önemli olan tiyatronun açılış gecesine kendisi katılmak istemezken, eşinin de gitmesini istememektedir. O gün iş seyahati olduğunu söyleyen Perry, eşine de kendisi ile gelmesini teklif etmiştir. Bu teklifi romantik bir teklif olarak sunan Perry, dolaylı yolla eşinin arkadaşı ve kendisi arasında bir seçime zorlamaktadır. Celeste’in arkadaşının özel gününde yanında olmak istemesi üzerine Perry, iş seyahatini iptal etmiştir. Ancak bu açılış için dönmüş olmasına rağmen açılışa gitmek istemeyerek eşine de bu yönde baskı uygulamaktadır.

Perry’nin bir diğer salt psikolojik şiddetini içeren sahne son bölümde yer alan eşinin kendisini terk edeceğini öğrendiği bölümdür. Perry, yaşanan şiddet olaylarının ardından ayrılmak isteyen eşine kendisinin öfke problemi olan bir “hasta” olduğunu ve tedavi olacağını, çocukları ve evliliklerini düşünmesi gerektiği yönünde duygusal bir konuşma yapmaktadır. Perry’nin söylemlerinin detayları şu şekildedir; *“Sana yardım alacağımı söylemiştim. Buna söz veriyorum. Bir ailemiz var Celeste. Çocukları da düşünmen gerek. Değişeceğim. Söz veriyorum. Bazen çıldırdığımı, şeytana uyduğumu biliyorum. Ama bununla savaşıyorum. Savaşıyorum. Bana yardım edemez misin? Çünkü hastayım. Ne gerekiyorsa yapacağım. Sana söz veriyorum. Hastalık ve sağlıkta. Birbirimize yemin ettik.”*

Dizi genelinde eşine uyguladığı şiddet sonrası sahneler ve ekonomik şiddet içeren 4. Bölüm de değerlendirildiğinde Perry, Celeste’in kendisinin otoritesini tanımayarak bağımsız olmak isteyebileceği durumlarda psikolojik şiddete başvurduğu görülmektedir. Dizide psikolojik şiddetin bir diğer görülme durumu ise Perry’nin eşine fiziksel şiddeti sonrasında suçluluk duygusunu, eşine yansıtmasıdır.

Dizide yer alan psikolojik şiddet unsurları genel olarak incelendiğinde diğer şiddet türlerine de paralel olarak kadını özel alan içinde konumlandırma ve kadın üzerindeki kontrolü normalleştirme esasları ön plandadır. Dikkat çeken bir diğer unsur ise maruz bırakılan diğer şiddet türlerini bertaraf etmeye yönelik olmasıdır. Kadın

temelinde değerlendirildiğinde maruz kaldığı diğer şiddet türlerine ilave olan ve pekiştirici rol oynayan psikolojik şiddet, toplumsal değerler de göz önüne alındığında baskı oluşturmaktadır.

5.4. Big Little Lies Çerçevesinde Kadına Yönelik Şiddetin Çocuk Üzerindeki Etkisi

Big Little Lies adlı dizide kadınların birbirleri ile olan dayanışma ve çatışmaları aynı yaşta çocuklarının bulunduğu okulda yaşanan akran zorbalığı temelinde ilerlemektedir. Kuşkusuz baba rolünün çocuklardaki etkisi büyüktür. Bu bölümde kadına yönelik şiddet, öfke problemi olan ve şiddet davranışı sergileyen bir baba temelinde ele alınarak, aynı yaşta farklı değişkenler barındıran üç çocuğuna etkisi üzerinde durulmuştur.

Şiddet davranışı sergileyen bir baba ve çocuklarının incelenmesi, kadına yönelik şiddet ve baskının ele alındığı araştırmada 2 noktada önem arz etmektedir;

1 Erkeğin cinsel şiddeti sonucu hamile kalan ve yalnız bir ebeveyn olarak oğlunu büyüten anne; oğlu ve kendisine uygulanan toplum baskısı

2 Eşi tarafından şiddete maruz kalan ve ikiz çocukları için en doğru hayatın babaları ile yaşamak olduğu gerekçesi ile evliliğine devam eden anne; şiddet davranışını babasından öğrenen oğlu

Dizide yer alan şiddet ve beraberinde gelen toplumsal baskı unsurlarından birisi ilkokul 1. sınıf çocuklarının tanışma gününde yaşanan ve sonraki süreçlerde de devam eden akran zorbalığıdır. Sınıfta kız arkadaşına şiddet uygulayan olarak ilk suçlanan çocuk ile dizinin sonunda ortaya çıkan gerçek suçlu çocuk birbirinden farklı çocuklardır. Bu çerçevede dizide çocuklar üzerinde şiddetin genetik olarak sürdürülen bir davranış mı yoksa taklit yoluyla öğrenilen bir davranış mı olduğu üzerinde durulmuştur.

Bu aşamada yapılan incelemede, dizideki iki aile üzerinden ilerlemektedir. Ailelerden birinde ikiz oğlan çocuklar sosyo-ekonomik açıdan üst sevide, anne babaları ile birlikte mükemmel görünen bir aile içinde yaşamakta iken, ikinci ailede

ele alınan oğlan çocuğu babasını hiç tanımadan annesi ile beraber, yeni taşındıkları kasabada yaşamaktadır. İncelenen üç çocuğun ortak özellikleri ise altı yaşında aynı okulda ve aynı sınıfta olmalarının yanı sıra annelerinin aynı adam tarafından şiddete maruz kalmasıdır.

Jane' in çocuğu olan Ziggy, annesine uygulanan cinsel şiddet sonucu dünyaya gelmiş iken Celeste' nin çocukları Josh ve Max' de dikkat çeken nokta annelerinin babaları tarafından sistematik bir istismara maruz bırakılmasıdır. Dizinin son bölümünde anlaşılaçağı üzere çocukların üçü de aynı babanın çocuklarıdır.

Jane yaşamış olduğı cinsel istismar sonucu doğan oğlu Ziggy ile Monterey' e taşınmıştır. Ailesinin yanından ayrılan, yaşadığı travmanın izlerini atlatarak oğlu ile güzel bir hayat kurma planı vardır. Ancak oğlu Ziggy, dizinin ilk bölümü okulun oryantasyon günü yaşanan zorbalık ile suçlanmaktadır. Ziggy' e yönelik suçlamalar genel olarak annesinin yalnız olması ile başlayarak, Ziggy' nin geçmişinin sorgulanmasına uzanmaktadır. Ailevi problemler, sağlık sorunu ya da genetik faktörler gibi etmenlerin şiddet davranışına sebep olabileceğı düşünölmektedir. Jane maruz kaldığı cinsel şiddette saldırganını tanımamaktadır. Ziggy' nin babasına dair bilgiye sahip olmaması nedeniyle Ziggy' nin şiddete meyilli babasının genetik kodlarını taşıyor olabileceğine yönünde endişe yaşamaktadır.

Diğer yandan dizi genelinde ilk altı bölümde Celeste ve Perry' nin ikiz oğulları Josh ve Max, babalarının annelerine uygulamış olduğı şiddetten habersiz gösterilmektedir. Perry çocukları ile ilgilenen iyi bir baba olarak yansıtılmıştır. Celeste' in ise eşi tarafından maruz kaldığı şiddete rağmen evliliğine devam etmesinin nedenlerinden biri Perry' nin iyi bir baba olması ve çocukların mutlu bir ailede büyümesi düşüncesidir.

Ebeneynler görmediklerini düşünöler de ailesinde şiddet olan çocukların%90' ı yaşanan şiddetin farkındadır (İbiloğlu, 2012: 209) Celeste evlilik danışmanı ile konuşmalarında sürekli olarak çocukların yaşanan şiddetten haberdar olmadığı yönündedir. Son bölümde yer alan ilk sahne ise göstermektedir ki iki çocuk evin salonunda oyun oynadıkları sırada Josh kulaklık ile müzik dinlerken, Max anne ve

babası arasında yaşanan şiddeti görmese bile duymaktadır. Ayrıca son bölümde okulda yaşanan akran zorbalığında asıl suçlunun Max olduğu anlaşılmaktadır. Groves (2002), aile içi şiddetin, çocukların maruz kaldığı en zehirli şiddet türü olduğunu, çünkü tehditlerin ve kuvvetin, istediğini elde etmek için kabul edilebilir araçlar olduğunu öğrettiğini açıklıyor. (Finley, 2017).

Ele alınan dizinin son bölümünde, 7 bölüm boyunca babasının şiddete meyilli olması sebebiyle şiddet ile suçlanan Ziggy'nin babasının da Perry olduğu anlaşılmıştır. Perry'nin aynı yaşta bulunan 3 oğlan çocuğundan sadece aile içinde babanın şiddetini bilen çocuğun şiddet davranışları sergilemesi, Bandura'nın şiddetin öğrenilen bir davranış olduğunu tezini de doğrulamaktadır.

Walker (2009) aile içi şiddet konusunda en büyük endişelerden birinin, evde şiddete maruz kalan çocukların Max'in yaptığı gibi bu davranışı öğrenip taklit etmeye başlaması olduğunu belirtmektedir. Çocukluğunda annelerinin istismar edildiğine tanık olan erkekler, evlerinde hiç aile içi şiddet görmeyen erkeklerden 700 kat daha fazla şiddet faili olma olasılığına sahiptir (Finley, 2017)

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Araştırma çerçevesinde toplumda kadınlara yönelik baskı ve şiddet unsurları, mini televizyon dizisi formatında 2017 yılında yayınlanan Big Little Lies adlı dizide yer alan dört kadın karakter üzerinden incelenmiştir.

Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılarak kadınların maruz kaldıkları baskı ve şiddet unsurları yoğunluk ve etkileri kapsamında değerlendirilmiştir. Bu kapsamda dizide yer alan farklı özelliklere sahip kadın karakterler tekeline, kadınların toplum tarafından maruz kaldığı şiddet, kadının erkek tarafından maruz kaldığı şiddet ve kadının maruz kaldığı şiddetin çocuk üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Kadınlara yönelik toplumsal baskı ve şiddetin sebepleri arasında yer alan “ataerkil tahakküm” ve “sosyal öğrenme kuramı” ile kadına yönelik baskı ve şiddetin sebeplerinin araştırılarak sonuçlarının değerlendirilmesi anlamında dikkat çeken kuram olarak feminizm araştırmanın kuramsal temelini oluşturmaktadır.

Toplumun ve Kadının Kadına Yönelik Şiddeti ve Kadının “Annelik Rolü” Temelinde Değerlendirme

Beauvoir anneliği toplumda kadınlar üzerindeki baskının merkezine yerleştirir. Bu aşamada annelik kavramını kadının ezilmesini odak noktası olarak kabul etmektedir (Pektaş, 2017: 83). Araştırmada ele alınan dizi çerçevesinde incelenen başrol kadın karakterler annelik rolleri temelinde baskı ve gerilime maruz kalmaktadır. Bu gerilim daha çok kadının geleneksel annelik rolü ve modern toplumda elde ettiği mesleki rolü arasındaki çatışma temelinde ilerlemektedir. Toplumda varlığını anneliği ile tanımlayan kadın, modern toplumda herhangi bir maddi beklentisi olmaksızın başarılı olmak istemektedir. Bu durumda çevresinde yer alan ve kariyerinde başarılı kadınların etkisi vardır. Diğer üç kadın değerlendirildiğinde ise anneliklerini toplumsal değerler temelinde sorguladıkları görülmektedir.

Ataerkil toplum iyi anne ve kötü anne olmak üzere mitler yaratarak kadına hamileliğinden itibaren bir baskı oluşturmaktadır. Kadının çocuk bakımıyla ilgili tüm ayrıntılara dair bilgi sahibi olmasını ve çocuğun beslenmesi, zihinsel gelişimi, aktivitesi, psikolojisi vb. tüm süreçleriyle ilgilenmesini beklenmektedir. Toplumun bu

beklentilerini yerine getiremeyen kadınlar kötü anneler olarak tanımlanırlar (Pektaş, 2017: 78). Araştırma çerçevesinde incelenen dizide kariyerini çocukları için bırakmış olan kadın, mesleğini özlediğine dair düşüncenin bile kendisini kötü anne olarak nitelendirilmesine sebep olacağını düşünmektedir. Başarılı bir kariyere sahip olan kadın ise, anneliği ile kariyerini kıyasladığında anneliğini sorgulamaktadır. İş yaşamındaki başarısını anneliğine yansıtamadığı düşüncesi, kadında gerilim yaratmaktadır. Şiddete maruz kalmış kadında yaşanan durum ise, yaşamakta olduğu travmalara rağmen cinsel şiddet sonucu dünyaya gelen çocuğuna ne kadar yeterli olduğunu sorgulaması biçimindedir.

Dizi genelinde kamusal alanda çalışan ve çalışmayan kadınlar arasındaki ayrım yine annelik rolü üzerinden şekillenmektedir. Kandiyoti'nin ataerkil pazarlık kavramından hareketle, modern toplumda çalışan bir anneye, çalışmayan kadın tarafından çocuğuna yeterli zaman ayırmadığı söylemi üzerinden baskı ile stres unsuru oluşturmaktadır. Pektaş (2017)'ın söyleminde yer aldığı gibi “Çalışırsanız çocuğunuzu bıraktığınız için üzülürsünüz, çalışmazsanız kendiniz için üzülürsünüz.” söylemi ile orantılı olarak incelenen dizide iş yaşamında aktif rol alan kadın anneliğini sorgularken, çalışma yaşamında yer almayan kadınlar annelik rolü dışında kendilerinin toplumdaki konumunu sorgulamaktadır. Dizi genelinde bunun bir çatışma yaratması yarattığı görülmektedir ancak temel ele alınması gereken nokta kadınlar üzerindeki toplumsal değerler çerçevesinde oluşturulan baskıdır. Dizinin son bölümünde tüm kadınların erkek şiddetine karşı bir araya gelmesi de bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Erkeğin Kadına Yönelik Şiddetinde Şiddet Tipolojisi Temelinde Değerlendirme

İncelenen dizi çerçevesinde ev içi şiddete maruz kalan kadının genel şiddet kurbanı kadın tanımlarının dışında geçmiş kariyerinde başarılı, güzel, zeki ve sosyal bir kadın görüntüsü oluşturmaktadır. Bu durum toplumda tüm kadınların şiddete maruz kaldığı gerçeğini gün yüzüne çıkarmaktadır. Erten ve Ardalı, genel yargıların aksine toplumda özgür ve bağımsız görünen kadınların şiddete maruz kalma oranının daha yüksek olduğuna dikkat çekmektedir. Kadının çalışmak ya da boşanmak istemesi erkek açısından bir tehdit unsuru oluşturmaktadır. Erkeğin uygulamış olduğu şiddet

ise kadının kendine olan güvenini kazanmasına engel olmayı amaçlamaktadır (Erten & Ardalı, 1996).

Aktaş, ev içi şiddete maruz kalan kadının yaşadıklarını küçümseyerek ciddiye almadığını belirtmektedir. Bu durum yaşadıklarının çok da kötü olmadığına inanmasına sebep olmaktadır. Şiddet sonucu kendisini utanmış hissedenden kadın, maruz kaldığı şiddet karşısında kendisini çaresiz hissetmektedir. Ayrıca şiddete maruz kalan kadın suçluluk duygusuna kapılma, yaşadığı şiddetin yanı sıra eşinin iyi biri olduğuna inanma ve yaşadıklarının geçeceğine dair çelişkili fikirlere kapılma ve son olarak eşi tarafından gördüğü baskıyı içselleştirme şeklinde sıralamıştır (Aktaş, 2006). Araştırma çerçevesinde eşi tarafından şiddete maruz kalan kadının davranışları Aktaş'ın tamını ile birebir örtüşmektedir. Araştırma genelinde eşi tarafından şiddete maruz kalan kadın, eşinin şiddetinin ciddi boyutlarını dikkate almayarak şiddet suçuna ortak olduğunu, bu sebeple şiddet mağduru olmadığını belirtmektedir. Bu düşünceler eşinin ve evliliğinin güzel yönlerine odaklanarak, şiddete rağmen evliliğine devam etmesine neden olmaktadır. Evliliğe devam etme kararı ise şiddetin gizli kalmasını beraberinde getirmektedir.

Russell araştırma deneyimleri ve sonuçlarından hareketle toplumun tüm kesimlerinde kadına yönelik şiddetin yaşandığını ancak sosyo-ekonomik açıdan üst sınıfta yer alanların şiddeti bildirme oranlarının daha düşük olduğunu belirtmektedir (Walby, 2016). Araştırma çerçevesinde ele alınan dizide eşi tarafından şiddete maruz kalan kadının, yaşamış olduğu bu durumu yakın çevresi ile bile paylaşmadığı görülmektedir. Bunun sebebi ise sosyo-ekonomik açıdan üst seviyede bireylerin yer aldığı bir toplumda, kadının kendi değerini topluma göre şekillendirmesidir.

Dünya Sağlık Örgütü yayınlanan şiddet raporlarında kadınların maruz kaldıkları şiddeti gizli tutmaları ve konuşmalarına engel olan durumun toplumsal baskılar olduğunun altını çizmektedir. Toplumsal değerlerin yanı sıra kadınların korkmaları ve utanmaları da maruz kaldıkları şiddeti gizlemelerindeki sebepler arasındadır (WHO, 2002). Araştırmanın incelemelerinden bir diğeri olan cinsel şiddete maruz kalan kadın değerlendirildiğinde ise, olay esnasında yaşanan travmanın sonraki süreçte de devam etmesinin, maruz kaldığı olayı paylaşmamasında etkili olduğu görülmektedir. Ayrıca

kadının maruz kaldığı cinsel şiddetin toplumda öğrenilmesi durumunda, kendisine ve çocuğuna uygulanacağını düşündüğü toplum baskısına bağlı olarak uzun yıllar maruz kaldığı şiddeti gizlediği görülmektedir.

Sallan Gül, şiddete maruz kalan kadınların bedenlerinde aldıkları yaralar kadar, şiddetin bir sonucu oluşan “çaresizlik, yalnızlık, tükenmişlik ve öz değer yitimi” duyguları ile psikolojik olarak da yıprandıklarını belirtmektedir (2013: 242). Araştırma çerçevesinde erkeğin cinsel şiddetine maruz kalan kadın da benzer durumlar gözlemlenmektedir. Tanımadığı bir erkek tarafından cinsel saldırıya uğrayan kadın, çevresindeki diğer kadınlar ile kıyasladığında kendini suçlu ve eksik hissetmektedir. Kendisine olan güvenini kaybetmiş olan kadın maruz kaldığı saldırıdan yıllar sonra dahi şiddetin etkileri hissetmektedir.

Tecavüz sonrası yaşanan travmanın etkisinden kurtulmak zaman gerektiren bir süreç olacaktır. Yaşanan durumu tüm gerçekliğiyle değerlendirmenin sonrasında depresif nöbetler yaşanmaktadır. Uyku bozukluğu, şiddet içeren rüyalar, kabuslar görmekte, insanlara şüpheli yaklaşmaktadır (Sayıl, 1994:275). Maruz kaldığı şiddet sonrası travmaları devam eden kadın, geçmişe ait kabuslar görmekte ve saldırıyı ile karşılaşabilme ihtimali ile tedirgin yaşamaktadır.

Ayrıca Sayıl, şiddete maruz kalmış kadınların sosyal çevreleri ve profesyonellerce destek almalarının önemini vurgulamaktadır (Sayıl, 1994). Araştırmada şiddete maruz kalan iki kadın da değerlendirildiğinde, şiddet sonrası alınan desteğin önemi gün yüzüne çıkmaktadır. Bu çerçevede kadınların ikisi için de ortak nokta, maruz kaldıkları şiddeti ikinci bir kişi ile paylaşımlarına paralel olarak, birinin eş şiddetinden diğerinin ise geçmişinde maruz kaldığı şiddetin etkisinden kurtulma süreçlerinin kolaylaştığıdır.

Araştırma çerçevesinde incelenen dizide şiddet uygulayan erkek tipolojisi değerlendirildiğinde, kadınınkine benzer olarak bilinen aksine başarılı, saygıdeğer, dışarıdan mükemmel görünen iyi bir babanın şiddet uyguladığı görülmektedir.

Fromm’ a göre şiddetin sebeplerinden birisi erkeğin iktidar ve otoritesini kadın ile paylaşmak istememesidir. Bu sebeple de kadın tarafından otoritesine yönelik bir

tehdide şiddet ile karşılık vermektedir (Yıldırım S. , 2017). Araştırmada yer alan dizi çerçevesinde şiddet uygulayan erkeğin özelliklerine bakıldığında dikkat çeken noktalardan birisi, ailede otoriteyi elinde bulundurmak istemesidir. Aile içinde eşi ve çocukları adına tüm karar alma süreçlerinde etkin olmak isteyen erkek, bunun tersi bir durum ile karşılaşması halinde eşine şiddet uygulamaktadır.

Bir diğer önemli nokta ise eşini kaybetme korkusudur. Yoğun iş seyahatleri sebebiyle evden uzakta olan erkeğin yaşamış olduğu bu gerginlik, eşine şiddet uygulamasına sebep olmaktadır. Şiddet uygulayan eş, şiddetin sonucu pişmanlık duyarak özür dilemektedir. Bu durum şiddetin kısır bir döngü halinde süreklilik seyretmesine neden olmaktadır. Bu döngüyü Arın (1996) şiddet döngüsü olarak nitelendirmektedir. Döngünün ilk aşamaları olarak gerginlik, gerginliğin artması ile yaşanan şiddet ve şiddet sonrası balayı dönemi olarak tanımlamaktadır. Dizi genelinde erkeğin kadına uygulamış olduğu fiziksel şiddet temelinde de bu döngü seyretmektedir.

Erkeğin Kadına Yönelik Şiddetinde Şiddet Göstergeleri Temelinde Değerlendirme

Dizi çerçevesinde kadına yönelik fiziksel şiddet unsurları kadının kolunu sıkma, tokat atma, kadını duvara itme, saçını çekme, tekme atma, omzunu ve boynunu sıkma, kadını kaldırıp fırlatma ve nefessiz bırakma şeklinde gösterilmektedir. Kadına yönelik fiziksel şiddet dizinin yedi bölümünde de yer almaktadır. Şiddetin yoğunluğu ve buna bağlı olarak kadında oluşan tahribat her bölümde artarak devam etmektedir.

Dizi genelinde cinsel şiddet unsurları doğrudan aktarılmak yerine cinsel saldırıya uğramış kadının, o anı hayali olarak gösterilmektedir. ABD de yapılan bir anket evli kadınların %14ünün eşleri tarafından en az bir kez tecavüze uğradığı bilgisine ulaşmaktadır (Walby, 2016). Araştırma çerçevesinde cinsel şiddetin dışarıdan bir yabancı tarafından uygulanmasının yanı sıra aile ortamında eşi tarafından maruz kalınan boyutu da yer almaktadır.

Dizide yer alan ekonomik şiddet, kadının eşi tarafından ekonomik bağımsızlığının engellenmesi şeklindedir. Kadının çalışma yaşamından uzak kalması yönünde uygulanan ekonomik şiddet içeriğinde, kadının sosyal yaşamdan uzak

tutulması ve şiddetin kadının anneliği üzerinden sürdürülmesi sebebiyle psikolojik şiddet ile beraber ilerlemektedir. Aile içi şiddet çeşitli baskı, otorite ve kontrol etme amacı ile ilişkili olup, fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik tüm şiddet türleri birlikte yaşanıp, şiddet sarmalını oluşturmaktadır (Sallan Gül, 2013: 242). Benzer şekilde araştırma genelinde kadına yönelik aile içi ekonomik ve psikolojik şiddet beraberinde cinsel ve fiziksel şiddeti getirmektedir.

Dizide psikolojik şiddet diğer şiddet unsurları ile birlikte verilmesinin yanı sıra kadını sosyal çevresinden uzaklaştırmak şeklindedir. Fiziksel şiddet sonrası kadının evi terk etmesine engel olabilmek adına şiddeti fizyolojik sebeplere bağlayarak hasta psikolojisi yaratma ve ayrılıktan çocukların olumsuz etkileneceğini öne sürmek de dizide yer alan psikolojik şiddet unsurlarındandır.

Kuramsal Açıdan Şiddet Değerlendirmesi

Ataerkil toplum yapısı erkeği baskın bir güç olarak değerlendirir. Kadının eşitliğini kabul etmez. Bu nedenle kadının hayatını baskı altına alıp, kontrol etme görevini erkeğe vermektedir (Sallan Gül, 2013:29-30). Araştırma genelinde kadına yönelik hem erkek şiddetinin hem de toplumsal baskı unsurlarının temelini ataerkil toplum yapısının oluşturduğu görülmektedir. Radikal feminist yazarlar da kadına yönelik şiddetin sorunsalında cinsellik ve toplum yapısını temel kabul ederek, kadının ezilmişliğinde, ataerkil toplum yapısının önemine vurgu yapmaktadır. Örneğin Brownmiller şiddetin temelini, erkeklerin kadınlar üzerindeki denetimi olduğunu söylemektedir. (Walby, 2016).

Kadına yönelik şiddet, şiddete maruz kalan kadın üzerinde sarsıcı etkiye sahiptir. Ancak kadının maruz kaldığı şiddetten kadının yanı sıra çocuklar da etkilenebilmektedir. Sallan Gül'ün de bahsettiği üzere şiddet ailede öğrenilen güçlü bir baskı mekanizmasıdır. Sosyal öğrenme kuramı, ailesinde şiddet olan çocukların şiddet davranışları sergilediğine inanmaktadır. (Sallan Gül, 2013:26). Araştırmada incelenen dizi şiddet davranışı gösteren çocuğun, babasının annesine uyguladığı şiddeti duyduğu görülmektedir. Dolayısıyla şiddetin genetik kodlar ile aktarılan bir özellik olmayıp, ailede öğrenilen bir davranış olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Pizzey

(1974) erkeklerin sorunlu geçen çocukluk dönemlerinde babalarının annelerine şiddet uygulamasına şahit olmalarını, gelecek yaşantılarında eşlerini dövmelele ile ilişkilendirmektedir. Bu durum şiddete şahit olan çocuğun şiddet uygulayan erkeğe dönüşümünü aktarmaktadır. Pizzey bu durumu şiddet döngüsü olarak aktarmaktadır (Walby, 2016). Kadına yönelik şiddetin süreklilik kazanması sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde şiddetin öğrenilen bir davranış olması ile açıklanabilmektedir. Ailede şiddeti öğrenen çocuk, şiddet uygulamaktadır. Bu da kadına yönelik şiddetin azalmasının önündeki engellerdendir.

Genel olarak değerlendirildiğinde feminist çerçeve de ortaya konulduğu üzere kadınlar üzerindeki toplumsal baskı ve şiddetin temelinde, ataerkil tahakküm yer almaktadır. Şiddetin devamında ise toplumsal yapının yanı sıra sosyal öğrenme kuramında açıklandığı üzere şiddetin ailede öğrenilmesi sorunu yer almaktadır. Şiddetin ailede öğrenilmesi, şiddetin devamlılığını sağlamaktadır. Bu kapsamda kadına yönelik şiddetin görünürlüğünün ve kadına yönelik şiddete toplumsal farkındalığın artırılması noktasında, feminist hareketin önemi büyüktür.

Sonuç olarak;

Araştırma verileri göz önünde bulundurulduğunda ataerkil toplum yapısında tüm kadınlar toplumsal baskı ve şiddet unsurlarına maruz kalmaktadır. Bu baskı genel olarak kadının “annelik” rolü temelinde ilerlemektedir. Söz konusu baskı ve şiddetin türü, boyutu ve etkisi ise kadınların sosyo-ekonomik durumları, sosyal çevreleri, eğitim seviyeleri vb. unsurlara göre farklılık göstermektedir.

Kadına yönelik erkeğin şiddetinde, şiddet fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik tüm türleri ile iç içe yer almaktadır. Erkek otoritesini korumak için şiddet uygularken, kadın ailesini korumak adına maruz kaldığı şiddeti hafife alıp, sessiz kalmaktadır. Görülmektedir ki kadınların şiddet ile yalnız mücadele etmesi kimi zaman mümkün olmamaktadır. Bu sebeple alınacak sosyal ve psikolojik desteğin önemi büyüktür. Bu destek, kadının şiddeti fark etmesi, şiddetin kadın üzerindeki yıkıcı etkilerini azaltması ve kadının kendine olan güvenini kazanması açısından değerlidir.

Şiddete maruz kalan kadınlara destek sağlamanın bir diğer yolu ise medya ve sosyal medya araçlarını kullanarak kadına yönelik şiddete dair farkındalık çalışmalarının artırılmasıdır. Kadınların şiddetin bütün türlerini tanımaları ve şiddet ile mücadeledeki yol haritalarını biliyor olmaları, şiddet ile baş edebilmelerinde önemlidir.

Kadına yönelik şiddet konusunda dikkat çeken bir diğer ayrıntı şiddetin aile içinde öğrenilen bir davranış olduğudur. Bu aşamada şiddet sadece, şiddete maruz kalan kadını değil çocuğunu da etkileyerek, şiddet davranışları sergileyen bireylerin yetişmesini sağlamaktadır. Bu noktada kadına yönelik aile içi şiddetin sonlandırılması ve çocukların şiddet ortamından uzak büyümeleri toplumun geleceği açısından da önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Afşar, S. T. (2015). Türkiye' de Şiddetin "Kadın Yüzü". *Sosyoloji Konferansları* No:52, 715-753.
- Aktaş, A. M. (2006). *Aile İçi Şiddet Kadının ve Çocuğun Korunması*. Ankara : Elma Yayınevi.
- Altay, S. (2019). Ataerkillik ve Kadının İkincilliği: Kuramsal Bir Analiz. *e-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi Cilt:11, sayı:1*, 417-427.
- Arıkan, Ç. (1987). Sosyal Hizmet Açısından Şiddet ve Bir Tür Olarak Evlilikte Kadına Yönelik Şiddet. *HÜ Sosyal Hizmetler Meslek Yüksekokulu Dergisi Cilt:5 Sayı:1*, 75-97.
- Arıkan, G. (1997). Ataerkillik Kavramı ile İlgili Sosyolojik Tartışmalar. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:14, Sayı:1-2*, 1-24.
- Arın, C. (1996). Kadına Yönelik Şiddet. *Cogito, Kış Bahar*, 305-312.
- Arslan, M. (2012). İş-Aile ve Aile-İş Çatışmalarının İş Doyumları Üzerindeki Etkisi. *Birey ve Toplum (Bahar) Cilt:2, Sayı:3*, 99-113.
- Atan, M. (2015). Radikal Feminizm: "Kişisel Olan Politikadır" Söyleminde Aile. *JEMSOS ISSN: 2149-6439 Volume:1, Issue:2*, 1-21.
- Ayvaşık, C. G., & Sayıl, M. (2002). *Psikolojiyi Anlamak Psikolojiye Giriş*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Badinder, E. (2017). *Kadınlık mı Annelik mi, Çev. Ayşen Ekmekçi, 3. baskı*. İstanbul: İletişim Yayınları .
- Barrett, M. (1995). *Günümüzde Kadına Uygulanan Baskı Marksist Feminist Çözümlemede Sorunlar Çeviren: Şen Süer*. İstanbul: Pencere Yayınları.

- Baydar, V. (2014). Feminist Sosyal Hizmet Perspektifinde Popüler Yabancı Dizilerde Kadın Düşmanlığı İncelemesi. *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*.
- Berktaş, F. (2013). Feminist Teoride Temel Açılımlar. E. Y. Ecevit, & N. Karkiner içinde, *Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları* (s. 2-23). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair*. (1993). TBMM:
https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararası_belgeler/kadına_karsi_siddet/BM%20Kad%C4%B1na%20Kar%C5%9F%C4%B1%20C5%9Eiddetin%20Ortadan%20Kald%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1na%20Dair%20Bildirgesi%2020.12.1993.pdf adresinden alındı
- Bourdieu, P. (2015). *Eril Tahakküm çev: Bediz Yılmaz, 2. Basım*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği. (2019, 8 24). <https://www.ceid.org.tr>.
<https://www.ceid.org.tr> adresinden alındı
- Demren, Ç. (2003). *Erkeklik, Ataerkillik ve İktidar İlişkileri*.
<https://www.academia.edu/> adresinden alındı
- Dindaş, H. (2008). Kadına Yönelik Eş Şiddetinin Sosyoekonomik Durum ve Yaşam Kalitesi İle İlişkisi. *Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*.
- Dişsiz, M., & Şahin, N. H. (2008). Evrensel Bir Kadın Sağlık Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim Sanatı Dergisi Cilt:1, Sayı:1*, 50-58.
- Dönmez, G., Şimşek, H., & Günay, T. (2012). Evli Erkeklerde Eşlerine Yönelik Şiddet ve İlişkili Etmenler. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi;10 (3)*, 151-159.

- Dördüncü Dünya Kadın Konferansı Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu.*
(1995). TBMM: <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/pekin.pdf>
adresinden alındı
- Düzgören, ç. B. (1996). Şiddet Üzerine Bildiri. *Cogito, Kış-Bahar*, 37-39.
- Eken, H. (2010). *Rol Etkileşimi Bağlamında Kadın Subaylar*. Konya: Palet Yayınları.
- Erdoğan, B. (2019, Ağustos 22). *Kadına Yönelik Şiddetin Nedeni Belli Oldu.*
npistanbul.com. adresinden alındı
- Erdoğan, T. (2008). Nancy Chodorow'un Düşüncesinde Toplumsal Cinsiyet
Organizasyonunun Merkezi unsuru Olarak Annelik. *Aile ve Toplum Yıl:10, Cilt:4, Sayı: 14*, 73-82.
- Erol, G., & Boylu, Y. (2016). Aşırı rol yükü: Neden-Sonuç Bağlamında Kuramsal
Bir Değerlendirme. *İşletme Araştırmaları Dergisi* , 154-169.
- Erten, Y., & Ardalı, C. (1996). Saldırganlık, Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları.
Corito, Kış - Bahar.
- Finley, L. L. (2017). Examining the Depiction of Domestic Violence in Popular
Adult Fiction: A Review of Six Novels . *In Factis Pax Volume 11 Number 1*,
1-27 .
- Gaag, N. V. (2018). *Feminizm Çeviri: Beyza Sumer Aydaş*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Gökçe, B. (2007). *Toplumsal Bilimlerde Araştırma* . Ankara: Savaş Yayınevi.
- Gönüllü, M., & İçli, G. (2001). Çalışma Yaşamında Kadınlar: Aile ve İş İlişkileri.
C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:5, No: 1, 81-100.
- Green, S., Howell, A., & Schubart, R. (2019). Introduction: 'As if': women in genres
of the fantastic, cross-platform entertainments and transmedial engagements.
Continuum Journal of Media & Cultural Studies 33:2, 153-159.
- Gül, S. S. (2013). *Türkiye'de Kadın Sığınmaevleri Erkek Şiddetinden Uzak Yaşama
Açılan Kapılar Mı? 2. Basım*. İstanbul : Bağlam Yayıncılık.

- Güler, N., Tel, H., & Tuncay, F. Ö. (2005). Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı. *C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi* 27 (2), 51-56.
- Güneş, F. (2017). Feminist Kuramda Ataerki Tartışmaları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:27, Sayı:2*, 245-256.
- Güneş, F. (2017). Feminist Kuramda Ataerki Tartışmaları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 27, Sayı:2*, 245-256.
- Güney, D. M. (2018). Sığınmaevinde Kalan Şiddete Uğramış Kadınların Eş ve Aile Hakkında Düşünceleri/Deneyimleri. *Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyoloji Bilim Dalı*.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü ; T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2015). *Türkiye' de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- <http://tr.m.wikipedia.org/>. (2019, Mayıs 07).
http://tr.m.wikipedia.org/wiki/Albert_Bandura adresinden alındı
- (<https://www.ntv.com.tr/>. (2019, Nisan 20). (https://www.ntv.com.tr/galeri/sanat/75-altin-kure-odulleri-sahiplerini-buldu,Egg3krLhyECOqGwdImktvg/H8LJlN_nUyJXxcdfUjp2Q)
adresinden alındı
- <http://www.radikal.com.tr/>. (2019, Nisan 06).
<http://www.radikal.com.tr/hayat/hollywoodun-kadinlari-sektordeki-cinsiyet-ayrimciligina-karsi-isyanda-1452402/> adresinden alındı
- <http://www.unicef.org.tr/>. (2019, 8 14). Unicef: <http://www.unicef.org.tr/> adresinden alındı
- <https://tr.m.wikipedia/>. (2019, Şubat 20). <https://tr.m.wikipedia/wiki/baski> adresinden alındı

<https://webrazzi.com/>. (2018, Nisan 06). <https://webrazzi.com/2014/12/18/sony-hack/> adresinden alındı

<https://www.dw.com/tr/metoo>. (2019, Nisan 06). <https://www.dw.com/tr/metoo-100-günde-çılgılığa-dönüşen-hareket/a-42266629> adresinden alındı

<https://www.google.com/amp/siyasihaber4.org/weinstein>. (2019, Nisan 06).
<https://www.google.com/amp/siyasihaber4.org/weinstein-skandali-bizlere-cinsel-tacizlerle-ilgili-neler-soyluyor/amp> adresinden alındı

<https://www.haberturk.com/kultur-sanat/haber/>. (2019, Nisan 06).
<https://www.haberturk.com/kultur-sanat/haber/1356329-hollywoodta-ucret-ve-replik-esitsizligi-var/3> adresinden alındı

<https://www.psychologytoday.com/us/>. (2019, Mayıs 07).
<https://www.psychologytoday.com/us/basics/social-learning-theory> adresinden alındı

<https://www.simplypsychology.org/>. (2019, 05 07).
<https://www.simplypsychology.org/bandura.html> adresinden alındı

İbiloğlu, A. O. (2012). Aile İçi Şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 204-222.

J. Fichter, Ç. N. (2006). *Sosyoloji Nedir?* Ankara: Anı Yayıncılık 8. baskı.

Jaffe, S. (2018). *The Collective Power of #MeToo Dissent*.
<https://www.dissentmagazine.org/article/collective-power-of-me-too-organizing-justice-patriarchy-class>) adresinden alındı

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2016). *Kadına Yönelik Şiddet İle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020)*. Ankara: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

Kandiyoti, D. (1997). *Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar -Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler Çev: Aksu Bora ve Fevziye Sayılan, Şirin Tekeli, Hüseyin Tapınç, Ferhunde Özbay 5. Baskı* . İstanbul: Metis Yayınları .

Kandiyoti, D. (2019, Eylül 29). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Krizi Tüm Dünyada Var. (Ö. Denizli, Röportaj Yapan)

- Karaman, E. D., & Doğan, N. (2018). Annelik Rolü Üzerine: Kadının "Annelik" Kimliği Üzerinden Tahakküm Altına Alınması. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi Cilt:6, Sayı:2*, 1475-1496.
- Karaman, E. D., & Doğan, N. (2018). Annelik Rolü Üzerine: Kadının "Annelik" Kimliği Üzerinden Tahakküm Altına Alınması. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Cilt:6, Sayı:2*, 1475-1496.
- Karayel, H. K. (2019). Kadına Yönelik Şiddet. *İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi*, 1-10.
- Kasapoğlu, M. A. (1994). Aile ve Kadın Araştırmaları İçin Yedi Temel Rol ve Statü. *Ankara Üniversitesi D.T.C.F.Araştırma Dergisi*, 217-233.
- Kaufman, M. (1999). *Erkek Şiddetinin 7 Nedeni*. www.michaelkaufman.com. adresinden alındı
- Kırlioğlu, H. İ., Akarçay, D., & Kırlioğlu, M. (2016). Atasözleri ve Deyimlerde Kadına Yönelik Şiddetin İzleri: Niteliksel Bir Çalışma. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 8*, 101-122.
- Kocacık, F. (2001). Şiddet Olgusu Üzerine. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 1-7.
- Koçak, A., & Arun, Ö. (2006). İçerik Analizi Çalışmalarında Örneklem Sorunu. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi Cilt: 4 Sayı: 3*, 21-28.
- Korkut, C., & Yurdügil, A. (2015). Kadına Yönelik Şiddetin Sinematografik Anlatıya Yansıması (O Çocukları Filmindeki Kadın Temsillerinin Feminist Sinema Kuramı Bağlamında İncelenmesi). *Atatürk İletişim Dergisi Sayı:9*, 125-142.
- KSGM. (2008). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*. Ankara: Elma Yayıncılık .
- Kurumu, B. A. (1998). *Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.

- Moroğlu, N. (2007). *KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENMESİ*, 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi. http://portal.ubap.org.tr/App_Themes/Dergi/2012-99-1169.pdf. adresinden alındı
- Moses, R. (1996). Şiddet Nerede Başlıyor? *Cogito Kış-Bahar "Şiddet" sayı:6-7*, 23-28.
- Neuman, W. L. (2014). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel Nicel Araştırmalar 2. Cilt 7. Baskı Çev: Sedef Özge*. Ankara: Yayın Odası.
- Özerkmen, N., & Gölbaşı, H. (2010). Toplumsal Bir Olgusu Olarak Şiddet. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi Sayı:15*, 23-37.
- Page, A. Z., & İnce, M. (2008). Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme. *Türk Psikoloji Yazıları, Aralık*, 81-94.
- Pektaş, E. (2017). *Toplumsal Cinsiyetin Anahtar Kavramları Cinsellik Şiddet Emek*. İstanbul : İleri Yayınları.
- Pektaş, E. (2017). *Toplumsal Cinsiyetin Anahtar Kavramları Cinsellik Şiddet Emek*. İstanbul: İleri Kitapları Yayınevi.
- Polat, O. (2017). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt:22, Sayı:1*, 15-34.
- Sarı, Ö. (2011). Toplumsal Cinsiyet ve Mesleki Rol İlişkisi: Hemşirelik Bölümünde Okuyan Erkek Öğrenciler Örneği. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:4, Sayı:2*, 493-504.
- Sayıl, I. (1994). Ruh Sağlığı Sorunu Olarak Şiddet. *Kriz Dergisi 2(2)*, 273-276.
- Sever, M. (2015). Kadınlık, Annelik, Gönüllü Çocuksuzluk: Elisabeth Badinder'den Kadınlık mı Annelik mi? Tine Miller' dan Annelik Duygusu Mitler ve Deneyimler ve Corinne Maier' den No Kız Üzerinden Bir Karşılaştırmalı Okuma Çalışması. *Fe Dergi 7, no. 2* , 72-86.
- Tezcan, M. (1996). Bir Şiddet Ortamı Olarak Okul . *Cogito, Kış-Bahar*, 105-108.
- Tufan, H. (1996). Tek Frekanstan İki Yayın: Aşk ve Şiddet. *Cogito Kış - Bahar*.

- Türker, A. (2019, Mayıs 1). *Kadının Değişen Toplumsal Rolü ve Aile Hayatı*.
www.bilted.com: www.bilted.com/bilgi/kadinin-degis-en-toplumsal-rolu-ve-aile-hayati adresinden alındı
- Un Women. (2019, 8 24). <https://eca.unwomen.org>. Un Women :
<https://eca.unwomen.org/en/where-we-are/turkey> adresinden alındı
- UNICEF. (2014). *Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi*. Ankara.
- Ünsal, A. (1996). Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi. *Corigo, Kış - Bahar*, 29-26.
- Vakfi, M. Ç. (1998). *Geleceğim Elimde*. İstanbul : Mor Çatı Yayınları.
- Walby, S. (2016). *Patriyarka Kuramı Çeviren: Hülya Osmanağaoğlu*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- WHO. (2019). *Respect Women: Preventing Violence Against Women*. Geneva: WHO.
- World Health Organization . (2015). *WHO Multi-country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women, Summary Report*. Geneva: World Health Organization .
- World Health Organization. (2013). *Global And Regional Estimates Of Violence Against Women: Prevalence And Health Effects Of Intimate Partner Violence And Non-partner Sexual Violence*. Geneva: World Health Organization.
- World Health Organization,
Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA, Zwi AB, Lozano R, eds. (2002). *World Report on Violence and Health*, Geneva.
- Yıldırım, A. (1998). *Sıradan Şiddet, Türkiye'ye Özgü Olmayan Bir Sorun: Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları*. İstanbul : Boyut Kitapları.
- Yıldırım, S. (2017). Kadına Yönelik Şiddet ve Ataerkillik. 6. *Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiri Kitabı 2* (s. 193-216). İstanbul : İlmi Etütler Derneği.

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	ESRA CAN
Doğum Yeri:	ILGIN
Doğum Tarihi:	01.12.1990
Medeni Durumu:	BEKAR
Öğrenim Durumu	
Derece:	Okulun Adı:
Lisans.	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ
Yüksek Lisans.	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ
Tel:	0505 900 11 84

İmza: